

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

HELLENIC REPUBLIC
UNIVERSITY OF WESTERN MACEDONIA
DEPARTMENT OF BALKAN STUDIES

Ετήσια Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης

Για το ακαδημαϊκό έτος: 2011-12

Συντάκτες: Αικατερίνη Σαρρή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Γιώργος Μακρής, Αναπληρωτής Καθηγητής

Φλώρινα, Φεβρουάριος 2013

3ο χλμ Εθνικής Οδού Φλώρινας-Νίκης, 53100, Φλώρινα
Τηλ. 23850 55200, Φαξ: 23850 55202
Ηλ. Ταχ.: balkan@uowm.gr
Δικτ. τόπος: <http://www.balkan.uowm.gr>

3rd km of national road Florina-Niki, 53100, Florina, Greece
Tel: +30 23850 55200, Fax: +30 23850 55202
E-mail: balkan@uowm.gr
Website: <http://www.balkan.uowm.gr/index.php?lang=en>

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΒΣ 2011-12

Μετά από απόφαση της Προσωρινής Γενικής Συνέλευσης του ΤΒΣ (Συνεδρία 133/8-12-11) σχετικά με την Εσωτερική Αξιολόγηση του Τμήματος για το ακ. έτος 2011-12, συγκεκριμενοποιούνται η διαδικασία, οι αρμοδιότητες και το χρονοδιάγραμμα ως εξής:

1. Η Διαδικασία της Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Η Εσωτερική Αξιολόγηση πραγματοποιείται σε ετήσια βάση και ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* η οποία εγκρίνεται από την Ακαδημαϊκή Μονάδα και ακολούθως διαβιβάζεται, μέσω της ΜΟΔΠ, στην ΑΔΠ. Για τη διεξαγωγή της Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος συγκροτήθηκε η *Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης* (ΟΜ.Ε.Α.) η οποία αποτελείται από τους Αναπληρωτές Καθηγητές του Τμήματος κκ. Κυριάκο Κεντρωτή, Αικατερίνη Σαρρή, Αικατερίνη Ζουραβλέβα, Κωνσταντίνο Νιχωρίτη, Χρήστο Νίκα και Γεώργιο Μακρή, καθώς και από την εκπρόσωπο των φοιτητών Μπούτου Ξένια, με αναπληρωματικό μέλος την εκπρόσωπο των φοιτητών Λιάσκου Σοφία.

2. Εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν για την Εσωτερική Αξιολόγηση (συνημμένα τα Υποδείγματα 1, 2 & 3)

α. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 1: Ανάλυση Κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων.

β. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 2: Απογραφικό Δελτίο Μαθήματος και Ατομικό Απογραφικό Δελτίο, το οποίο συμπληρώνεται από όλους τους διδάσκοντες.

γ. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 3: Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθήματος / Διδασκαλίας από τους Φοιτητές.

δ. Έκθεση Αξιολόγησης από την ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος.

3. Επιτροπές του ΤΒΣ για την προετοιμασία της Εσωτερικής Αξιολόγησης

α. Συντονιστική Επιτροπή: Ε. Γαβρά, Α. Πανόπουλος

Συντονίζει, ελέγχει και παρεμβαίνει βελτιωτικά στην παραπάνω διαδικασία.

Συγκεντρώνει τα στοιχεία από τις επιτροπές και τα παραδίδει στην ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος.

β. Επιτροπή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Ν. Ζάικος, Ι. Μάνος, Ε. Δορδανάς, Π. Μιχαηλίδης.

Συγκεντρώνει τα στοιχεία του Υποδείγματος 1, που αναφέρονται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, στο Διδακτικό και Ερευνητικό Έργο, αξιοποιώντας και τα Ατομικά Απογραφικά Δελτία των Διδασκόντων, μέχρι 07/05/2012 οπότε και τα αποστέλλει στη συντονιστική επιτροπή μέχρι 14/05/2012.

γ. Επιτροπή Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών: Δ. Ακριβούλης, Κ. Σούτσιου, Ν. Κουτσουπιάς.

Συγκεντρώνει τα στοιχεία του Υποδείγματος 1, που αναφέρονται στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, στο Διδακτικό και Ερευνητικό Έργο, αξιοποιώντας και τα Ατομικά Απογραφικά Δελτία των διδασκόντων, μέχρι 07/05/2012 οπότε και τα αποστέλλει στη συντονιστική επιτροπή μέχρι 14/05/2012.

δ. Σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς: Ε. Γαβρά, Β. Βλασίδης, Γ. Σταυριανός, Σ. Μαυρογένη, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο του Τμήματος.

ε. Στρατηγική Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης: Ν. Ζάικος, Α. Πανόπουλος, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο και την ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος.

στ. Διοικητικές Υπηρεσίες και Υποδομές-Πίνακες: Ν. Κουτσουπιάς, Π. Μιχαηλίδης.

Συγκεντρώνει τα στοιχεία 2.5 και 2.6 του Υποδείγματος 1, που αναφέρονται στα μέσα, στις υποδομές και στη χρήση νέων τεχνολογιών από το Τμήμα, έως 07/05/2012 καθώς και τα στατιστικά των φοιτητών στα απογραφικά δελτία του κάθε μαθήματος (IV του Υ2 μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων). Τέλος, συμβάλλει στη διαδικασία αξιολόγησης εκ μέρους των φοιτητών.

ζ. Η ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος: Κ. Κεντρωτής, Α. Σαρρή, Α. Ζουραβλέβα, Κ. Νιχωρίτης, Χ. Νίκας και Γ. Μακρής (Αναπληρωτές Καθηγητές), Ξ. Μπούτου Ξένια (εκπρόσωπος των φοιτητών), Λιάσκου Σοφία (αναπληρωματικό μέλος, εκπρόσωπος των φοιτητών).

Επιβλέπει και συμβάλλει στη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης από τους συναδέλφους Ε. Γαβρά και Ν. Ζάικο, έως 10/07/2012.

4. Φοιτητές

Συμπληρώνουν το Υπόδειγμα 3, Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης, σύμφωνα με τη διαδικασία που ήδη έχουμε δρομολογήσει: έως 13/01/12 για το χειμερινό εξάμηνο και μεταξύ 8^{ης} και 10^{ης} εβδομάδας μαθημάτων για το εαρινό εξάμηνο. Η επεξεργασία των Ερωτηματολογίων θα γίνει με ευθύνη των συναδέλφων Ν. Κουτσουπιά και Π. Μιχαηλίδη, σύμφωνα με τις ανωτέρω επιτροπές, από 21/05/2012 έως 29/05/2012.

5. Μέλη ΔΕΠ

Συμπληρώνουν το Υπόδειγμα 2 και το αποστέλλουν στις επιτροπές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος αντίστοιχα μέχρι 2/05/2012.

Αγαπητοί συνάδελφοι συνημμένα θα βρείτε τα υποδείγματα 1, 2 και 3.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΕΑ

ΑΙΚΑΤΕΡΝΗ ΣΑΡΡΗ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1. ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	6
2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	20
3. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ- ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ – ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	32
4. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ.....	44
5. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	48
ΣΥΝΟΨΗ.....	76

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ιδρύθηκε στις 6.9.1999 ως Τμήμα του Α.Π.Θ. βάσει του ΦΕΚ αρ. φ. 179/τ. Α΄, συμπληρώνοντας τον Σεπτέμβριο 2011 δώδεκα έτη λειτουργίας. Στο πέρας αυτής της πορείας του, το Τ.Β.Σ. έχει σημειώσει πρόοδο στην ολοκλήρωση της επιστημονικής του ταυτότητας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Είναι αυτονόητο και σαφές ότι η λειτουργία ενός πανεπιστημιακού Τμήματος συνιστά συνάρτηση όχι μόνο της εργατικότητας και της επιστημονικής δυναμικής του προσωπικού του, αλλά και των πάσης φύσεως υποδομών (υλικοτεχνικών, συνθηκών εργασίας, φοιτητικής μέριμνας), των ερευνητικών διαδικασιών, του τρόπου λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας τόσο της διοίκησης του ιδρύματος, όσο και του εποπτεύοντος φορέα, του Υπ. Παιδείας, δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Άμεση απόρροια των παραπάνω διαπιστώσεων είναι το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις των συγκεντρωτικών στοιχείων για την αξιολόγηση του Τ.Β.Σ. στην παρούσα έκθεση, οι ελλείψεις σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο συνδέονται, κυρίως, με την έλλειψη σταθερής χρηματοδότησης σε συνδυασμό και με τη συχνή αλλαγή προεδρευόντων στο Τμήμα, λόγω του καθεστώτος της μη αυτονομίας καθώς επίσης και από το κεντρικό μοντέλο διοίκησης του πανεπιστημίου (διοικούσα επιτροπή). Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι να επηρεάζεται εκ των πραγμάτων ο ομαλός και σταθερός τρόπος λειτουργίας του Τμήματος και η αποτελεσματικότητα του παραγόμενου διδακτικού και ερευνητικού έργου καθώς και η ποιότητα των σπουδών των φοιτητών μας .

Στο παρόν στάδιο (Ιούνιος 2011) καταθέτουμε την ετήσια έκθεση συγκεντρωτικών στοιχείων προκειμένου να προχωρήσουν οι διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματός μας. Η ετήσια έκθεση συγκεντρωτικών στοιχείων εγκρίθηκε στην Π.Γ.Σ. του Τ.Β.Σ., αρ. 134/11-01-2012.

1. ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1.1. Εισαγωγή

Το Τ.Β.Σ. ιδρύθηκε με το σκεπτικό ότι οι αλλαγές στα Βαλκάνια και την Ευρώπη μετά το 1989 θα δημιουργούσαν νέες προοπτικές και δεδομένα για τις σχέσεις της Ελλάδας με τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Υπό το πρίσμα αυτό, ήταν αναγκαία η επαναπροσέγγισή τους και η κατανόησή της βαλκανικής πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας σε όλες τις πτυχές αποσκοπώντας στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και αμοιβαίας επικοινωνίας.

Βασικοί στόχοι του Π.Π.Σ. του Τ.Β.Σ. είναι:

- Να παρέχει τη δυνατότητα επιστημονικής κατάρτισης σε εξειδικευμένους τομείς, δηλαδή την οικονομία, την πολιτική, τις επιχειρήσεις, το δίκαιο, τις διεθνείς σχέσεις και την πολιτική επικοινωνία αφενός και τη γλώσσα, τον πολιτισμό και την ιστορία αφετέρου,

- να καθιστά η συνολική εκπαίδευση τον/τη φοιτητή/τρια ικανό/ή να προσεγγίσει επιστημονικά με κριτική διάθεση και ικανότητα τη γλώσσα, τη λογοτεχνία, την ιστορία και τον πολιτισμό των βαλκανικών κρατών στο σύνολό τους,

- να είναι αναπόσπαστο στοιχείο του Προγράμματος η εκμάθηση μίας τουλάχιστον βαλκανικής γλώσσας ή της ρωσικής σε απολύτως ικανοποιητικό επίπεδο για την προφορική και γραπτή συνεννόηση,

- να έχει ο/η πτυχιούχος εκείνα τα ουσιαστικά και τυπικά εφόδια, τα οποία είναι απαραίτητα για να εργαστεί στο περιβάλλον ιδιωτικών και δημόσιων φορέων στην Ελλάδα και την αλλοδαπή,

- να είναι σε θέση ο/η πτυχιούχος να αντιμετωπίζει επιστημονικά επί μέρους πρακτικά και θεωρητικά ζητήματα που άπτονται της κοινωνίας, της οικονομίας, του δικαίου, των διεθνών σχέσεων και της πολιτικής,

- να μπορεί, παράλληλα, ο/η πτυχιούχος να μετέχει ενεργά στον σύγχρονο κόσμο και τη διεθνή αγορά εργασίας μέσα από την κατάκτηση πολύπλευρης γνώσης, τη σωστή επιστημονική κατάρτιση και τις αντίστοιχες επικοινωνιακές δεξιότητες,

- να αναπτύσσει ο/η φοιτητής/τρια την κοινωνική και την ευρύτερη πολιτισμική συνείδηση που θα τον/την βοηθήσει στη διασύνδεσή του/της με την κοινωνία και την αγορά εργασίας,

- να συγκεντρώνει ο/η φοιτητής/τρια όσο το δυνατόν περισσότερα προσόντα που ζητούνται στους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ (παροχή πιστοποίησης γνώσης Η/Υ, παροχή πιστοποιητικού γλωσσομάθειας, παιδαγωγική επάρκεια για διδασκαλία σε διαπολιτισμικά σχολεία).

Σχετικά με τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, πρέπει να αναφερθεί πως πρόκειται για μία πτυχή του Π.Π.Σ., η οποία αποτελεί

διαρκή επιδιωκόμενο στόχο κάθε μορφής προγράμματος αλλά και των διδασκόντων μεμονωμένα. Για προφανείς λόγους που συνδέονται με τις αλλαγές στη ΝΑ Ευρώπη από το 1989 και έπειτα, αλλά και με την παρούσα διεθνή συγκυρία, το Π.Π.Σ. επιδιώκει να ενσωματώνει δεδομένα που ενδυναμώνουν τη διεθνή του διάσταση. Η διεθνής διάσταση και εξωστρέφεια ενισχύεται, επιπλέον, και από τη συμμετοχή διδασκόντων και φοιτητών σε διαπανεπιστημιακά δίκτυα και δραστηριότητες.

1.2. Δράσεις βελτίωσης Π.Π.Σ.

Επισημαίνεται ότι το παρόν κείμενο συντάσσεται σε μια περίοδο κατά την οποία η Διοικούσα Επιτροπή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχει συντάξει νέα πρόταση σε σχέση με την ταυτότητα και την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και, ειδικότερα, του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, την οποία υπέβαλε προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού με τον τίτλο «Το μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης του ΠΔΜ: Βασικές κατευθυντήριες γραμμές διαβούλευσης» (Ημερομηνία κοινοποίησης μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών: 19-11-2012).

1.3. Διδακτικό έργο

Στην ενότητα αυτή αξιολογούμε το διδακτικό έργο που προσφέρεται στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο βασισμένοι στα απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων (Υ2/1^ο μέρος) που συμπλήρωσαν τα μέλη ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. καθώς και στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης Υ3 του μαθημάτων που συμπλήρωσαν οι φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματός μας στο χειμερινό και εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2011-12. Αξίζει να επισημανθεί ότι κατά το εαρινό εξάμηνο του 2011-12, τα απογραφικά δελτία που συμπλήρωσαν τα μέλη ΔΕΠ καθώς και ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι φοιτητές/τριες έγιναν με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω της ιστοσελίδας της ΜΟ.ΔΙ.Π (<http://modip.uowm.gr>).

Συγκεντρωτικά ευρήματα στα απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων των μελών ΔΕΠ (Υ2/1^ο μέρος)

Κρίθηκε σκόπιμο για λόγους οικονομίας χρόνου και ευελιξίας της διαδικασίας αξιολόγησης, να γίνει εσωτερική αξιολόγηση μόνο στα μαθήματα των μελών ΔΕΠ σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και μάλιστα όσων υπηρετούν κανονικά: δηλαδή όχι όσων απουσιάζουν με εκπαιδευτική άδεια, καθώς νέοι διορισμοί στο Τμήμα δεν εκκρεμούν.

Λόγω εκπαιδευτικών αδειών κ.λπ., τελικά συγκεντρώθηκαν 17 απογραφικά δελτία (Υ2/1^ο μέρος), 1 από μέλος ΔΕΠ στην βαθμίδα του Καθηγητή, 4 από Αναπληρωτές Καθηγητές, 7 από Επίκουρους Καθηγητές και 6 από Λέκτορες του Τμήματος. Αναλυτικότερα ως προς τα αποτελέσματα:

Διδακτέα ύλη

Όλοι οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν περισσότερες της μίας μεθόδου διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων των διαλέξεων, των ομαδικών εργασιών, των εργαστηριακών ασκήσεων, των παρουσιάσεων εργασιών και άλλων. Οι πιο συνηθισμένες μέθοδοι διδασκαλίας είναι οι διαλέξεις, οι ομαδικές εργασίες και οι παρουσιάσεις εργασιών. Η ύλη και το περιεχόμενο του μαθήματος επικαιροποιείται μέσω της αναζήτησης της σύγχρονης βιβλιογραφίας και της έρευνας στο διαδίκτυο.

Όλοι οι καθηγητές δήλωσαν ότι η επικαιροποίηση των μαθημάτων τους έγινε πρόσφατα. Κανείς καθηγητής δεν ανέφερε επικάλυψη ύλης με άλλο μάθημα.

Διδακτικά βοηθήματα

Τα διανεμόμενα στους φοιτητές βοηθήματα είναι για τους περισσότερους των καθηγητών βιβλία που καλύπτουν περισσότερο από το 80-90% της διδασκόμενης ύλης. Οι περισσότεροι καθηγητές, προσφέρουν στους φοιτητές εναλλακτικές επιλογές διδακτικού εγχειριδίου. Οι διδάσκοντες δήλωσαν ως κύρια πηγή για την επικαιροποίηση των βοηθημάτων την ενημέρωσή τους από τη σχετική με το μάθημα βιβλιογραφία. Οι καθηγητές σε γενικές γραμμές δήλωσαν ότι κατά τη διάρκεια των διαλέξεων γίνεται αναφορά σε επιστημονικές μελέτες που αφορούν επιμέρους ενότητες του μαθήματος. Επίσης, οι καθηγητές παραδίδουν στους φοιτητές επιπλέον βιβλιογραφία, ιδιαιτέρως για όσους επιθυμούν να εκπονήσουν εργασίες.

Σύμφωνα με τους καθηγητές του Τ.Β.Σ., στο πλαίσιο του μαθήματος γνωστοποιείται η ύλη του και γίνεται εκτενής αναφορά στους στόχους του μαθήματος και την τελική αξιολόγηση των φοιτητών. Η εξεταστέα ύλη αναρτάται, επίσης, στον πίνακα ανακοινώσεων του φοιτητικού συλλόγου και των γραφείων των καθηγητών, με το πέρας των μαθημάτων του εξαμήνου. Επίσης, αναρτάται μέσω της ιστοσελίδας του μαθήματος, αλλά και του Συστήματος e-Class του Πανεπιστημίου.

Οι περισσότεροι καθηγητές θεωρούν ικανοποιητική έως πολύ ικανοποιητική την υποστήριξη των μαθημάτων από τη βιβλιοθήκη του Π.Δ.Μ. Εντούτοις, υπάρχει το γενικότερο αίτημα ως προς την ακόμα μεγαλύτερη δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης επιστημονικών περιοδικών και βιβλιοθηκών.

Μέσα και υποδομές για το Π.Π.Σ.

Η συντριπτική πλειοψηφία των καθηγητών θεωρεί σε γενικές γραμμές και με βάση την τρέχουσα δυσμενή δημοσιονομική συγκυρία ότι οι αίθουσες διδασκαλίας ανταποκρίνονται στις ανάγκες διδασκαλίας του Π.Π.Σ. Ουσιαστικά, μόνο οι καθηγητές των γλωσσών θεώρησαν ότι, αν και οι αίθουσες είναι επαρκείς, ο εξοπλισμός τους, εντούτοις, δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις σύγχρονες απαιτήσεις για τη διδασκαλία των γλωσσών. Συγκεκριμένα, αναφέρουν ότι θα έπρεπε να υπήρχε ένα εργαστήριο πλήρως εξοπλισμένο με οπτικο-ακουστικά μέσα/DVD, CD και τηλεόραση με εκπομπές στις διδασκόμενες στο Τ.Β.Σ. γλώσσες, όπου οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να εξασκηθούν στον προφορικό λόγο.

Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται στην παρουσίαση των μαθημάτων, στη διδασκαλία και στην εργαστηριακή εκπαίδευση, όποτε υπάρχει διαθεσιμότητα. Όμως, η καταλληλότητα και η διαθεσιμότητα των υπαρχουσών υποδομών και μέσων επιδρά άμεσα στην ποιότητα της διδακτικής διαδικασίας. Τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ, χρησιμοποιούν data projector και Microsoft PowerPoint στα μαθήματά τους, ενώ ορισμένα μέλη του ΔΕΠ έχουν προτίμηση προς το E-Class, όπου βρίσκονται όλες οι εισηγήσεις του μαθήματος ψηφιοποιημένες και διατίθενται στους φοιτητές. Επιπλέον, διατίθενται ψηφιακά οδηγίες για τις υποχρεωτικές πρακτικές ασκήσεις, καθώς και προτεινόμενες εργασίες εξάσκησης. Αρκετοί καθηγητές ενθαρρύνουν τους φοιτητές να χρησιμοποιούν τις online επιστημονικές βιβλιοθήκες κατά την εκπόνηση των εργασιών τους, καθώς και το σύνολο των υποδομών των Εργαστηρίων του Τ.Β.Σ. του Π.Δ.Μ.

Οι περισσότεροι καθηγητές χρησιμοποιούν, επιπλέον, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για την επικοινωνία με τους φοιτητές και την ιστοσελίδα του μαθήματός τους στο E-Class ή σε άλλο server.

Επικοινωνία & Καθοδήγηση Φοιτητών/Συνεργασίες

Όλοι οι διδάσκοντες έχουν ανακοινώσει ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές. Εξάλλου, η συνεργασία με τους φοιτητές υπάρχει, εκ των πραγμάτων, σε πολλές περιπτώσεις και σε ώρες εκτός των ωρών συνεργασίας.

Ως προς την ερευνητική διαδικασία, σε γενικές γραμμές οι διδάσκοντες ακολουθούν διαφορετική διαδικασία, όπως, για παράδειγμα ότι στο πρώτο μάθημα γίνεται ξενάγηση στους χώρους της βιβλιοθήκης και του αναγνωστηρίου, όπου οι φοιτητές ενημερώνονται σχετικά με την κατάταξη των βιβλίων και τη διαδικασία δανεισμού. Επίσης, στη διάρκεια των διαλέξεων επισημαίνονται τρόποι αναζήτησης βιβλιογραφίας τόσο σε βιβλία, επιστημονικά περιοδικά αλλά και στο διαδίκτυο. Επιπροσθέτως, ακολουθούνται οι μέθοδοι καθοδήγησης των φοιτητών στην έρευνα μέσω εκπόνησης εργασιών, επιστημονικών συναντήσεων, συζητήσεων, περιλήψεων και παρουσιάσεων ή διαλέξεων συναδέλφων καθηγητών από άλλα ΑΕΙ.

Αρκετοί καθηγητές οργανώνουν εκδρομές ή παρακινούν τους φοιτητές να επισκεφθούν βαλκανικές χώρες ή διοργανώνουν σχετικές ημερίδες.

Συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα

Δεν υπάρχει κάποιο γενικό μέτρο για την παρακολούθηση των φοιτητών. Από τις σχετικές δηλώσεις των μελών ΔΕΠ, ενδεικτικά στα μαθήματα 6 μελών ΔΕΠ προσέρχεται το 20-40% των φοιτητών, στα μαθήματα 6 μελών ΔΕΠ προσέρχεται το 40-60% των φοιτητών, ενώ στα μαθήματα 6 καθηγητών προσέρχεται το 60-80% των φοιτητών.

Αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών στο μάθημα

Οι καθηγητές εφαρμόζουν σε γενικές γραμμές όσα προβλέπει ο νόμος για την αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών. Οι καθηγητές χρησιμοποιούν διαφορετικούς

τρόπους αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών. Οι καθηγητές που διδάσκουν γλώσσες χρησιμοποιούν την προφορική και γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, με παράλληλη πρόοδο (ενδιάμεση εξέταση) και κατ'οίκον εργασία, ενώ άλλοι καθηγητές αξιολογούν τους φοιτητές με εξέταση γραπτή στο τέλος του εξαμήνου, ανάθεση γραπτών εργασιών και προφορική παρουσίαση της εργασίας και τη συμμετοχή των φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Τρία μέλη ΔΕΠ χρησιμοποιούν την προφορική εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, τις ασκήσεις στο εργαστήριο, την κατ'οίκον εργασία και τη δημόσια παρουσίαση των εργασιών.

Συγκεντρωτικά ευρήματα στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης εκ μέρους των φοιτητών (Υ3)

Κατά την διάρκεια του χειμερινού εξαμήνου 2011 – 2012 η αξιολόγηση από τους φοιτητές πραγματοποιήθηκε με έντυπο τρόπο όπου ο ορισμένος από τον σύλλογο φοιτητών του Τ.Β.Σ. εκπρόσωπός τους σε συνεννόηση με το κάθε μέλος του ΔΕΠ – μετέφερε τον φάκελο με τα έντυπα ερωτηματολόγια στη διάρκεια των προς αξιολόγηση μαθημάτων, τα οποία αφού συμπληρώνονταν από τους παρευρισκόμενους φοιτητές, εσωκλείονταν στον φάκελο και παραδίδονταν στη Γραμματεία του Τ.Β.Σ. με την ευθύνη του διδάσκοντα και του εκπροσώπου των φοιτητών. Ενώ κατά την διάρκεια του εαρινού εξαμήνου 2011 – 2012 η αξιολόγηση από τους φοιτητές πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω του υπό ανάπτυξη Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω της ιστοσελίδας της ΜΟ.ΔΙ.Π (<http://modip.uowm.gr>). Οι φοιτητές ενημερώθηκαν για την ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την ομάδα τεχνικής υποστήριξης της ΜΟ.ΔΙ.Π.

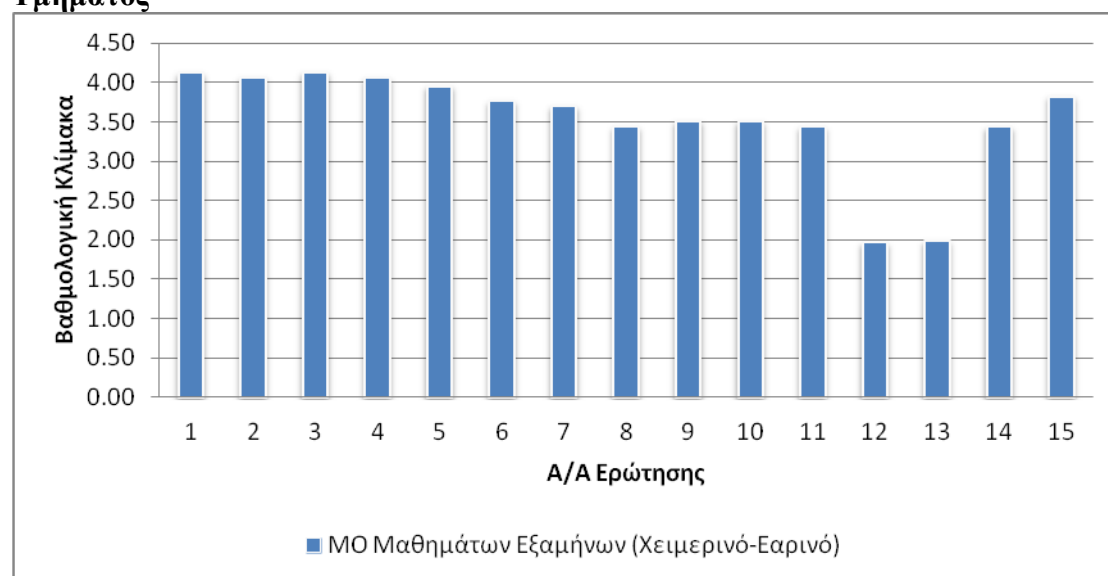
Αναφορικά με τις ερωτήσεις που σχετίζονται με τα μαθήματα στο Τμήμα (Ερωτήσεις 1-15), αξιολογήθηκαν εκ μέρους των φοιτητών ως ικανοποιητικά ή πολύ καλά: η σαφήνεια των στόχων, η επίτευξη των στόχων, η ανταπόκριση της ύλης στους στόχους των μαθημάτων και η οργάνωση της ύλης (Ερωτήσεις 1-4).

Στην ίδια ομάδα ερωτήσεων, μέτρια έως ικανοποιητικά αξιολογήθηκαν: η ποιότητα του διδακτικού υλικού, τα εκπαιδευτικά βοηθήματα, η ποιότητα του κυρίου βιβλίου, οι σημειώσεις, η ευκολία διάθεσης της βιβλιογραφίας στη βιβλιοθήκη, η ανάγκη ύπαρξης προαπαιτούμενων μαθημάτων, η χρήση γνώσεων άλλων μαθημάτων, το επίπεδο δυσκολίας μαθημάτων (Ερωτήσεις 5-11), ο αριθμός διδακτικών μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας και η διαφάνεια των κριτηρίων αξιολόγησης (Ερωτήσεις 14-15).

Τέλος, στην ίδια ενότητα και στις ερωτήσεις αξιολόγησης των φροντιστηρίων (χρησιμότητα/ποιότητα - Ερωτήσεις 12-13), οι φοιτητές δικαιολογημένα χρησιμοποίησαν πολύ χαμηλές βαθμολογικές κλίμακες, καθώς, διότι δεν προσφέρεται η δυνατότητα φροντιστηριακής υποστήριξης των φοιτητών σε κανένα από τα διδασκόμενα μαθήματα.

Ακολουθεί ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 1) και πίνακας με τους μέσους όρους αξιολόγησης για τις ερωτήσεις που αναφέρονται στα μαθήματα του Τμήματος (Ερωτήσεις 1-15):

Διάγραμμα 1: Μέσοι όροι αξιολόγησης των μαθημάτων του Π.Π.Σ. του Τμήματος

ΕΡΩΤΗΣΗ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ΜΟ 2010	4.2	-	4.2	4.1	3.9	3.3	3.9	3.6	3.7	3.4	3.4	1.8	1.9	3.6	3.9
ΜΟ 2011	4.1	4.0	4.1	4.0	3.9	3.7	3.7	3.4	3.4	3.5	3.4	1.9	1.9	3.4	3.8

Στην τελευταία γραμμή του πίνακα δίνονται οι αντίστοιχοι μέσοι όροι με βάση την αξιολόγηση του 2010-2011 έτσι ώστε να υπάρχει ένα μέτρο σύγκρισης. Παρά το μικρό χρονικό διάστημα που χωρίζει τις δυο αξιολογήσεις, τα μεγέθη των δυο δειγμάτων είναι διαφορετικά, οπότε προκαλεί εντύπωση το ότι οι αποκλίσεις στους μέσους όρους των ερωτήσεων 1-15 είναι αμελητέες.

Ακολουθούν οι ερωτήσεις 1-15:

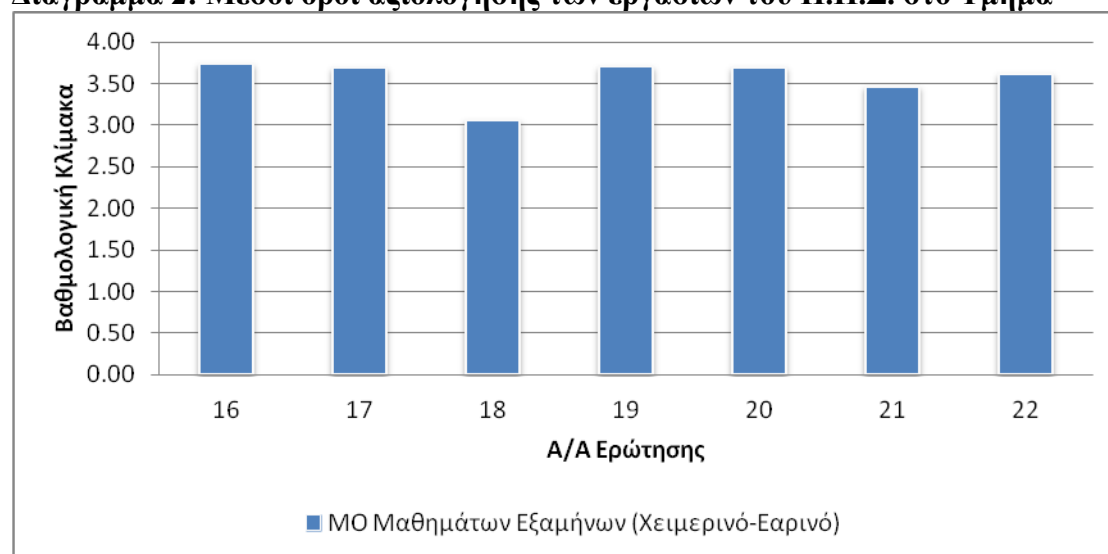
1. Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;
2. Οι στόχοι του μαθήματος επιτεύχθηκαν;
3. Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;
4. Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη;
5. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;
6. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα («σύγγραμμα», σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) χορηγήθηκαν εγκαίρως;
7. Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το κύριο βιβλίο(α) ή τις σημειώσεις;
8. Πόσο εύκολα διαθέσιμη είναι η βιβλιογραφία στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη;
9. Πόσο απαραίτητα κρίνετε τα προαπαιτούμενα του μαθήματος;
10. Χρήση γνώσεων από / σύνδεση με άλλα μαθήματα.
11. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος για το έτος του;
12. Χρησιμότητα ύπαρξης φροντιστηρίων.
13. Αξιολόγηση ποιότητας φροντιστηρίων.
14. Πώς κρίνετε τον αριθμό Διδακτικών Μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας;

15. Διαφάνεια των κριτηρίων βαθμολόγησης.

Οι φοιτητές στις ερωτήσεις που αφορούν τη διαδικασία των γραπτών ή/και προφορικών εργασιών στο Τμήμα χρησιμοποίησαν μέτριες βαθμολογικές κλίμακες σχετικά με την εμπρόθεσμη υποβολή θέματος εργασιών, τις καταληκτικές ημερομηνίες για τις εργασίες, το ερευνητικό έργο στη βιβλιοθήκη, την καθοδήγηση και τα σχόλια από τον διδάσκοντα, τη χρησιμότητα των εργασιών στην κατανόηση των θεμάτων και τέλος τη δυνατότητα για βελτίωση των εργασιών (Ερωτήσεις 16-22).

Ακολουθεί ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 2) και πίνακας με τους μέσους όρους αξιολόγησης για τις ερωτήσεις που αναφέρονται στις γραπτές ή/και προφορικές εργασίες στο Τμήμα (Ερωτήσεις 16-22):

Διάγραμμα 2: Μέσοι όροι αξιολόγησης των εργασιών του Π.Π.Σ. στο Τμήμα

ΕΡΩΤΗΣΗ	16	17	18	19	20	21	22
ΜΟ 2010	4.3	4.2	3.6	4.1	4.3	3.9	4.1
ΜΟ 2011	3.74	3.69	3.06	3.70	3.70	3.46	3.62

Στις ερωτήσεις αυτές υπάρχει μια μικρή διαφοροποίηση (πτώση) σε σχέση με τα ευρήματα της περιόδου 2010-2011 και η πιθανότερη εξήγηση είναι να μην εκπονήθηκαν εργασίες σε όλα τα μαθήματα παρά μόνο σε μερικά.

Ακολουθούν οι ερωτήσεις 16-22:

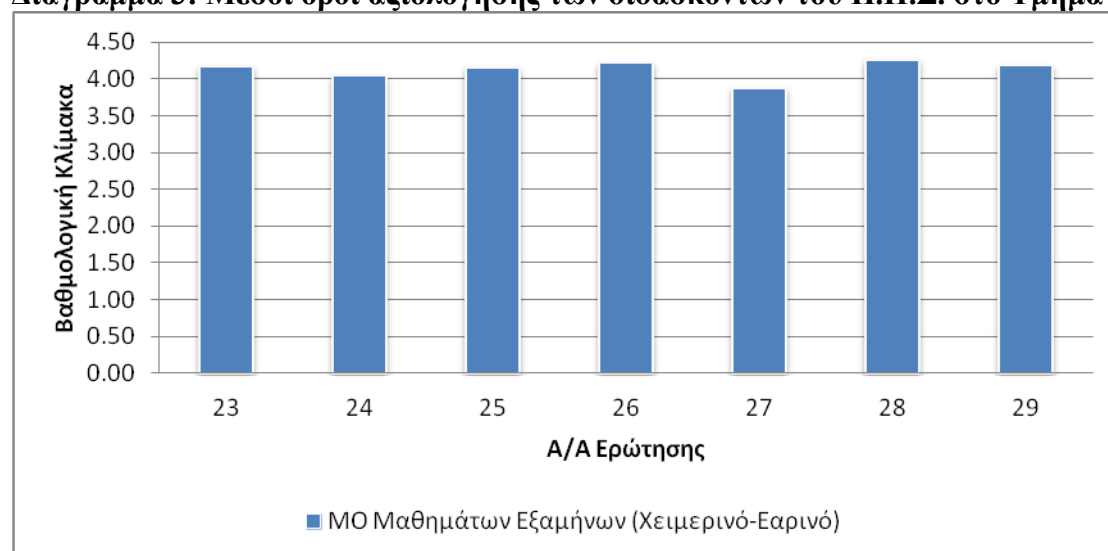
16. Το θέμα δόθηκε εγκαίρως;
17. Η καταληκτική ημερομηνία για υποβολή ή παρουσίαση των εργασιών ήταν λογική;
18. Υπήρχε σχετικό ερευνητικό υλικό στη βιβλιοθήκη;
19. Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα;
20. Τα σχόλια του διδάσκοντος ήταν εποικοδομητικά και αναλυτικά;
21. Δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας;
22. Η συγκεκριμένη εργασία σας βοήθησε να κατανοήσετε το συγκεκριμένο θέμα;

Σε όλα τα ερωτήματα (Ερωτήσεις 23-26, 28-29) που αφορούσαν τους διδάσκοντες του Τμήματος, οι φοιτητές στην αξιολόγησή τους χρησιμοποίησαν υψηλότερες βαθμολογίες παρά μόνο σε μια ερώτηση (Ερώτηση 27). Η μέτρια

βαθμολογία της ερώτησης 27 οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι διδάσκοντες χρησιμοποιούν μια μέθοδο διδασκαλία την διάλεξη. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι σε όλα τα ερωτήματα της ενότητας αυτής ο μέσος όρος υπολείπεται πολύ ελαφρά του αντίστοιχου για το 2010.

Ακολουθεί ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 3) και πίνακας με τους μέσους όρους αξιολόγησης για τις ερωτήσεις που αφορούν τους διδάσκοντες (Ερωτήσεις 23-29):

Διάγραμμα 3: Μέσοι όροι αξιολόγησης των διδασκόντων του Π.Π.Σ. στο Τμήμα

ΕΡΩΤΗΣΗ	23	24	25	26	27	28	29
ΜΟ 2010	4.3	4.1	4.2	4.3	-	4.4	4.3
ΜΟ 2011	4.16	4.04	4.15	4.22	3.88	4.26	4.18

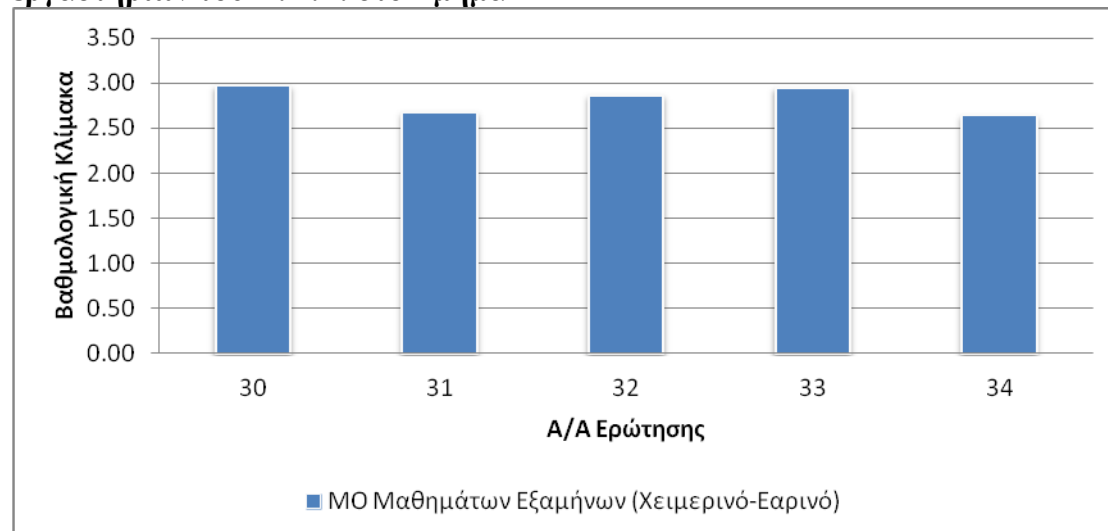
Ακολουθούν οι ερωτήσεις 23-29:

23. Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;
24. Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;
25. Αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό και ενδιαφέροντα χρησιμοποιώντας παραδείγματα;
26. Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις και να για να αναπτύξουν την κρίση τους;
27. Ο διδάσκων χρησιμοποιεί περισσότερες από μία μεθόδους διδασκαλίας (διάλεξη, ομαδικές εργασίες, βιωματικές δραστηριότητες κ.λ.π.);
28. Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών ή εργαστηριακών αναφορών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές);
29. Είναι γενικά προσιτός/ή στους φοιτητές;

Σε όλα τα ερωτήματα που αφορούσαν τόσο το επικουρικό προσωπικό όσο και την επάρκεια των εργαστηρίων, οι φοιτητές επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν χαμηλές έως μέτριες βαθμολογίες, κατώτερες των αντίστοιχων για τα μέλη ΔΕΠ, αλλά ελαφρώς μικρότερες από αυτές της αξιολόγησης 2010-2011.

Στο παρακάτω ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 4) και πίνακα αποτυπώνονται οι μέσοι όροι αξιολόγησης στις ερωτήσεις που αφορούν το επικουρικό προσωπικό και τα εργαστήρια του Τμήματος (Ερωτήσεις 30-34):

Διάγραμμα 4: Μέσοι όροι αξιολόγησης του επικουρικού προσωπικού και των εργαστηρίων του Π.Π.Σ. στο Τμήμα

ΕΡΩΤΗΣΗ	30	31	32	33	34
ΜΟ 2010	3.3	3.3	3.9	3.9	3.2
ΜΟ 2011	2.97	2.68	2.86	2.95	2.64

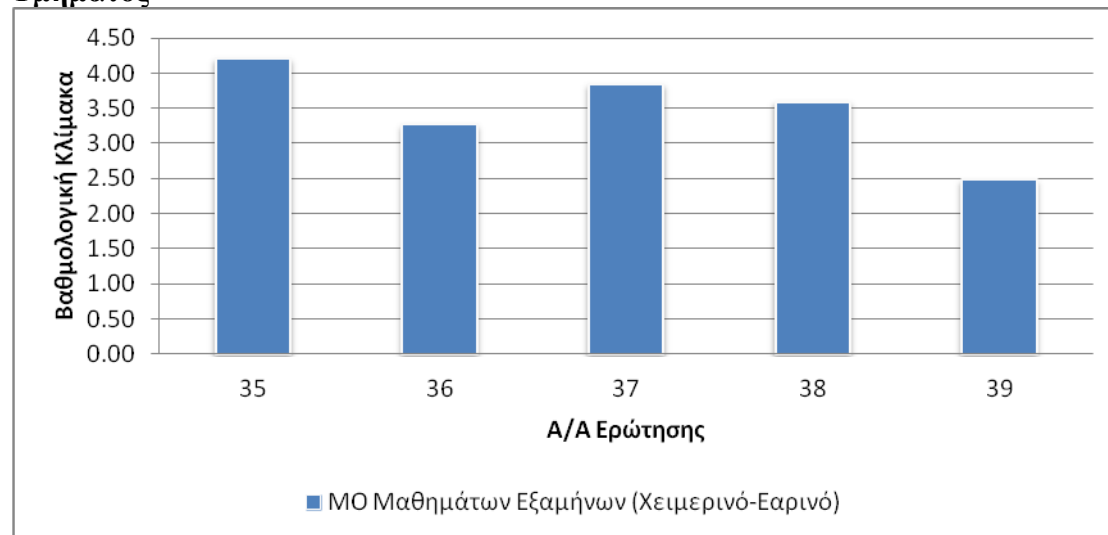
Ακολουθούν οι ερωτήσεις 30-34:

- 30. Πώς κρίνετε τη συμβολή του στην καλύτερη κατανόηση της ύλης;
- 31. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του εργαστηρίου για το έτος του;
- 32. Είναι επαρκείς οι σημειώσεις ως προς τις εργαστηριακές ασκήσεις;
- 33. Εξηγούνται καλά οι βασικές αρχές των πειραμάτων / ασκήσεων;
- 34. Είναι επαρκής ο εξοπλισμός του εργαστηρίου;

Τέλος, στις ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης, οι φοιτητές επέλεξαν μέτριες έως ικανοποιητικές αξιολογήσεις στις ερωτήσεις που αφορούσαν τη συχνότητα παρακολούθησης μαθημάτων και εργαστηρίων, αλλά και την ανταπόκρισή τους σε γραπτές εργασίες και ασκήσεις (Ερωτήσεις 35-37). Αναφορικά με άλλες υποχρεώσεις τους (συστηματική και συχνή μελέτη), η αξιολόγηση έδειξε μέτριες αξιολογήσεις (Ερωτήσεις 38-39). Σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν οι φοιτητές δηλώνουν ότι παρακολουθούν μαθήματα και φροντιστήρια τακτικότερα, αλλά εξακολουθούν να παραδέχονται ότι η λοιπή ενασχόληση τους με τα μαθήματα είναι χαλαρή μέσα στο εξάμηνο.

Στο παρακάτω ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 5) και πίνακα αποτυπώνονται οι μέσοι όροι αξιολόγησης στις ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους τους φοιτητές (Ερωτήσεις 35-39):

Διάγραμμα 5: Μέσοι όροι αυτοαξιολόγησης των φοιτητών του Π.Π.Σ. του Τμήματος

ΕΡΩΤΗΣΗ	35	36	37	38	39
ΜΟ 2010	4.4	4.0	3.9	3.4	2.3
ΜΟ 2011	4.20	3.26	3.84	3.59	2.48

Ακολουθούν οι ερωτήσεις 35-39:

35. Παρακολουθώ τακτικά τις διαλέξεις.

36. Παρακολουθώ τακτικά τα εργαστήρια.

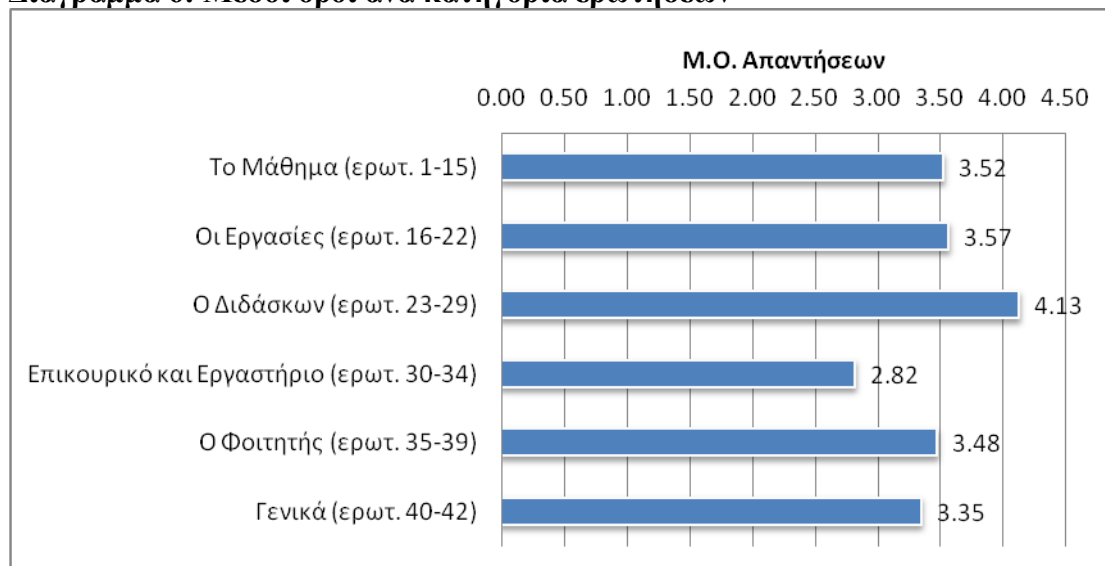
37. Ανταποκρίνομαι συστηματικά στις γραπτές εργασίες/ασκήσεις.

38. Μελετώ συστηματικά την ύλη.

39. Αφιερώνω εβδομαδιαία για μελέτη του συγκεκριμένου μαθήματος: 1. Λιγότερες από 2 Ώρες, 2. 2-4 Ώρες, 3. 4-6 Ώρες, 4. 6-8 Ώρες, 5. Περισσότερες από 8 Ώρες.

Τέλος, ακολουθεί ένα ραβδόγραμμα (Διάγραμμα 6) που παρουσιάζονται οι μέσοι αξιολόγησης ανά κατηγορία ερωτήσεων:

Διάγραμμα 6: Μέσοι όροι ανά κατηγορία ερωτήσεων

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει ότι οι φοιτητές δίνουν μέτριες έως και ικανοποιητικές αξιολογήσεις στις κατηγορίες ερωτήσεων που αφορούν την διδασκαλία των μαθημάτων, την διαδικασία διεκπεραίωσης εργασιών και το επίπεδο των διδασκόντων. Από την άλλη μεριά, οι φοιτητές δίνουν χαμηλές έως και μέτριες βαθμολογικές κλίμακες στις κατηγορίες ερωτήσεων που αφορούν το επικουρικό προσωπικό και των εργαστηρίων καθώς και τους ίδιους φοιτητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι φοιτητές δικαιολογημένα χρησιμοποίησαν χαμηλές και μέτριες βαθμολογίες στο επικουρικό προσωπικό και εργαστηρίων λόγω ότι στο Τμήμα υπάρχει περιορισμένος αριθμός διδασκόντων ΕΔΔΙΠ και δεν είναι επαρκώς εξοπλισμένα τα εργαστήρια.

1.4. Ερευνητικό έργο

Γενικά

Η παρούσα αξιολόγηση έγινε με βάση τα ατομικά απογραφικά δελτία (Υ2/2^ο μέρος) που υπέβαλαν τα μέλη ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. σε ένα υποχρεωτικό μάθημα σε έντυπη μορφή κατά το Χειμερινό εξάμηνο 2011-2012 και σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της ιστοσελίδας της ΜΟ.ΔΙ.Π. κατά το Εαρινό εξάμηνο 2011-2012.

Από την παραπάνω διαδικασία, τελικά συγκεντρώθηκαν 18 απογραφικά δελτία, 1 από μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή, 4 από Αναπληρωτές Καθηγητές, 7 από Επίκουρους Καθηγητές και 6 από Λέκτορες του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών. Προκειμένου τα στοιχεία να είναι συγκρίσιμα και η περίοδος αναφοράς ενιαία, αποφασίστηκε η παράθεση των στοιχείων για την πενταετία 2008-2012.

Για την καλύτερη παρουσίαση των στοιχείων που προέκυψαν, αλλά και προκειμένου να αποφευχθεί η προσωποποίηση των ευρημάτων, επιλέχθηκε η εξής μεθοδολογία: Να παρατεθούν στοιχεία για τον αριθμό δημοσιεύσεων και την

αναγνώριση του επιστημονικού έργου για τα μέλη ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. συνολικά και σε μέσους όρους (πίνακες Α.1 και Α.2). Να παρατεθούν τα ίδια στοιχεία ανά βαθμίδα (πίνακες Β.1 και Β.2).

Αξίζει να σημειωθεί ότι το διδακτικό προσωπικό του Τ.Β.Σ. υπήρξε μια μικρή μεταβολή κατά το έτος 2012 λόγω εξέλιξης ενός Αναπληρωτή καθηγητή στη βαθμίδα του Καθηγητή. Για το λόγο αυτό τα έτη 2008 – 2011 αναφέρονται στοιχεία για τις τρεις βαθμίδες (Αναπληρωτής καθηγητής, Επίκουρος καθηγητής και Λέκτορας) ενώ για το έτος 2012 αναφέρονται στοιχεία για όλες τις τέσσερις βαθμίδες καθηγητών.

Ακολουθεί η παρουσίαση των ευρημάτων σε πίνακες.

Αριθμός δημοσιεύσεων

Από την ανάλυση των στοιχείων του πίνακα Α.1. προκύπτει ότι τα μέλη ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. συγγράφουν κατά μέσο όρο ένα βιβλίο ή μονογραφία ανά 5 χρόνια και 1 άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με κριτές κάθε 2 χρόνια. Επιπλέον, δημοσιεύουν δύο εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων και μια σε συλλογικό τόμο κάθε χρόνο. Θα πρέπει να σημειωθεί η έντονη, όπως φαίνεται από τα στοιχεία, παρουσία των μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές και σε κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους. Επίσης, από τα στοιχεία του πίνακα φαίνεται ότι το συγγραφικό έργο των μελών ΔΕΠ εμφανίζεται σε όλα τα πεδία και είδη δημοσιεύσεων. Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι υπάρχει μια σταθερή και ελαφρά αύξηση του αριθμού των δημοσιεύσεων του 2012 σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Α.1. Σύνολο για όλα τα μέλη ΔΕΠ και μέσος όρος (σε παρένθεση) ανά μέλος ΔΕΠ

	Βιβλία/μονογραφίες	Επιστημονικά περιοδικά με κριτές	Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές	Πρακτικά συνεδρίων με κριτές	Πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια με κριτές	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια χωρίς κριτές	Άλλες εργασίες	Άλλα
2012	6	7	0	26	0	13	11	1	0	0
2011	5	14	0	18	0	10	7	4	3	0
2010	3	6	0	21	1	8	3	5	3	13
2009	2	8	0	9	0	18	6	3	5	3
2008	1	14	1	24	5	15	10	2	8	4
Σύνολο	17 (0,94)	49 (2,7)	1 (0,05)	98 (5,44)	6 (0,33)	64 (3,55)	37 (2,05)	15 (0,83)	19 (1,05)	20 (1,11)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων απογραφικών δελτίων μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ.

Εξειδικεύοντας ανά βαθμίδα, τα στοιχεία των απογραφικών δελτίων, διαπιστώνουμε ότι οι καθηγητές κατά το έτος 2012 δεν εμφανίζονται να έχουν προβάδισμα σε όλες τις κατηγορίες δημοσιεύσεων, δεδομένου ότι εμφανίζεται ένα μόνο μέλος ΔΕΠ στην βαθμίδα καθηγητή και ο οποίος έχει εκλεγεί πρόσφατα. Οι αναπληρωτές καθηγητές παρουσιάζουν κατά μέσο όρο σημαντικό προβάδισμα έναντι των καθηγητών και των επικούρων καθηγητών στα βιβλία ή μονογραφίες και στις δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές. Οι επίκουροι καθηγητές έχουν προβάδισμα στα κεφάλαια σε

συλλογικούς τόμους και σε άλλους τύπους δημοσιεύσεων. Τέλος, οι λέκτορες εμφανίζονται να έχουν μια σημαντική και ισότιμη παρουσία με τους αναπληρωτές καθηγητές στα επιστημονικά περιοδικά με κριτές και σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές και επίσης έχουν προβάδισμα στις ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές και σε άλλες εργασίες.

B.1. Σύνολο ανά βαθμίδα Καθηγητές – Αναπληρωτές Καθηγητές – Επίκουροι Καθηγητές - Λέκτορες

	Βιβλία/μονογραφίες	Επιστημονικά περιοδικά με κριτές	Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές	Πρακτικά συνεδρίων με κριτές	Πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	Ανακωνώσεις σε επιστ. συνέδρια με κριτές	Ανακωνώσεις σε επιστ. συνέδρια χωρίς κριτές	Άλλες εργασίες	Άλλα
2012	0-4-1-1	0-3-3-1	0-0-0-0	0-8-5-13	0-0-0-0	3-4-3-3	0-2-4-5	0-0-0-1	0-0-0-0	0-0-0-0
2011	0-3-2-0	0-4-6-4	0-0-0-0	0-8-2-8	0-0-0-0	0-5-3-2	0-1-4-2	0-0-1-3	0-0-3-0	0-0-0-0
2010	0-1-1-1	0-3-0-3	0-0-0-0	0-7-4-10	0-0-1-0	0-4-4-0	0-0-2-1	0-0-2-3	0-0-1-2	0-1-10-2
2009	0-1-1-0	0-4-0-4	0-0-0-0	0-3-1-5	0-0-0-0	0-6-9-3	0-0-1-5	0-0-2-1	0-0-1-4	0-1-1-1
2008	0-0-1-0	0-6-2-6	0-0-1-0	0-15-3-6	0-0-2-3	0-2-8-5	0-1-5-4	0-0-1-1	0-0-0-8	0-1-2-1
Σύνολο	0-9-6-2	0-20-11-18	0-0-1-0	0-41-15-42	0-0-3-3	3-21-27-13	0-4-16-17	0-0-6-9	0-0-5-14	0-3-13-4

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων απογραφικών δελτίων μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ.

Αναγνώριση του επιστημονικού και άλλου έργου

Αναφορικά με την αναγνώριση του επιστημονικού και άλλου έργου από τα στοιχεία του πίνακα Α.2. διαφαίνεται ότι στο έργο των μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. γίνονται 3 ετεροαναφορές και 2 αναφορές ειδικού επιστημονικού τύπου ανά έτος κατά μέσο όρο, ενώ δέχονται κατά μέσο όρο μια πρόσκληση για διάλεξη σε διεθνές συνέδριο το χρόνο. Επίσης γίνεται μια βιβλιοκρισία ανά δύο έτη κατά μέσο όρο στα βιβλία τους.

A.2. Σύνολο για όλα τα μέλη ΔΕΠ και μέσος όρος (σε παρένθεση) ανά μέλος ΔΕΠ του Τ.Β.Σ.

	Ετεροαναφορές	Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου	Βιβλιοκρισίες	Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων	Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών	Προσκλήσεις για διαλέξεις σε διεθνή συνέδρια	Διπλώματα ευρεσιτεχνίας
2012	58	6	7	4	5	14	0

2011	67	0	8	11	6	18	0
2010	46	12	2	8	4	5	7
2009	59	6	4	6	1	12	2
2008	57	6	9	4	3	9	3
Σύνολο	287 (15,9)	30 (1,66)	30 (1,66)	33 (1,83)	19 (1,05)	58 (3,22)	12 (0,66)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων απογραφικών δελτίων μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ.

Εξειδικεύοντας ανά βαθμίδα, τα στοιχεία των απογραφικών δελτίων, διαπιστώνουμε ότι οι καθηγητές μαζί με τους αναπληρωτές καθηγητές έχουν σαφές προβάδισμα έναντι των υπολοίπων βαθμίδων στις ετεροαναφορές και στις προσκλήσεις για διαλέξεις σε διεθνή συνέδρια. Οι επίκουροι καθηγητές έχουν μια οριακή συγκριτική αναφορά στις αναφορές του ειδικού επιστημονικού τύπου σε σχέση με τους λέκτορες και τις προσκλήσεις για διαλέξεις σε διεθνή συνέδρια σε σχέση με τους αναπληρωτές καθηγητές. Τέλος, οι λέκτορες έχουν σαφές προβάδισμα στις αναφορές του ειδικού επιστημονικού τύπου, τις βιβλιοκρισίες και τις συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων και περιοδικών.

Β.2. Σύνολο ανά βαθμίδα Καθηγητές – Αναπληρωτές Καθηγητές – Επίκουροι Καθηγητές - Λέκτορες

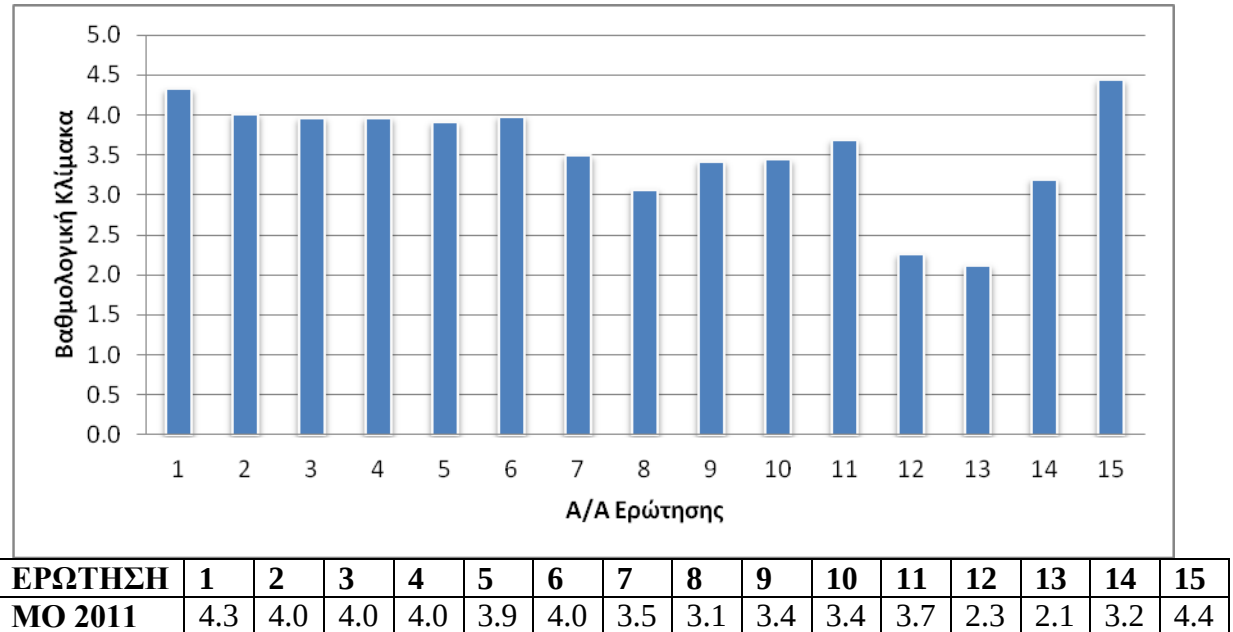
	Ετεροαναφορές	Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου	Βιβλιοκρισίες	Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων	Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών	Προσκλήσεις για διαλέξεις σε διεθνή συνέδρια	Διπλώματα ερευνητικής
2012	0-35-13-10	0-6-0-0	0-1-0-6	0-2-2-0	0-2-1-2	0-7-6-1	0-0-0-0
2011	0-33-18-16	0-0-0-0	0-2-0-6	0-3-1-7	0-1-1-4	0-8-9-1	0-0-0-0
2010	0-21-6-19	0-1-6-5	0-2-0-0	0-4-0-4	0-1-0-3	0-1-2-2	0-3-0-4
2009	0-39-8-12	0-0-4-2	0-0-3-1	0-1-3-2	0-0-0-1	0-5-4-3	0-0-0-2
2008	0-14-13-30	0-0-1-5	0-1-6-2	0-1-2-1	0-2-0-1	0-5-1-3	0-0-0-3
Σύνολο	0-142-58-87	0-7-11-12	0-6-9-15	0-11-8-14	0-6-2-11	0-26-22-10	0-3-0-9

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων απογραφικών δελτίων μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακολουθεί ιστόγραμμα (Δ. 1α) με τους μέσους όρους αξιολόγησης για τις ερωτήσεις που αναφέρονται στα μαθήματα του Α' Π.Μ.Σ. του ΤΒΣ (Ερωτήσεις 1-15):

Διάγραμμα 1α: Μέσοι όροι αξιολόγησης των μαθημάτων του Α' Π.Μ.Σ. του ΤΒΣ

Οι Ερωτήσεις:

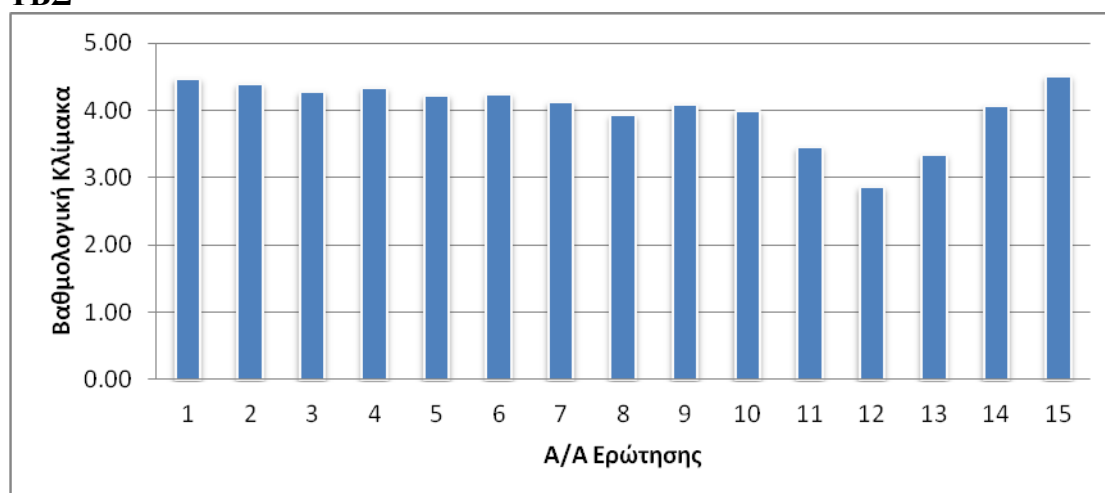
1. Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;
2. Οι στόχοι του μαθήματος επιτεύχθηκαν;
3. Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;
4. Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη;
5. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;
6. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα («σύγγραμμα», σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) χορηγήθηκαν εγκαίρως;
7. Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το κύριο βιβλίο(α) ή τις σημειώσεις;
8. Πόσο εύκολα διαθέσιμη είναι η βιβλιογραφία στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη;
9. Πόσο απαραίτητα κρίνετε τα προαπαιτούμενα του μαθήματος;
10. Χρήση γνώσεων από / σύνδεση με άλλα μαθήματα.
11. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος για το έτος του;
12. Χρησιμότητα ύπαρξης φροντιστηρίων.
13. Αξιολόγηση ποιότητας φροντιστηρίων.
14. Πώς κρίνετε τον αριθμό Διδακτικών Μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας;
15. Διαφάνεια των κριτηρίων βαθμολόγησης.

Στην ενότητα αυτή των ερωτήσεων η διαδικασία της αξιολόγησης έδειξε χαμηλές τιμές σε ζητήματα που σχετίζονται με το φροντιστήριο για τα μαθήματα του Α' ΠΜΣ.

Αντίθετα, με υψηλή βαθμολογία εμφανίζεται η στοχοθέτηση των μαθημάτων, καθώς και η διαφάνεια των κριτηρίων αξιολόγησης.

Για τις παραπάνω ερωτήσεις η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών για το Β' ΠΜΣ (στο οποίο καταβάλλονται δίδακτρα) φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα (Δ.1β) και πίνακα:

Διάγραμμα 1β: Μέσοι όροι αξιολόγησης των μαθημάτων του Β' Π.Μ.Σ. του ΤΒΣ

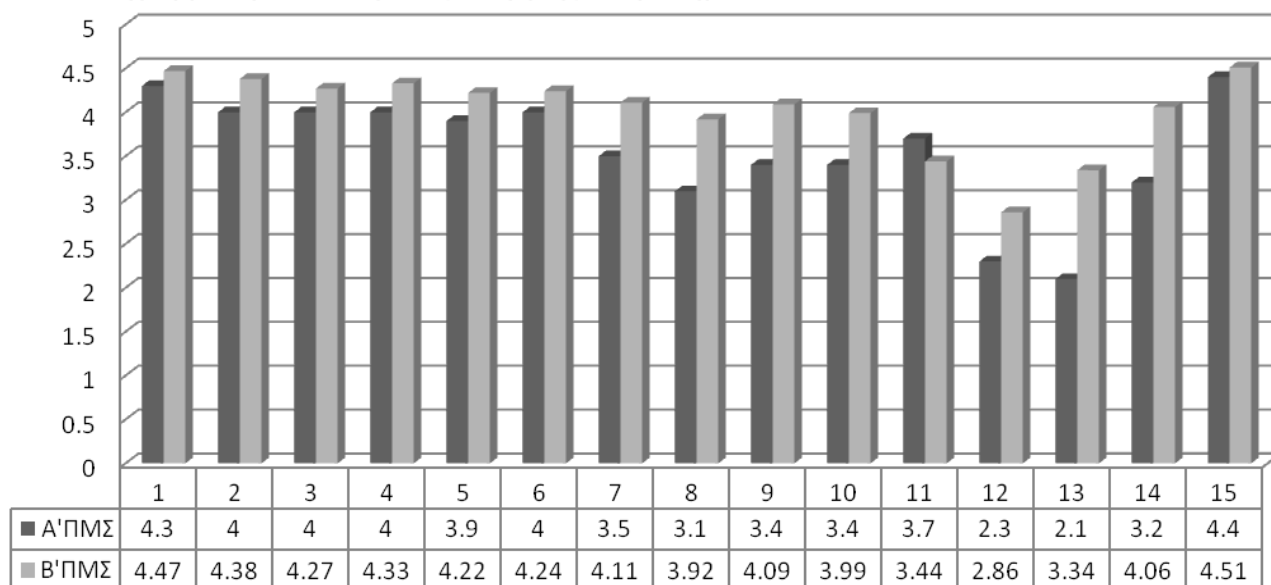

ΕΡΩΤΗΣΗ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ΜΟ 2011	4.47	4.38	4.27	4.33	4.22	4.24	4.11	3.92	4.09	3.99	3.44	2.86	3.34	4.06	4.51

Ικανοποιημένοι γενικά φαίνονται και από τα μαθήματα του Β' ΠΜΣ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του, αξιολογώντας χαμηλά μόνον την ύπαρξη φροντιστηριακών μαθημάτων στο Πρόγραμμα.

Ακολουθεί η συγκριτική αποτύπωση της αξιολόγησης των δυο ΠΜΣ του ΤΒΣ σε διάγραμμα (Δ.1γ) και πίνακα για τις παραπάνω ερωτήσεις:

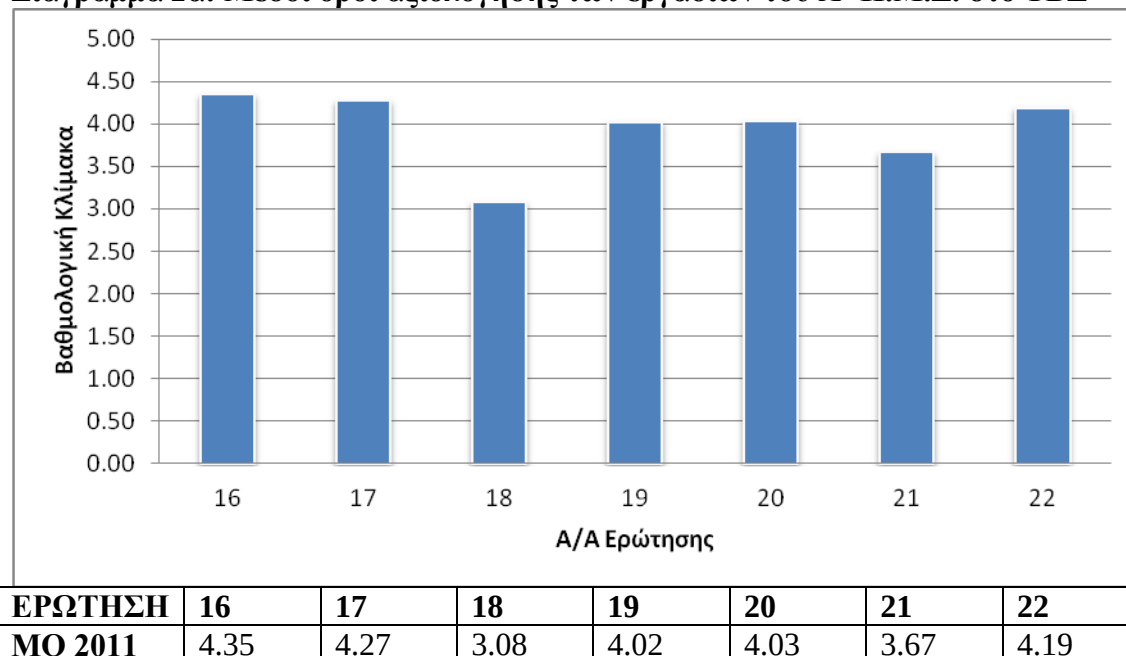
Διάγραμμα 1γ: Μέσοι όροι αξιολόγησης των μαθημάτων των Π.Μ.Σ. του ΤΒΣ

Η σύγκριση των δυο ΠΜΣ δείχνει υψηλότερες τιμές στο Β' ΠΜΣ στην πλειοψηφία των ερωτήσεων.

Στο παρακάτω σχήμα (Διάγραμμα 2α) εμφανίζονται οι μέσοι όροι αξιολόγησης στις περιπτώσεις που υπάρχουν γραπτές ή/και προφορικές εργασίες στο Α' ΠΜΣ.

Διάγραμμα 2α: Μέσοι όροι αξιολόγησης των εργασιών του Α' Π.Μ.Σ. στο ΤΒΣ

Οι ερωτήσεις:

16. Το θέμα δόθηκε εγκαίρως;

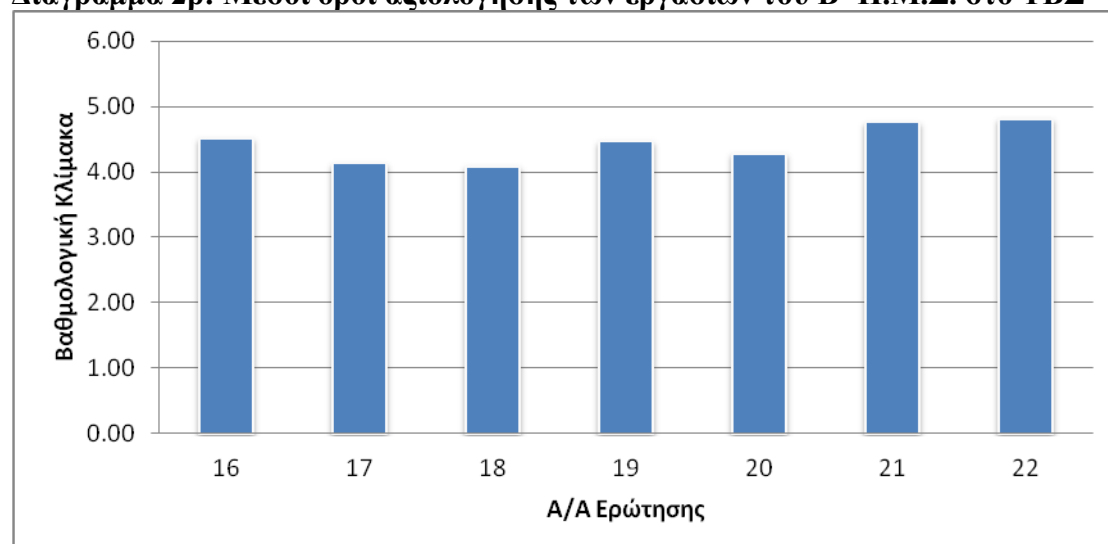
17. Η καταληκτική ημερομηνία για υποβολή ή παρουσίαση των εργασιών ήταν λογική;

18. Υπήρχε σχετικό ερευνητικό υλικό στη βιβλιοθήκη;
19. Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα;
20. Τα σχόλια του διδάσκοντος ήταν εποικοδομητικά και αναλυτικά;
21. Δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας;
22. Η συγκεκριμένη εργασία σας βοήθησε να κατανοήσετε το συγκεκριμένο θέμα;

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, όταν επιλέχθηκε από τον διδάσκοντα η ανάθεση εργασίας, στην πλειονοψηφία των περιπτώσεων το θέμα δόθηκε εγκαίρως, η καταληκτική ημερομηνία υποβολής/παρουσίασης ήταν λογική και η εργασία βοήθησε στην κατανόηση του αντικειμένου του αντίστοιχου μαθήματος. Η αξιολόγηση καταδεικνύει επιπλέον, τις ελλείψεις της βιβλιοθήκης σε υλικό/τεκμήρια σχετικά με τα αντικείμενα των μαθημάτων στο Α' ΠΜΣ του ΤΒΣ.

Στην περίπτωση του Β' ΠΜΣ η αξιολόγηση στις αντίστοιχες ερωτήσεις έδειξε τα ακόλουθα (Δ.2β):

Διάγραμμα 2β: Μέσοι όροι αξιολόγησης των εργασιών του Β' Π.Μ.Σ. στο ΤΒΣ

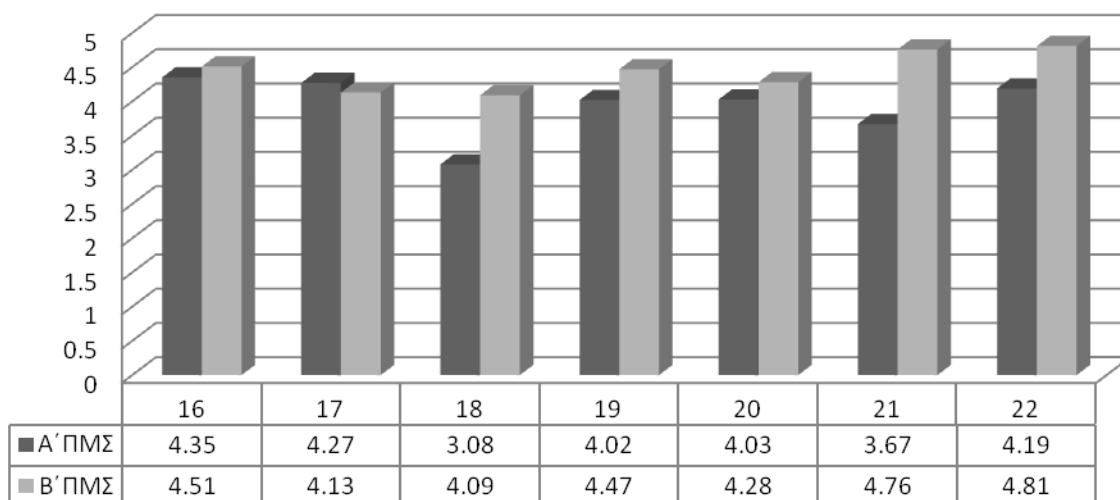

ΕΡΩΤΗΣΗ	16	17	18	19	20	21	22
ΜΟ 2011	4.51	4.13	4.09	4.47	4.28	4.76	4.81

Υψηλό είναι και στην περίπτωση του Β' ΠΜΣ το επίπεδο ικανοποίησης των μεταπτυχιακών φοιτητών από τους διδάσκοντες και τους επισκέπτες καθηγητές.

Απεικονίζοντας τη σύγκριση των δυο ΠΜΣ του ΤΒΣ στις παραπάνω ερωτήσεις λαμβάνουμε το παρακάτω διάγραμμα (Δ.2γ)

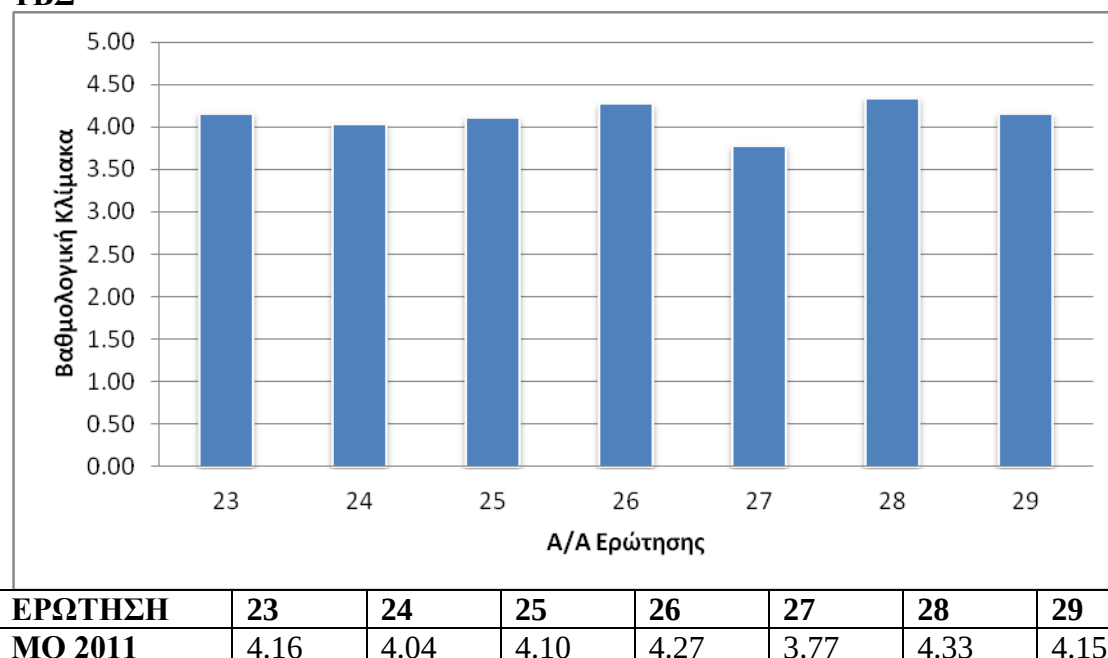
Διάγραμμα 2γ: Μέσοι όροι αξιολόγησης των εργασιών των Π.Μ.Σ. του ΤΒΣ

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών, η σύγκριση των δυο ΠΜΣ δείχνει κυρίως ελλείψεις τεκμηρίων στη βιβλιοθήκη για το Α' ΠΜΣ.

Στο επόμενο διάγραμμα (Δ.3α) εμφανίζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που σχετίζονται με το διδακτικό έργο στο ΤΒΣ στο Α' ΠΜΣ.

Διάγραμμα 3α: Μέσοι όροι αξιολόγησης των διδασκόντων του Α' Π.Μ.Σ. στο ΤΒΣ

Οι ερωτήσεις:

23. Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;

24. Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;

25. Αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό και ενδιαφέροντα χρησιμοποιώντας παραδείγματα;

26. Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις και να για να αναπτύξουν την κρίση τους;

27. Ο διδάσκων χρησιμοποιεί περισσότερες από μία μεθόδους διδασκαλίας (διάλεξη, ομαδικές εργασίες, βιωματικές δραστηριότητες κ.λ.π.);

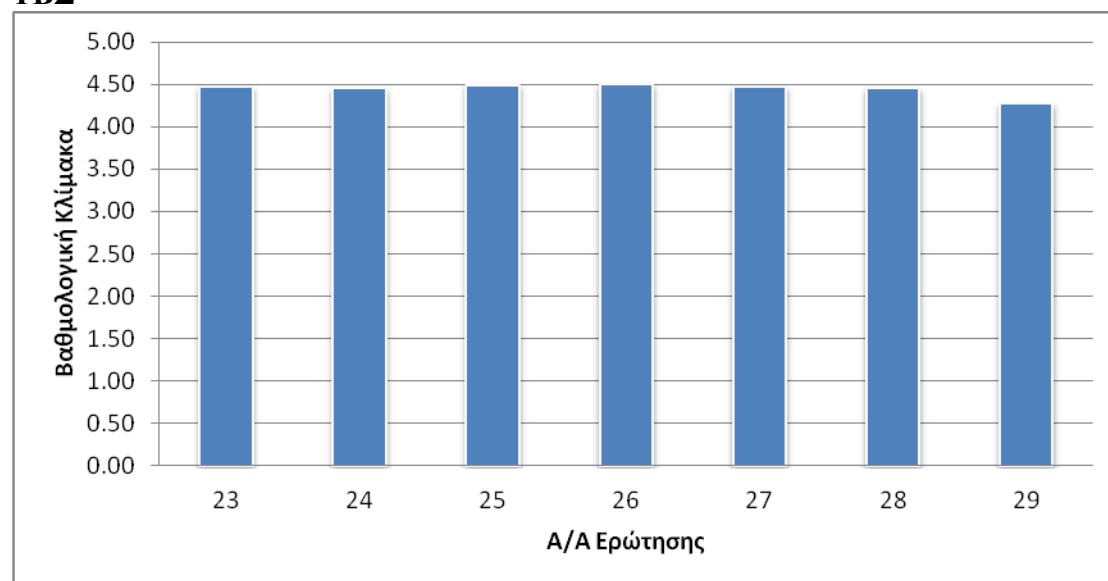
28. Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών ή εργαστηριακών αναφορών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές);

29. Είναι γενικά προσιτός/ή στους φοιτητές;

Οι αξιολόγηση των διδασκόντων στο Α' ΠΜΣ αναδεικνύει γενικά ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι ικανοποιημένοι από το έργο που παράγεται.

Ακολουθεί η απεικόνιση της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές στο Β' ΠΜΣ (Δ.3β).

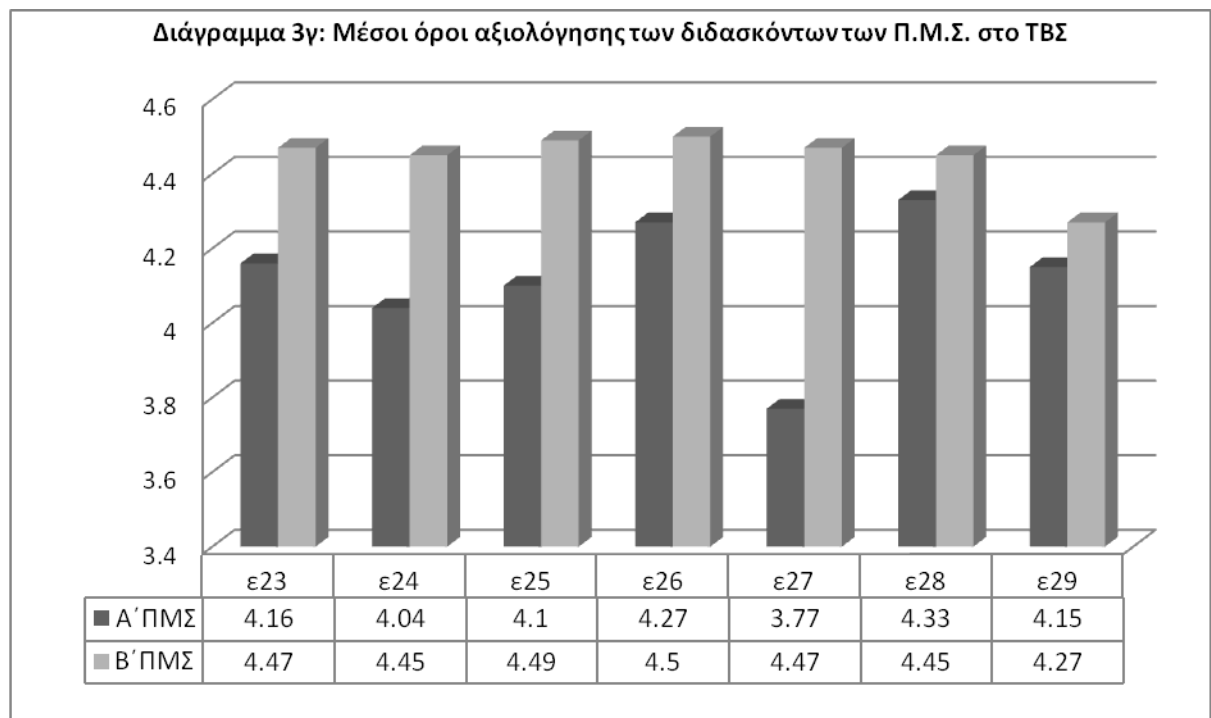
Διάγραμμα 3β: Μέσοι όροι αξιολόγησης των διδασκόντων του Β' Π.Μ.Σ. στο ΤΒΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ	23	24	25	26	27	28	29
ΜΟ 2011	4.47	4.45	4.49	4.50	4.47	4.45	4.27

Υψηλοί εμφανίζονται οι μέσοι όροι ικανοποίησης των μεταπτυχιακών φοιτητών και του Β' ΠΜΣ από τους διδάσκοντες στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κατά το έτος 2011.

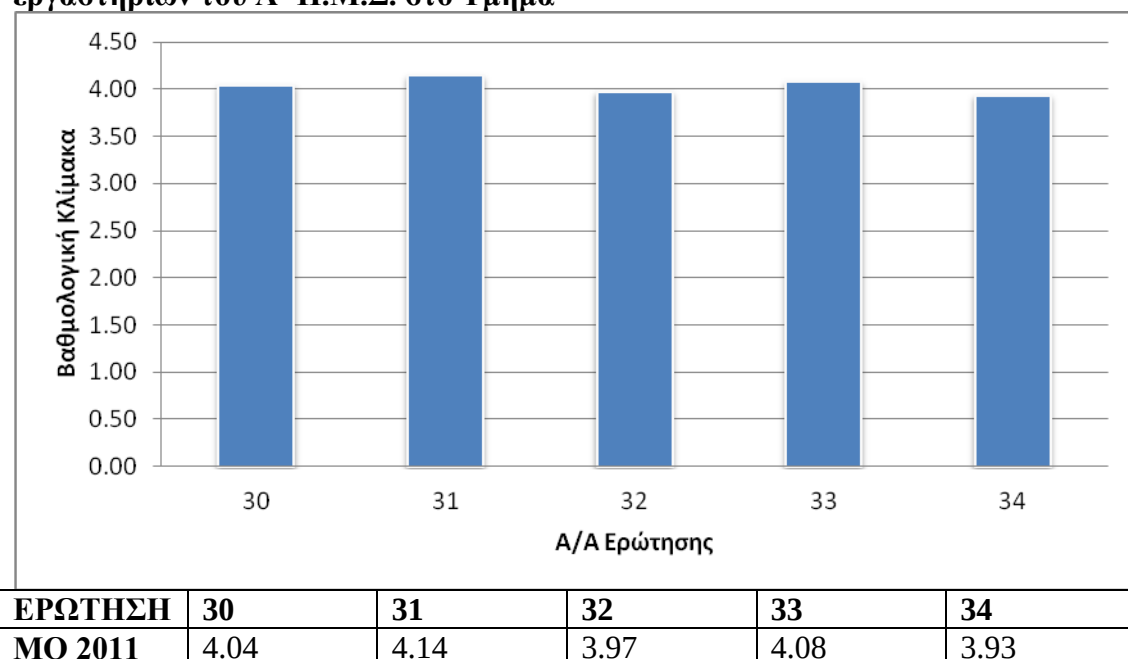
Στο διάγραμμα που ακολουθεί (Δ.3γ), αποτυπώνονται συγκριτικά οι τιμές των μέσων όρων για τις ερωτήσεις που σχετίζονται με το διδακτικό έργο στα δυο ΠΜΣ.

Οι μεταπτυχιακοί στο Β' ΠΜΣ εμφανίζονται να αξιολογούν τους διδάσκοντες με υψηλότερες τιμές, παρότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι διδάσκοντες είναι κοινοί στα δυο προγράμματα.

Η αξιολόγηση του έργου του επικουρικού προσωπικού στο Α' ΠΜΣ αλλά και των εργαστηρίων παρουσιάζεται στο διάγραμμα (4α) και τον πίνακα παρακάτω:

Διάγραμμα 4α: Μέσοι όροι αξιολόγησης του επικουρικού προσωπικού και των εργαστηρίων του Α' Π.Μ.Σ. στο Τμήμα

Οι ερωτήσεις:

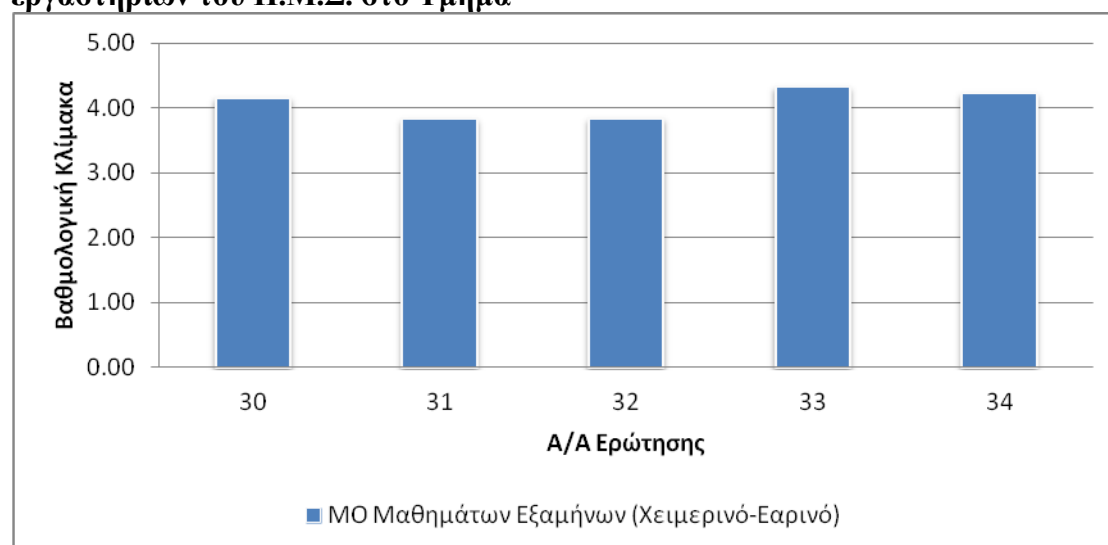
30. Πώς κρίνετε τη συμβολή του ε.π. στην καλύτερη κατανόηση της ύλης;

31. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του εργαστηρίου για το έτος του;
 32. Είναι επαρκείς οι σημειώσεις ως προς τις εργαστηριακές ασκήσεις;
 33. Εξηγούνται καλά οι βασικές αρχές των πειραμάτων / ασκήσεων;
 34. Είναι επαρκής ο εξοπλισμός του εργαστηρίου;

Επαρκές κρίνεται από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές το έργο του επικουρικού προσωπικού αλλά και το επίπεδο και των εργαστηρίων και ασκήσεων στα μαθήματα του Α' ΠΜΣ του ΤΒΣ.

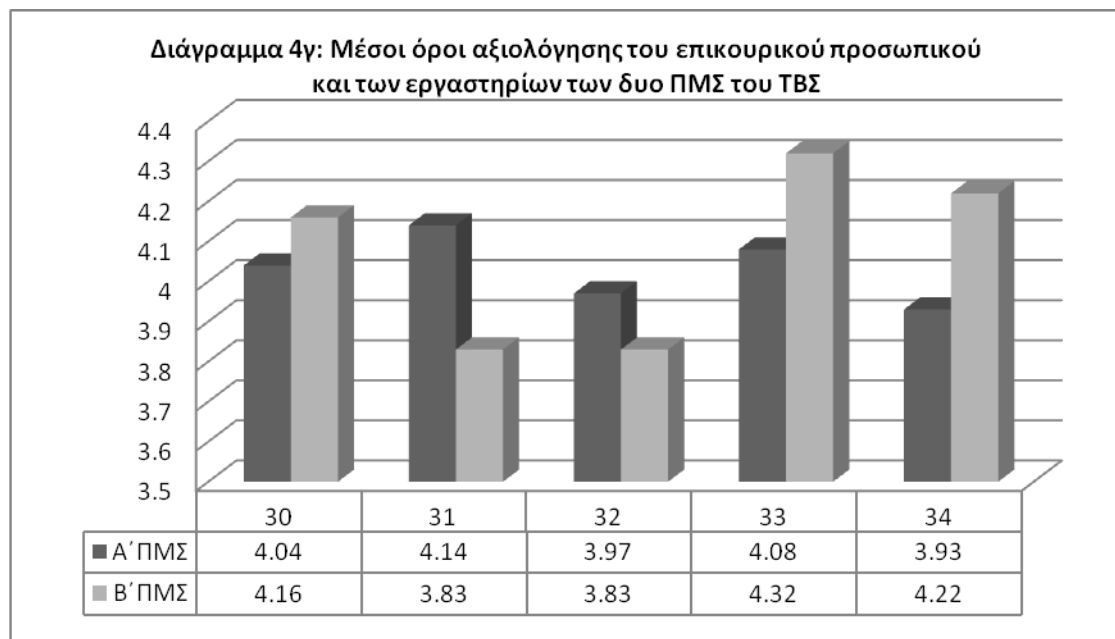
Αναφορικά με το Β' ΠΜΣ οι μέσοι όροι αξιολόγησης για το ίδιο σύνολο ερωτήσεων έχουν ως εξής (Δ.4β):

Διάγραμμα 4β: Μέσοι όροι αξιολόγησης του επικουρικού προσωπικού και των εργαστηρίων του Π.Μ.Σ. στο Τμήμα

ΕΡΩΤΗΣΗ	30	31	32	33	34
ΜΟ 2011	4.16	3.83	3.83	4.32	4.22

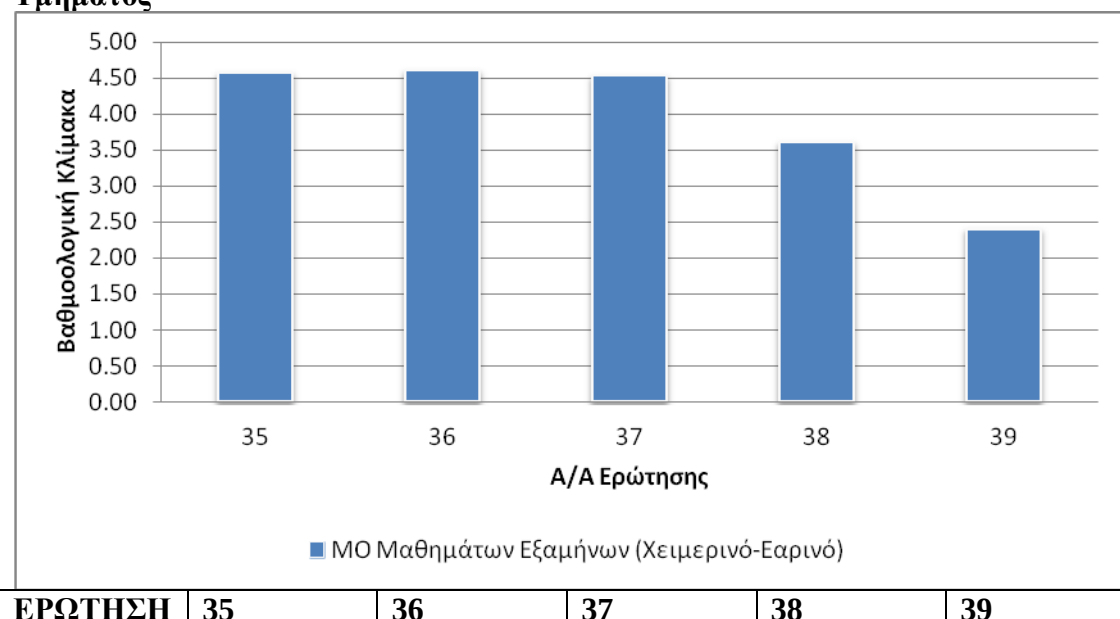
Συγκρίνοντας τα δυο ΠΜΣ του ΤΒΣ με βάση τις ερωτήσεις 30-34 (επικουρικό προσωπικό και εργαστήρια) προκύπτει η ακόλουθη εικόνα (Δ.4γ):

Μικτή εμφανίζεται η αξιολόγηση στις ερωτήσεις 30-34 (επικουρικό προσωπικό-εργαστήρια). Στο επίπεδο επάρκειας των εργ/κων σημειώσεων και δυσκολίας των εργαστηρίων πιο ικανοποιημένοι εμφανίζονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Α' ΠΜΣ, ενώ στις ερωτήσεις που σχετίζονται με τη συμβολή των εργαστηρίων για την κατανόηση τη ύλης, τις βασικές αρχές πειραμάτων και την επάρκεια του εξοπλισμού υψηλότερες τιμές στην αξιολόγηση τους δίνουν οι φοιτητές στο Β' ΠΜΣ του ΤΒΣ.

Τα αποτελέσματα της αυτόαξιολόγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών εμφανίζονται στο τελευταίο διάγραμμα (Δ.5α, για τις ερωτήσεις 35-39).

Διάγραμμα 5α: Μέσοι όροι αυτοαξιολόγησης των φοιτητών του Α' Π.Μ.Σ. του Τμήματος

ΜΟ 2011	4.57	4.61	4.53	3.61	2.40
----------------	------	------	------	------	------

Οι ερωτήσεις:

35. Παρακολουθώ τακτικά τις διαλέξεις.

36. Παρακολουθώ τακτικά τα εργαστήρια.

37. Ανταποκρίνομαι συστηματικά στις γραπτές εργασίες/ασκήσεις.

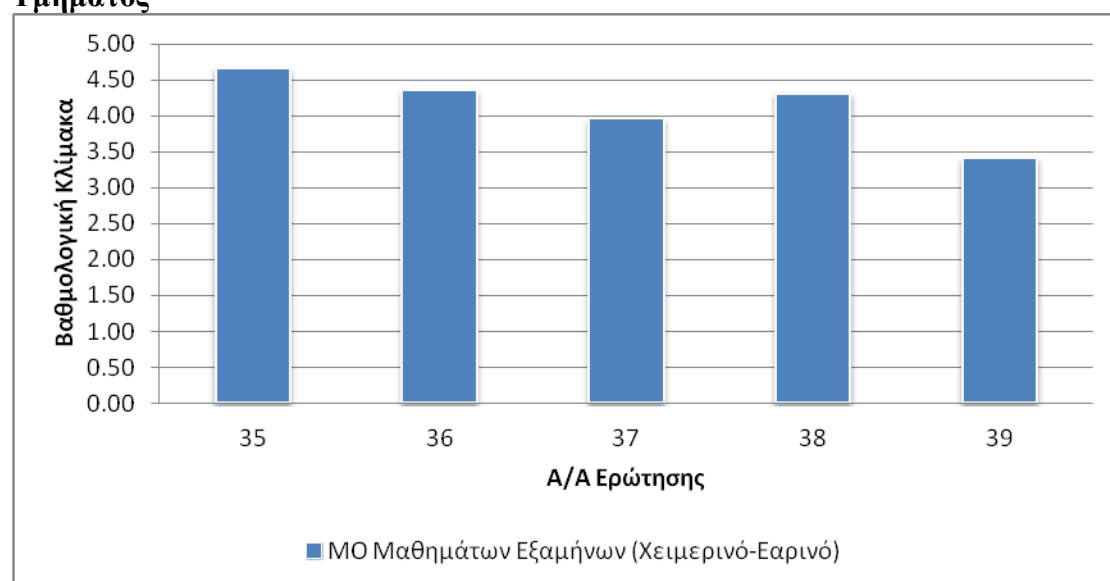
38. Μελετώ συστηματικά την ύλη.

39. Αφιερώνω εβδομαδιαία για μελέτη του συγκεκριμένου μαθήματος: 1. Λιγότερες από 2 Ώρες, 2. 2-4 Ώρες, 3. 4-6 Ώρες, 4. 6-8 Ώρες, 5. Περισσότερες από 8 Ώρες.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που συμμετείχαν στην αξιολόγηση αυτή ισχυρίζονται ότι παρακολουθούν τις διαλέξεις και τα εργαστήρια και ανταποκρίνονται συστηματικά σε γραπτές εργασίες ή/και ασκήσεις, ενώ δηλώνουν πως αφιερώνουν εβδομαδιαία 2-4 ώρες για τη μελέτη κάθε μαθήματος κατά μέσο όρο.

Στο Β' ΠΜΣ οι αξιολόγηση στις ίδιες ερωτήσεις παρουσίασε τα ακόλουθα στοιχεία (Δ.5β):

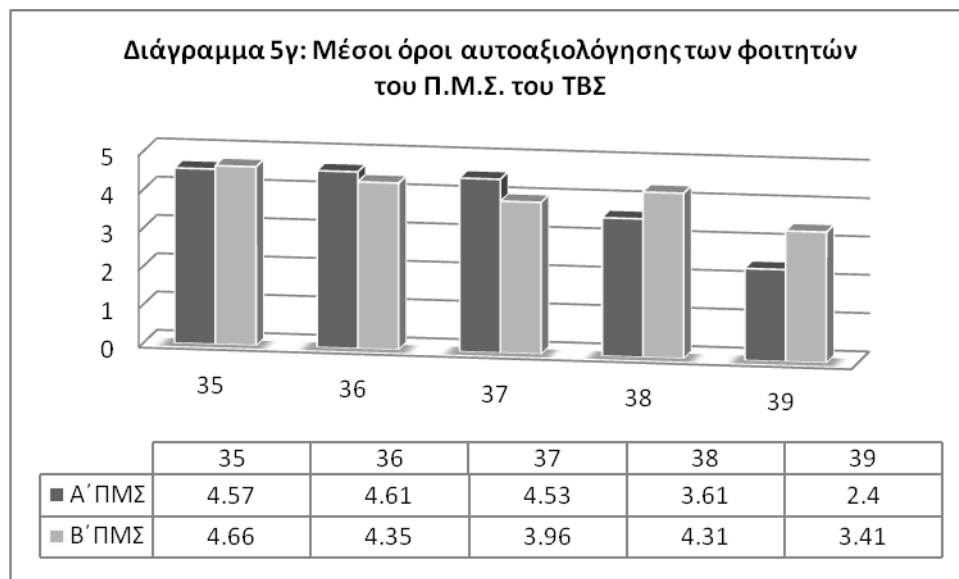
Διάγραμμα 5: Μέσοι όροι αυτοαξιολόγησης των φοιτητών του Β' Π.Μ.Σ. του Τμήματος

ΕΡΩΤΗΣΗ	35	36	37	38	39
ΜΟ 2011	4.66	4.35	3.96	4.31	3.41

Οι φοιτητές του Β' ΠΜΣ αυτοαξιολογούνται με υψηλούς δείκτες στις συγκεκριμένες ερωτήσεις, ενώ υποστηρίζουν ότι αφιερώνουν 4-6 ώρες την εβδομάδα κατά μέσο όρο για τις ανάγκες του ΠΜΣ.

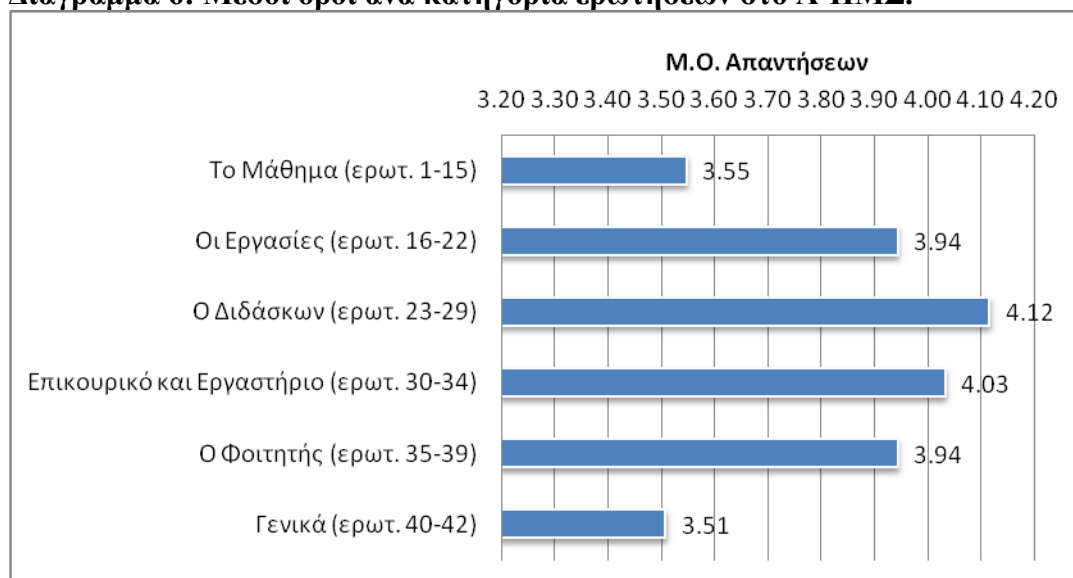
Στο παρακάτω ιστόγραμμα (Δ.5γ) απεικονίζονται οι μέσοι όροι αυτοαξιολόγησης των φοιτητών των ΠΜΣ του ΤΒΣ.

Η αξιολόγηση εδώ έδειξε παρόμοιες τιμές, εκτός από την ερώτηση που αναφέρεται στο χρόνο που αφιερώνουν οι μεταπτυχιακοί στο Β' ΠΜΣ. Εδώ ο χρόνος που διατίθεται εμφανίζεται να είναι σχεδόν διπλάσιος κατά μέσο όρο από αυτόν στο Α' ΠΜΣ του ΤΒΣ (5 ώρες στο Β' ΠΜΣ έναντι 3 στο Α' ΠΜΣ)

Στο παρακάτω συγκεντρωτικό διάγραμμα απεικονίζονται συγκριτικά οι μέσοι όροι ανά κατηγορία ερωτημάτων συνολικά για το Α' ΠΜΣ.

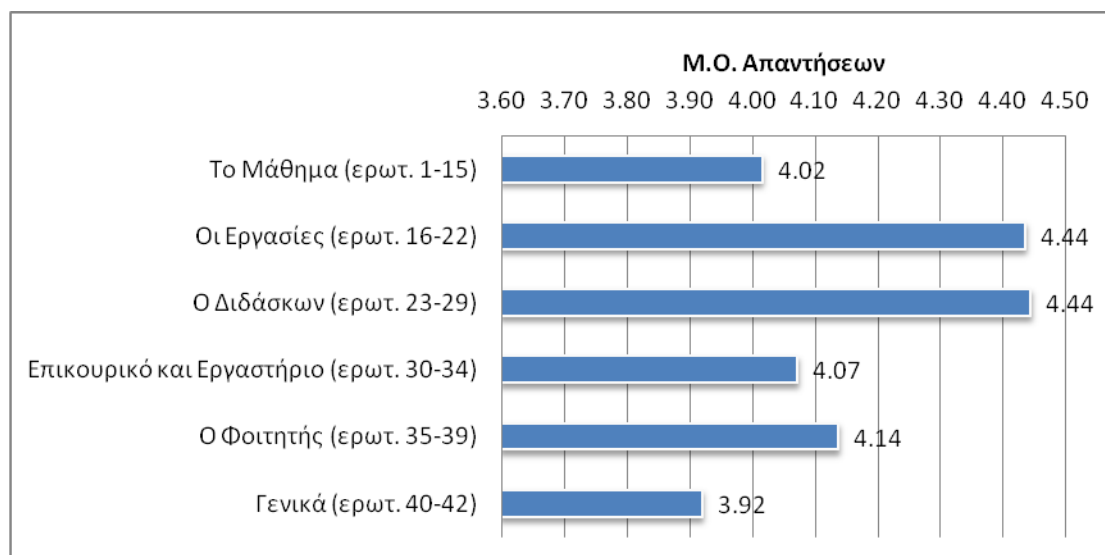
Διάγραμμα 6: Μέσοι όροι ανά κατηγορία ερωτήσεων στο Α' ΠΜΣ.

Φαίνεται ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι γενικά ικανοποιημένοι από το έργο των διδασκόντων και των εργαστηρίων του ΤΒΣ στο Α' ΠΜΣ. Λιγότερο ενθουσιώδεις εμφανίζονται γύρω από γενικά θέματα στο ίδιο ΠΜΣ και από ζητήματα που σχετίζονται με την εικόνα των αντίστοιχων μαθημάτων.

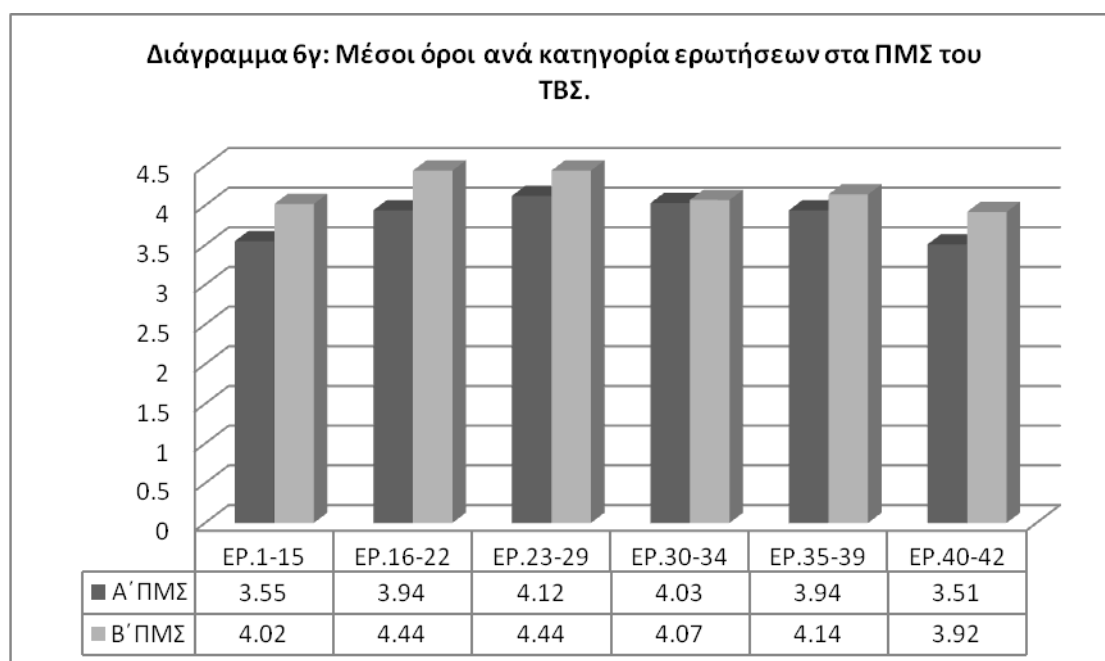
Οι αντίστοιχοι μέσοι όροι στο Β' ΠΜΣ απεικονίζονται παρακάτω (Δ.6β):

Διάγραμμα 6β: Μέσοι όροι ανά κατηγορία ερωτήσεων στο Β' ΠΜΣ

Διαπιστώνουμε υψηλά επίπεδα ικανοποίησης των φοιτητών του Β' ΠΜΣ από το διδακτικό έργο του προσωπικού στο πρόγραμμα, αλλά και από τις αντίστοιχες εργασίες.

Για τα δυο ΠΜΣ του ΤΒΣ η σύγκριση των μέσων όρων σε τις κατηγορίες ερωτήσεων της αξιολόγησης διαμορφώνεται ως εξής (Δ.6γ) □

Μικρή είναι η διαφορά των δυο ΠΜΣ του ΤΒΣ στις αξιολογήσεις, με σχετικό προβάδισμα σε αυτό του Β' ΠΜΣ (επί πληρωμή).

3. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ – ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ – ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

*Συνεργασίες του Τμήματος με Κοινωνικούς Φορείς – Αγορά Εργασίας – Ακαδημαϊκά
Ιδρύματα*

ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών έως το 2003 λειτουργούσε με τη μορφή ΕΠΕΑΕΚ. Κατά το διάστημα 2003-2004 δεν παρουσίασε ιδιαίτερη ερευνητική δραστηριότητα, δεδομένης και της μεταβατικής του κατάστασης (από Τμήμα του Α.Π.Θ. σε αντίστοιχο του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας). Τα έργα τα οποία καταχωρούνται και μέσω της Επιτροπής Ερευνών του νεοσύστατου Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ως έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς, είναι τα ακόλουθα:

1. *Λειτουργία Γραφείου Διασύνδεσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με ίδια μέσα*
2. *Πρακτική Άσκηση Φοιτητών του ΤΒΣ Φλώρινας*
3. *Διαδρομές και Κόμβοι Εμπορίου και Πολιτισμού στα Βαλκάνια*
4. *Συνεργασία του Π.Δ.Μ. με Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα της Π.Γ.Δ.Μ.*
5. *Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δημιουργίας και Βέλτιστης Λειτουργίας του Πρότυπου Κέντρου Αγροτικής Φιλοξενίας και Εκπαίδευσης*
6. *Έρευνα, Μελέτη Κατευθύνσεων για τη Δημιουργία Πρότυπου Οικιστικού Πυρήνα σε υπό Ίδρυση Οικισμό. Διερεύνηση και Ανάδειξη του Χαρακτήρα του Τόπου.*
7. *Διερεύνηση, ανάδειξη και προβολή του ιστορικού, πολιτιστικού και οικιστικού αποθέματος του δήμου Χαλάστρας*

Στο πλαίσιο των έργων αυτών, επιδιώχθηκαν και υλοποιήθηκαν συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς της άμεσης και ευρύτερης περιοχής δράσης του Πανεπιστημίου και του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών. Συγκεκριμένα ως εξής: ΥΠΕΞ (Παράρτημα Θεσσαλονίκης), Γραφείο Εμπορίας και Οικονομίας Βορείου Ελλάδος (Ο.Ε.Υ.) - Υ.ΜΑ.Θ. Διοικητήριο Θεσσαλονίκη, Κέντρο Διαβαλκανικής Συνεργασίας (Κοζάνη), ΔΙΠΕΚ (Διαβαλκανικό και Παρευξείνιο Επιχειρηματικό Κέντρο), διάφορα Επιμελητήρια της Ελλάδας (Θεσσαλονίκης, Δράμας, Έβρου, Καστοριάς, Κιλκίς, Σερρών, Φλώρινας, Χαλκιδικής, Κοζάνης, Ξάνθης κ.α.), Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), Διπλωματική Ακαδημία του ΥΠΕΞ, Ίδρυμα Υποτροφιών Fulbright, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας (ΑΝ.ΚΟ. Α.Ε.), Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας (ΑΝ.ΦΛΩ Α.Ε.), Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΤΕΕ/ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης, ΥΠΕΠΘ (τμήμα μεταπτυχιακών), Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινας, Κοζάνης), Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Γραφείο Προξενικών, Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Μοναστηρίου, Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στην Στουτγάρδη, Υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας-Κεντρική Υπηρεσία, Προξενείο της Λετονίας στην Θεσσαλονίκη, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Ίδρυμα Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού Δήμου Καλαμαριάς, Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, Τράπεζα Eurobank, Europlan Ltd, Εκθεσιακό Κέντρο Κοζάνης, Κέντρο Διαβαλκανικής Συνεργασίας, Δασαρχείο Λαμίας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας, Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας - Αεροδρόμιο

Μακεδονία, Εφημερίδα «Το Ελεύθερο Βήμα της Φλώρινας», Εφημερίδα «Πολίτης», Εφημερίδα «Ανατροπή», Εφημερίδα «Αγγελιοφόρος», Δήμος Φλώρινας, Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, Ε.Ρ.Α. Φλώρινας, Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης, Δήμος Αμυνταίου, Δήμος Κιλκίς, Ένωση Ποντίων Νομού Κιλκίς «Οι Αργοναύτες», Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Πανεπιστήμιο Αρχιτεκτονικής «Ion Mincu» Βουκουρεστίου, Πανεπιστημιακό Κολλέγιο Τούρνου Σεβερίν, Τράπεζα Alpha Bank, Κέντρο Μελέτης και Ανάπτυξης του Ελληνικού Πολιτισμού της Μαύρης Θάλασσας της ΝΑΘ, Ένωση Ελλήνων Ρουμανίας, Ινστιτούτο Σπουδών ΝΑ Ευρώπης (Βουκουρέστι), Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (του ΥΠ.ΠΟ.), Σχολή Οικονομικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Πρίλεπ (Bitola), Δημοτική Επιχείρηση Ενεργού Πολεοδομίας Κοζάνης (Δ.Ε.Π.Ε.ΠΟ.Κ. Α.Ε.), Δήμος Χαλάστρας.

Γενικότερα, στο σύνολο όλων των προαναφερθέντων έργων, βάσει των καταχωρημένων στοιχείων στην Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου, συμμετείχαν (16) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Από τα στοιχεία της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας προκύπτει ότι στο σύνολο των παραπάνω (7) έργων συμμετείχαν συνολικά (140) προπτυχιακοί φοιτητές, (6) μεταπτυχιακοί και (1) διδακτορικός φοιτητής του Τμήματος, καθώς και (20) εξωτερικοί συνεργάτες (μέλη ΔΕΠ και μεταπτυχιακοί φοιτητές άλλων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ή και ειδικοί επιστήμονες).

Η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς αναγνωρίζεται και προβάλλεται μέσω ενεργειών προβολής και διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας ενός εκάστου έργου. Αυτό αποτελεί επιδίωξη της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου, όπως και της Διοίκησής του, οι οποίες στηρίζουν και προβάλλουν αντίστοιχες εκδηλώσεις και ειδικότερα: παρουσιάσεις στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, ηλεκτρονική ενημέρωση μέσω του διαδικτύου –και από τον ιστότοπο του Πανεπιστημίου < <http://www.uowm.gr/projects.php>>, διοργάνωση εκδηλώσεων εντός και εκτός του Πανεπιστημίου –σε συνεργασία με τους συναρμόδιους και συνεργαζόμενους ΚΠΠ φορείς. Περισσότερα και στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου < <http://www.uowm.gr/>>.

Η **Επιτροπή Ερευνών** –μέσω του Ειδικού Λογαριασμού, ΕΛΚΕ- αποτελεί τον βασικό μηχανισμό για την ανάπτυξη συνεργασιών σε όλο το Πανεπιστήμιο. Ως γνωστόν, μέσω των παραπάνω υλοποιούνται όλες οι συνεργασίες –σε ιδρυματικό επίπεδο ή στο επίπεδο ενός εκάστου Τμήματος του Πανεπιστημίου, ιδίως δε αυτές στον τομέα της έρευνας.

Στον ερευνητικό τομέα, άλλος μηχανισμός πέραν αυτού της Επιτροπής Ερευνών, - ειδικότερα για το τμήμα - δεν υπάρχει, εκτός του **Εργαστηρίου Ιστορίας**, το οποίο δημιουργήθηκε το 2004, στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Αναμόρφωση προπτυχιακού προγράμματος σπουδών» του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών. Σκοπός του εργαστηρίου είναι: να εξοικειώσει τους φοιτητές με τη διαδικασία ψηφιοποίησης των πηγών της ιστορίας της περιοχής (κυρίως εφημερίδες) και να βοηθήσει τους φορείς της περιοχής να διασώσουν το αρχαιολογικό υλικό που είναι χρήσιμο για την συγγραφή της τοπικής ιστορίας. Το **Εργαστήριο Ιστορίας**, διαθέτοντας τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό, έχει συνεργαστεί μέχρι σήμερα με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, το Κέντρο Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Καστοριάς, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Γιαννιτσών, το Σύλλογο «Φίλιππος» Γιαννιτσών και το Σύλλογο «Μέγας Αλέξανδρος» Έδεσσας, το Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης, και διάφορους εκδότες της πόλης της Φλώρινας, ψηφιοποιώντας εφημερίδες από τον ημερήσιο και περιοδικό

τύπο της γεωγραφικής περιοχής αναφοράς. Οι εφημερίδες αυτές βρίσκονται πλέον σε μορφή cd-rom και διατίθενται για ανάγνωση από τους ερευνητές στις ίδιες τις βιβλιοθήκες και στο Αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα.

Παράλληλα, το Τμήμα –και μέσω άλλων υποστηρικτικών μηχανισμών αναπτύσσει σχέσεις και συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς της ευρύτερης περιοχής, σε επίπεδο νομού, περιφέρειας ή και εθνικό. Προς αυτή την κατεύθυνση αναφέρουμε ως ενισχυτικούς μηχανισμούς αυτούς του Γραφείου Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου καθώς και αυτόν του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών.

Στο πλαίσιο του **Γραφείου Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας** του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, που δημιουργήθηκε τον Νοέμβριο του 2005, στο πλαίσιο του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ), ειδικότερα το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας έχει συνεργαστεί με μια σειρά από φορείς: ΥΠΕΞ (Παράρτημα Θεσσαλονίκης), Γραφείο Εμπορίας και Οικονομίας Βορείου Ελλάδος (Ο.Ε.Υ.) Υ.ΜΑ.Θ. Διοικητήριο Θεσσαλονίκη, Κέντρο Διαβαλκανικής Συνεργασίας (Κοζάνη), ΔΠΠΕΚ (Διαβαλκανικό και Παρευξέινο Επιχειρηματικό Κέντρο), διάφορα Επιμελητήρια της Ελλάδας (Δράμας, Έβρου, Καστοριάς, Κιλκίς, Σερρών, Φλώρινας, Χαλκιδικής, Κοζάνης, Ξάνθης κ.α.), Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), Διπλωματική Ακαδημία του ΥΠΕΞ, Ίδρυμα Υποτροφιών Fulbright, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας (ΑΝ.ΚΟ. Α.Ε.), Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας (ΑΝ.ΦΛΩ Α.Ε.), Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Σύνδεσμο Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΤΕΕ/ Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, ΥΠΕΠΘ (τμήμα μεταπτυχιακών), Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινας, Κοζάνης).

Από το έτος 2005 και έπειτα το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών συμμετείχε στο 2ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ) Μέτρο 2.4 «Επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση με την αγορά εργασίας», Κατηγορία Πράξεων 2.4.2 Α: «Πρακτική Άσκηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης- Γ΄ Φάση», που συγχρηματοδοτείται μέσω του ΥΠΕΠΘ από την Ευρωπαϊκή Ένωση [Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης κατά 75% Κοινοτική Συμμετοχή (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και 25% Εθνικοί Πόροι / Ειδική υπηρεσία διαχείρισης ΕΠΕΑΕΚ]. Μέσω αυτού υλοποιήθηκε το **Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών**. Ειδικότερα το παραπάνω πρόγραμμα έχει ως στόχο την γνωριμία των φοιτητών του Τμήματος με την αγορά εργασίας και το επαγγελματικό περιβάλλον στο οποίο πιθανότατα στο μέλλον θα κληθούν να εργαστούν.

Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω, Φορείς Υποδοχής Φοιτητών του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών, Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης - Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων, Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Γραφείο Προξενικών, Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Μοναστηρίου, Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος - Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στην Στουτγάρδη, Υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας - Κεντρική Υπηρεσία, Προξενείο της Λετονίας στην Θεσσαλονίκη, Εμπορικό και

Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Φλώρινας, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κοζάνης, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Καστοριάς, Επιμελητήριο Πέλλας, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Ίδρυμα Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού Δήμου Καλαμαριάς, Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, Εθνική Τράπεζα, Τράπεζα Eurobank, Europlan Ltd, Εκθεσιακό Κέντρο Κοζάνης, Κέντρο Διαβαλκανικής Συνεργασίας, Δασαρχείο Λαμίας, Καπετάνιος Χρήστος - Ζιακάκης Γεώργιος Ο.Ε., Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας, Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας -Αεροδρόμιο Μακεδονία, Εφημερίδα «Το Ελεύθερο Βήμα της Φλώρινας», Εφημερίδα «Πολίτης», Εφημερίδα «Ανατροπή», Εφημερίδα «Αγγελιοφόρος», Δήμος Φλώρινας, Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, Ε.Ρ.Α. Φλώρινας, Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης.

Τα μέλη ΔΕΠ / ΕΠ του Τμήματος, πέρα από την ενεργό συμμετοχή τους –όπως προαναφέρθηκε- στους μηχανισμούς υποστήριξης για τα σχήματα συνεργασίας με τους ΚΠΠ φορείς, επιπλέον με την προσωπική τους εμπλοκή σε διάφορα σχήματα αντίστοιχων συνεργασιών, ενισχύουν το ρόλο και την παρουσία του Τμήματος σε όμοια εθνικά και διεθνή. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών συμμετέχει σε ενώσεις και δίκτυα πανεπιστημίων των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με στόχο την ακαδημαϊκή ανταλλαγή και την επιστημονική συνεργασία, όπως: η **Ένωση των Οικονομικών Πανεπιστημίων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης**, το **Δίκτυο Βαλκανικών Πανεπιστημίων «Border Crossings»**, το ευρωπαϊκό διακλαδικό επιστημονικό πρόγραμμα **Cliohnet** και συγκαταλέγεται στον κατάλογο των Πανεπιστημίων της Ευρώπης όπου διδάσκεται το Διεθνές Δίκαιο, στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Διεθνούς Δικαίου με θέμα «Χαρτογραφία του Διεθνούς Δικαίου στην Ευρώπη» (Mapping International Law in Europe/ Cartographie du Droit International). Επίσης, αποστολές φοιτητών του Τμήματος συμμετέχουν ανελλιπώς κατά την τελευταία εξαετία στα διεθνή Model United Nations, που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στο Πανεπιστήμιο Μακεδονία στη Θεσσαλονίκη.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών διοργάνωσε το Α' Επιστημονικό Συνέδριό του στη Φλώρινα, από 10-12 Νοεμβρίου 2006, με θέμα «Διαστάσεις της μετάβασης και η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών της Βαλκανικής». Μέσω αυτού έδωσε την ευκαιρία όχι μόνον να συμμετάσχουν ακαδημαϊκοί και επιστήμονες από το ΤΒΣ και όλη την Ελλάδα, αλλά και να συνεργασθούν ως χορηγοί και συμμετέχοντες σε συζητήσεις τοπικοί φορείς, όπως ο Δήμος Φλώρινας, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Φλώρινας, το «Πνευματικό Ίδρυμα Δημήτρης και Μαρία Δελιβάνη», καθώς και ιδιώτες. Επίσης η έκδοση και η διάδοση του τόμου των Πρακτικών του Συνεδρίου συνετέλεσε στην προβολή του ΤΒΣ και στην περαιτέρω γνωριμία της επιστημονικής φυσιογνωμίας του. Περισσότερα επ' αυτού στο διαδίκτυο και τον ιστότοπο του ΤΒΣ. Ειδικότερα, βλπ.: Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ: Διαστάσεις της Μετάβασης και η Ευρωπαϊκή Προοπτική των Χωρών της Βαλκανικής. URL / Πρακτικά: Εξώφυλλο / Περιεχόμενα.

Επίσης, το Τμήμα – μέσω του Α' Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του, «Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη» - διοργάνωσε με απόλυτη επιτυχία τη Δημερίδα «*Τα Δυτικά Βαλκάνια σε Κίνηση. Εξελίξεις, προβλήματα και προοπτικές*» (10–11/10/2008). Συνδιοργανωτές φορείς, εκτός του ΤΒΣ, ήταν η Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, η Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας και το Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης *Europe*

Direct. Μέσω και του πρόσφατου αυτού γεγονότος, το Τμήμα ενεργοποίησε τοπικούς και υπερτοπικούς ακαδημαϊκούς, κοινωνικούς και αναπτυξιακούς φορείς.

Στις 16 - 18 Οκτωβρίου 2009, το ΤΒΣ διοργάνωσε με επιτυχία το συνέδριο «*Είκοσι χρόνια μετά από την πτώση του τείχους του Βερολίνου: αποτιμήσεις και προοπτικές*», με χορηγούς τοπικούς φορείς, την ΤΕΔΚ Νομού Φλώρινας και τα Λιγνιτωρυχεία Αχλάδας. Στο Συνέδριο αυτό, εκτός της ευρύτατης συμμετοχής συναδέλφων από τα διάφορα τμήματα του ΠΔΜ (ιδίως δε, αυτά της Φλώρινας), εντυπωσιακή υπήρξε και η συμμετοχή συναδέλφων –μελών ΔΕΠ- διακεκριμένων προσωπικοτήτων από τον ευρύτερο ακαδημαϊκό χώρο.

Πιο πρόσφατα, στις 24 Απριλίου 2010, το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α Ευρώπης» του ΤΒΣ με την επιστημονική συνεργασία των δύο Μεταπτυχιακών της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ (Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας –Χριστιανικής Γραμματείας - Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ και Τομέας 'Ιστορία - Δόγμα- Διορθόδοξης - Διαχριστιανικές Σχέσεις' του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ) διοργάνωσε στη Φλώρινα ημερίδα με θέμα «*Η Ορθοδοξία στη Ν.Α. Ευρώπη, Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον*».

Στις 21 με 22 Μαΐου 2010 το ίδιο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΤΒΣ - «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α. Ευρώπης»- και ο Δήμος Αμυνταίου συνδιοργάνωσαν με εξαιρετική επιτυχία διεθνές συνέδριο στο Αμύνταιο με θέμα «*Η πολιτισμική κληρονομιά του έργου των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ως παράγοντας ενότητας ανάμεσα στους λαούς της Ν.Α. Ευρώπης*», με εντυπωσιακή συμμετοχή διακεκριμένων επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το διεθνές αυτό συνέδριο πλαισιώθηκε από έκθεση εποπτικού υλικού με αναφορά στην παρουσία και το έργο των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου στην γεωγραφική περιοχή της ΝΑ Ευρώπης.

Στις 10 Μαΐου 2011, το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών διοργάνωσε επιστημονική ημερίδα με τίτλο «*Έθνος, Γλώσσα και Αυτοκρατορία*» για να τιμήσει τον πρώτο αποχωρήσαντα από την υπηρεσία καθηγητή του τμήματος, κ. Αναστάσιο Ιορδάνογλου. Στην ημερίδα συμμετείχαν καθηγητές από το ίδιο το τμήμα, όπως και από άλλα πανεπιστήμια της Ελλάδας.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΤΒΣ «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α. Ευρώπης» και σε συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και τον Δήμο Φλώρινας οργανώθηκε επιστημονικό συνέδριο με θέμα «*Ο Ελληνικός Πολιτισμός, ο κόσμος των Σλάβων και τα Βαλκάνια*», από 12-13 Μαΐου 2012. Στο συνέδριο υπογραμμίστηκε ο σημαντικός ρόλος του Ελληνικού Πολιτισμού στη διαμόρφωση του πνευματικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των Βαλκανίων. Τα πρακτικά του Συνεδρίου προγραμματίζεται να εκδοθούν εντός του έτους.

Στο τέλος του εαρινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2011-12, συγκεκριμένα στο διάστημα 1-3 Ιουνίου 2012, διοργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική εκδρομή στη νότια Αλβανία, με συμμετοχή καθηγητών και φοιτητών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών) του τμήματος Βαλκανικών Σπουδών. Στην εκδρομή αυτή συμμετείχαν επίσης καθηγητές από άλλα πανεπιστήμια της Ελλάδας, καθώς και φίλοι του πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας –επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων. Στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής εξόρμησης προετοιμάστηκαν και παρουσιάστηκαν από τους συμμετέχοντες συνολικά 15 εισηγήσεις με θεματικές που κάλυπταν διάφορες γνωστικές περιοχές (ιστορία, αρχιτεκτονική, πολεοδομία, ιστορική γεωγραφία, ιστορία τέχνης, σύγχρονη πολιτική και οικονομία, ΜΜΕ, ...) με

αναφορά στην ευρύτερη περιοχή και στους επιμέρους τόπους επίσκεψης. Συγκεκριμένα, μέσα στο χρόνο των τριών αυτών ημερών υπήρξε η δυνατότητα περιήγησης και επιστημονικής ξενάγησης σε δυο χαρακτηριστικά αστικά κέντρα (Αργυρόκαστρο, Άγιοι Σαράντα) και σε σειρά χαρακτηριστικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων διαφόρων ιστορικών περιόδων (πχ. Ζερβάτι, Μονή Τσούκας, Βουλιαράτι, Βουθρωτό). Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με εκπροσώπους της Αυτοκέφαλής Εκκλησίας της Αλβανίας (Μητροπολίτη Αργυροκάστρου κκ. Δημήτριο), και την ελληνική ομογένεια Αλβανίας (εκπρόσωπος της νεολαίας της Ομόνοιας, πολιτικός μηχανικός ΑΠΘ κ.Λεωνίδας Παππάς), στο πλαίσιο ανάπτυξης σχέσεων και προοπτικής συνεργασίας με τους παραπάνω αναφερόμενους φορείς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Οι ΚΠΠ φορείς αντιμετωπίζουν την ανάπτυξη συνεργασιών με το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών θετικά, καθώς το επιστημονικό δυναμικό του Τμήματος προσφέρει τα εχέγγυα για μια επιτυχημένα συνεργασία, όπως επίσης προσδίδει και αυξημένο κύρος στην ίδια την συνεργασία.

Όπως προαναφέρθηκε, το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών διαθέτει πιστοποιημένα εργαστήρια για παροχή υπηρεσιών, όπως το Εργαστήριο Ιστορίας. Ο σκοπός και η δράση του έχουν αναπτυχθεί στο αντίστοιχο πεδίο. Παράλληλα, το Τμήμα διαθέτει το Εργαστήριο Πληροφορικής (Ε.Π.), ενταγμένο στην αρχική ιδρυματική δομή δημιουργίας του, το οποίο βρίσκεται στο ισόγειο του κτιρίου αιθουσών διδασκαλίας (απέναντι από το Ε.Π. της Παιδαγωγικής Σχολής). Στο Ε.Π. δεν εκτελείται έργο που να μην έχει σχέση με την ακαδημαϊκή λειτουργία του Ιδρύματος. Οι ελεύθερες ώρες, αφαιρουμένων των ωρών διδασκαλίας και οργανωμένης διεξαγωγής ασκήσεων, διατίθενται για χρήση στους φοιτητές του Τμήματος.

Οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος αξιοποιούνται κατά περίπτωση στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς, όπως προαναφέρθηκε αναλυτικότερα για το Εργαστήριο Ιστορίας. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι μέσω αυτής της δομής έχει ψηφιοποιηθεί ικανός αριθμός εφημερίδων.

Τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας ανακοινώνονται τόσο ατομικά, από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, όσο και από το ίδιο το Τμήμα. Επιπλέον, το Τμήμα - όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω- συμμετέχει, οργανώνει και υποστηρίζει εμμέσως ή αμέσως, μέσω των ιδρυματικών δομών -όπως το Γραφείο Διασύνδεσης- και μέσω εκδηλώσεων που διοργανώνει με την πρωτοβουλία του -όπως το Α' επιστημονικό συνέδριο (2006), η διημερίδα (2008), το συνέδριο (2009), η τελευταία ημερίδα (2010) και το διεθνές συνέριο (2010)- την ενημέρωση ΚΠΠ φορέων, σχετικά με τους σκοπούς, το αντικείμενο και το παραγόμενο έργο του Τμήματος.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών διατηρεί επαφή και συνεργασία με αποφοίτους του Τμήματος που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων, ιδίως μέσω του Γραφείου Διασύνδεσης όπου λαμβάνει χώρα η ηλεκτρονική ενημέρωση των φοιτητών αλλά και των αποφοίτων του Τμήματος για μια πλειάδα θεμάτων που τους αφορούν, όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω.

Οι εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους -αν όχι και ιδιαιτέρως τακτικές- εντάσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά περίπτωση και οργανώνονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, σε συνεργασία με ΚΠΠ φορείς, στο πλαίσιο των μαθημάτων.

Επιπλέον οργανώνονται ομιλίες / διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων, κυρίως, μέσω του Γραφείου Διασύνδεσης, με ειδική στόχευση συγκεκριμένων ημερίδων επαγγελματικού προσανατολισμού και πληροφόρησης για τις μεταπτυχιακές σπουδές. Ενδεικτικά κάποιοι φορείς που συμμετείχαν στις εκδηλώσεις αυτές ήταν: το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), η Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών, η Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, το Ίδρυμα Fulbright, η Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας (ΑΝ.ΦΛΩ Α.Ε), η Αναπτυξιακή Εταιρεία Δυτικής Μακεδονίας (ΑΝ.ΚΟ Α.Ε), ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας (ΣΒΒΕ), η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, το Κέντρο Διαβαλκανικής Συνεργασίας κ.ά. Αντίστοιχες ομιλίες και σεμινάρια διοργανώνονται και μέσω των δυο μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος με επίλεκτους προσκεκλημένους ομιλητές.

Κατά περίπτωση απασχολούνται και στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες (τόσο σε προπτυχιακό, όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο). Ενδεικτικά αναφέρουμε τους φορείς προέλευσης εξωτερικών διδασκόντων, μέχρι σήμερα: Αναπτυξιακή Εταιρεία Δυτικής Μακεδονίας (ΑΝ.ΚΟ Α.Ε), Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας (ΑΝ.ΦΛΩ.Α.Ε.), Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Εθνογραφικό - Λαογραφικό Μουσείο Μακεδονίας Θράκης, 10^η Εφορεία Αγίου Όρους του ΥΠ.ΠΟ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καστοριάς.

Οι υπάρχουσες συνεργασίες που έχουν αναπτυχθεί έχουν τις προϋποθέσεις να αποβούν σταθερές και βιώσιμες στο μέλλον, γεγονός που τεκμαίρεται από τη διάθεση και τις δυνατότητες του επιστημονικού προσωπικού του Τμήματος, καθώς και την αντιμετώπισή του από την τοπική κοινωνία.

Μέχρι και σήμερα δεν είχε δοθεί η ευκαιρία για την υπογραφή προγραμματικών συμφωνιών συνεργασίας μεταξύ του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών και ΚΠΠ φορέων. Παράλληλα, μέχρι και σήμερα δεν είχε δοθεί η ευκαιρία για την εκπροσώπηση του Τμήματος σε περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα (πλην ελαχίστων μεμονωμένων περιπτώσεων). Υπάρχει όμως η πρόθεση και η ικανότητα από την πλευρά του Τμήματος για την ανάπτυξη τέτοιου είδους συνεργασιών στο μέλλον, όπως και για την εκπροσώπησή του σε περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα, όπως υπάρχει και η πρόθεση και η ικανότητα για την συμμετοχή του στην εκπόνηση τοπικών και περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ιδιαιτέρως, η συμμετοχή μελών ΔΕΠ του τμήματος (από κοινού με μέλη ΔΕΠ του λοιπού ΠΔΜ, του ΑΠΘ, καθώς και εξωτερικούς ερευνητές / συνεργάτες) στο πλαίσιο ερευνητικής επιστημονικής ομάδας η οποία συγκροτήθηκε με ευθύνη της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών για τη διερεύνηση των προοπτικών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας. Η έρευνα η οποία διενεργήθηκε σε συνεργασία με τους φορείς του νομού και ανατέθηκε στην ΕΜΣ από τη ΝΑ Φλώρινας, μετά την ολοκλήρωσή της παρουσιάστηκε -σε δημόσια διαβούλευση- στους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς, προκειμένου να συγκροτηθεί η ενότητα των συμπερασμάτων.

Όπως καταδεικνύεται και από τα παραπάνω –ειδικότερα στο πλαίσιο διεθνών συνεργασιών και ακαδημαϊκών δικτύων- το Τμήμα, μέσω της συμμετοχής του στα διάφορα δίκτυα ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, συμμετέχει ενεργά και συνεργάζεται άμεσα -σε επίπεδο ιδρυματικό- με αντίστοιχα Τμήματα άλλων ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης. Για παράδειγμα, μέσω της διοργάνωσης του Α' Επιστημονικού Συνεδρίου του στη Φλώρινα (10-12 Νοεμβρίου 2006) με θέμα "Διαστάσεις της μετάβασης και η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών της Βαλκανικής", είχε τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης από την

Ελλάδα. Ομοίως, η Δημερίδα «Τα Δυτικά Βαλκάνια σε Κίνηση. Εξελίξεις, προβλήματα και προοπτικές» (10 – 11/10/2008), οργανωμένη από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, «Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη», την Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας και το Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης *Europe Direct*, απευθύνθηκε όπως και ενεργοποίησε τοπικούς και υπερτοπικούς ακαδημαϊκούς, κοινωνικούς και αναπτυξιακούς φορείς. Ομοίως και το συνέδριο «Είκοσι χρόνια μετά από την πτώση του τείχους του Βερολίνου: αποτιμήσεις και προοπτικές» (16-18/10/2009), ενίσχυσε αντίστοιχα την εξωστρέφεια του τμήματος, όπως άλλωστε και η ημερίδα «Η Ορθοδοξία στη Ν.Α. Ευρώπη, Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον» (24/4/2010) διοργανωμένη από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α. Ευρώπης» του ΤΒΣ. Ομοίως κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση και το διεθνές συνέδριο «Η πολιτισμική κληρονομιά του έργου των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, ως παράγοντας ενότητας ανάμεσα στους λαούς της Ν.Α. Ευρώπης», που συνδιοργάνωσαν το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α. Ευρώπης» του ΤΒΣ και ο Δήμος Αμυνταίου (21 – 22/05/2010). Επίσης το Διεθνές Συμπόσιο-Σεμινάριο «Ρωσική Γλώσσα και η διδασκαλία της», αφιερωμένο στα 150 χρόνια από τη γέννηση του Αντών Τσέχοφ (Φλώρινα, 19-10-2010), σε συνεργασία με την Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Ρωσικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας (έδρα Θεσσαλονίκη) είχε ανάλογη επιδίωξη και στόχους. Η επιστημονική ημερίδα με τίτλο «Έθνος, Γλώσσα και Αυτοκρατορία» - προς τιμήν του Α.Ιορδάνογλου, πρώτου αποχωρήσαντος καθηγητού του τμήματος (Φλώρινα, 10.05.2011), έδωσε επίσης τη δυνατότητα διεύρυνσης και σύσφιξης των σχέσεων του τμήματος Βαλκανικών Σπουδών με άλλα τμήματα ελληνικών πανεπιστημίων. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκε επίσης και το Συνέδριο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές στις Γλώσσες και τον Πολιτισμό των Χωρών της Ν.Α. Ευρώπης» με θέμα, «ο Ελληνικός Πολιτισμός, ο κόσμος των Σλάβων και τα Βαλκάνια» (Φλώρινα 12-13.05.2012). Προς την ίδια κατεύθυνση (αυτή της διεύρυνσης σχέσεων και συνεργασιών με κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς της Ελλάδας, αλλά και της ευρύτερης βαλκανικής περιφέρειας) επεδίωξε και κινήθηκε επίσης η τριήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στη νότια Αλβανία (1-3.06.2012), με συμμετοχή καθηγητών και φοιτητών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών) του τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, καθώς και καθηγητών από άλλα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα (ΑΠΘ, Θεσσαλίας, κ.ά.).

Επιπλέον, στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS-Lifelong Learning Κινητικότητα Διδακτικού Προσωπικού, μέλη ΔΕΠ έχουν συμμετάσχει σε ανταλλαγές διδακτικού προσωπικού με πανεπιστημιακά ιδρύματα της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και Πολωνίας. Παράλληλα, και στο πλαίσιο του προγράμματος «ERASMUS /Lifelong Learning, 2007-2013» (πρώην SOCRATES, δράση 2.2. του ERASMUS) απονέμονται υποτροφίες κινητικότητας στους φοιτητές του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, προκειμένου να ολοκληρώσουν μέρος των προπτυχιακών τους σπουδών σε ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά ιδρύματα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με τις διμερείς συμφωνίες στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS-LLP που έχουν υπογραφεί ανάμεσα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, η κινητικότητα των φοιτητών του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 έχει ως εξής (πηγή: Γραφείο Διεθνών Σχέσεων ΠΔΜ/ 30.06.2010).

Στο πλαίσιο της προώθησης του προγράμματος Erasmus διοργανώθηκε σχετική ημερίδα τις 10 Απριλίου του 2011. Στην ημερίδα έγινε εκτενής αναφορά στα

Πανεπιστήμια στα οποία μπορούν να μετακινηθούν οι φοιτητές και ενημέρωση από συναδέλφους για τους χώρους και τα μαθήματα που μπορούν να δώσουν στα Πανεπιστήμια του εξωτερικού οι φοιτητές που μετέχουν στο πρόγραμμα.

Για την ενίσχυση της εξωστρέφειας του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών υπογράφηκαν δυο νέες συμβάσεις στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus. Η πρώτη με το Πανεπιστήμιο Universidad Puplica de Navara EPAMPLON 02, και η δεύτερη με το University of Cyprus CY NICOSIA 01.

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Περί- οδος	Πανεπι- στήμιο	Εξερχόμενοι φοιτητές		Εξερχόμενοι καθηγητές		Εισερχόμενοι φοιτητές		Εισερχόμενοι καθηγητές	
		Αριθμός	Σύνολο διάρκει ας επίσκεψ ης (μήνες)	Αριθ μός	Διάρκεια επίσκεψ ης (εβδομάδ α)	Αριθμ ός	Σύνολ ο διάρκ ει-ας επίσκε -ψης (μήνες)	Αριθμός	Σύνολο διάρκειας επίσκεψης (εβδομάδα)
2009- 2010 <i>Renew al sent out</i>	<i>Andrzej a Fycza Kodrzew skiego Krakow Universi ty -Poland</i>	2	10	1	1 8hpw	2	10	1	1 8hpw
2008- 2010 <i>Renew al sent out</i>	<i>Universi ty of Iasi - Romani a</i>	3 <i>Undergrad/ postgrad</i>	15	1	2 8hpw	3	18	1	2 8hpw
2008- 2013	Univers ity of Babes Bolyai Cluj- Napoca - Romani a	2	10	2	2 8hpw	2	10	1	1 8hpw
2008- 2013	Universi ty of	3	15	1	2 5hpw	3	15	1	2 5hpw

	Alba Iulia - Romania								
2008-2013	University of Sibiu - Romania	2	10	2	1 8hpw	2	10	2	1 8hrw
2007-2013	South-Western University of "Neofit-rilski" - Bulgaria			1	1 8hpw			1	1 8hpw
2009-2013	Sofiiski University "Sveti Kliment Ohridski" - Bulgaria	2	10	2	1 8hpw	2	10	2	1 8hpw
2007-2013	Ion Mincu University of Architecture and Urbanism Bucharest -	2	20	1	2 6hpw	2	20	1	2 6hpw

	Romani a								
2007- 2013	Univers ity of Pitesti - Romani a	2	12	1	2 8hpw	2	12	1	2 8hpw

Ας σημειωθεί ότι, πέραν των όσων αναφέρονται παραπάνω, υπάρχουν από πλευράς των μελών ΔΕΠ / ΕΠ του Τμήματος, ανεξάρτητες συμμετοχές σε επιστημονικά προγράμματα, επιστημονικά συνέδρια και συναντήσεις που διοργανώνονται από άλλα εκπαιδευτικά ακαδημαϊκά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, αντιστοίχως («Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση» του *Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας*, «Ελλάδα-Βαλκάνια: Πολύ-πολιτισμικότητα και Αντι-εθνικιστικός Λόγος» του *Πανεπιστημίου Μακεδονίας*, “GUESS: Global University Entrepreneurial Spirit Student’s Survey” των *Swiss Institute of Small Business & Entrepreneurship, University of St. Gallen*, και *International University Schloss Reichartshausen, Central Europe Centre for Research and Documentation* (Η.Π.Α.), *Fondation pour la Memoire de la Shoah* (Γαλλία), *Institut fur Byzanzforschung* (Αυστρία), *Centar za Crkvene Studije* (Σερβία), *Kirilo-Methodievski Naucen Centar* (Βουλγαρία), *Early Fall School in Semiotics* (New Bulgarian University), *British International Studies Association*, *Political Studies Association*, *European Consortium for Political Research*, Εταιρεία Ελληνικής Γλωσσολογίας (Αγγλία-Η.Π.Α.-Ελλάδα), Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών της Μαριούπολης (Ουκρανία), Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων μαθητών» (ΑΠΘ)- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση και αυτές οι συμμετοχές θεωρητικά αποτελούν επάξια εκπροσώπηση του Τμήματος στο πλαίσιο των ευρύτερων επιστημονικών συνεργασιών του.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών συμμετέχει στα μείζονα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα. Ειδικότερα αναφέρεται η συμμετοχή του Τμήματος και η συνεργασία του με ακαδημαϊκά δίκτυα (Ένωση των Οικονομικών Πανεπιστημίων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Δίκτυο Βαλκανικών Πανεπιστημίων «Border Crossings», Ευρωπαϊκό διακλαδικό επιστημονικό πρόγραμμα Clionet). Επίσης, και όπως προκύπτει από τη συμμετοχή / συνεργασία των μελών ΔΕΠ / ΕΠ του Τμήματος, το τελευταίο εκπροσωπείται ή και συνεργάζεται με επιστημονικές οργανώσεις ή δίκτυα για παροχή εξειδικευμένης γνώσης και τεχνογνωσίας. Ενδεικτικά αναφέρονται πιο κάτω.

Από το εξωτερικό: CICOP (International Center for the Rehabilitation of the Architectural Heritage), L’Association Nationale des Villes et Pays d’Art et d’Histoire et des Villes à secteurs sauvegardés et protégés -France, United Nations Development Program (UNDP) “Beautiful Romania”, ICOMOS (International

Council of Monuments and Sites), Παράρτημα για την ελληνορουμανική συνεργασία του ευρωπαϊκού Ιδρύματος Titulescu (με έδρα το Βουκουρέστι).

Από το εσωτερικό: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Εταιρεία Ελληνο-Ευρωπαϊκών Μελετών, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα (Θεσσαλονίκη), Ελληνική Εταιρία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, Κέντρο Έρευνας Μακεδονικής Ιστορίας και Τεκμηρίωσης (KEMIT) του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα (IMMA), Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Ελληνική Εταιρεία Σλαβικών Μελετών (Θεσσαλονίκη), Επιστημονικό Ίδρυμα Αγίων Κύριλλος και Μεθόδιος (Θεσσαλονίκη), Μακεδονικό και Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΜΠΕ), Σύλλογος και Περιοδικό «Αριστοτέλης» (Φλώρινα), Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Ρωσικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας (Θεσσαλονίκη).

Το Τμήμα διοργανώνει ή/και συμμετέχει στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον. Όλες οι εκδηλώσεις που διοργανώνει το Τμήμα έχουν χαρακτήρα εξωστρέφειας και απευθύνονται σε ευρύτερη, διαφορετική κατά περίπτωση, ομάδα ή ομάδες κοινού. Τα συνέδρια και οι ημερίδες του Τμήματος, οι κορυφαίες θεσμικά και ουσιαστικά εκδηλώσεις του, όπως προαναφέρθηκε, απευθύνθηκαν και ενεργοποίησαν –εκτός των ακαδημαϊκών και ερευνητικών, κοινωνικών και αναπτυξιακών υπερτοπικών φορέων- επιπλέον τους τοπικούς φορείς, καθώς και ιδιώτες.

Σειρά εκδηλώσεων του Τμήματος διοργανώνεται επίσης, με την υποστήριξη του πνευματικού ιδρύματος «Δημήτρης και Μαρία Δελιβάνη», απευθύνονται δε στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, μέσα από ευρύτερα ενδιαφέροντες θεματικές.

Επίσης, με την πρωτοβουλία και ενεργό συμμετοχή μελών ΔΕΠ / ΕΠ του Τμήματος, το τελευταίο συμβάλλοντας ή εκπροσωπούμενο, προβάλλει και προωθεί την εικόνα του στο άμεσο ή και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στο Τμήμα έχει συσταθεί, εδώ και μερικά χρόνια, και λειτουργεί – υπό την ευθύνη και τον συντονισμό μέλους ΔΕΠ- Ομάδα Πολιτιστικής Δράσης και Παρέμβασης. Στην ομάδα αυτή συμμετέχουν φοιτητές του ΤΒΣ καθώς και των τμημάτων της Παιδαγωγικής Σχολής. Θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές επιλεγμένων ταινιών από τον παγκόσμιο κινηματογράφο, ανάπτυξη επίκαιρων θεματικών ενοτήτων από ομάδες φοιτητών και debates, μουσικά γεγονότα είναι μερικές από τις μέχρι τώρα δραστηριότητες της Ομάδας.

4. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

4.1. Εισαγωγή

Η καταγραφή της παρούσας κατάστασης των Διοικητικών Υπηρεσιών και Υποδομών του Τμήματος αποσκοπεί στην επανατροφοδότηση και βελτίωση αυτών και όχι στην αξιολογική κατηγοριοποίησή τους θετικά ή αρνητικά. Η αποτελεσματική λειτουργία και η οριζόντια επικοινωνία των διαφόρων Τομέων των Διοικητικών υπηρεσιών και Υποδομών εξασφαλίζεται με τη συζήτηση και τις αποφάσεις των Προσωρινών Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος. Το θετικό περιεχόμενο συγκεκριμένων Υπηρεσιών και Υποδομών είναι πρωτίστως απόρροια των πρωτοβουλιών των μελών του Τμήματος, και λιγότερο επαρκούς θεσμικής ή οικονομικής υποστήριξης.

4.2. Αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών

Η αποτελεσματικότητα της Γραμματείας, παρά την έλλειψη επαρκούς στελέχωσης και εμπειρίας, γεγονός που συνδέεται και με την εν γένει νηπιακή ιστορία του Π.Δ.Μ. ως αυτοτελούς Πανεπιστημίου, κινείται σε πολύ αξιόλογα επίπεδα με τάσεις βελτίωσης και προσαρμογής στις αυξημένες ανάγκες διοίκησης των πανεπιστημιακών Τμημάτων. Αρκετά αποτελεσματική αποδεικνύεται, επίσης, παρά τα παραπάνω προβλήματα και τη γεωγραφική απόσταση διασποράς των υπηρεσιών μεταξύ Φλώρινας και Κοζάνης, η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Π.Δ.Μ.

4.3. Μέσα και υποδομές

Όλα τα παρακάτω στοιχεία είναι άμεσα συνδεδεμένα με το χρονίζον ζήτημα της ξεχωριστής στέγασης του Τ.Β.Σ. Η επί δεκαετία «φιλοξενία» του Τμήματος στους χώρους της Παιδαγωγικής Σχολής, χωρίς, δηλαδή, τους δικούς του χώρους, έχει άμεση αρνητική επίπτωση στην εν γένει ανάπτυξη της ακαδημαϊκής του εικόνας και του παραγόμενου έργου του.

Αίθουσες διδασκαλίας:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

Διατίθενται 8 αίθουσες. Αναλυτικότερα:

Αίθουσα	Χωρητικότητα (άτομα)
I1	50
I2	35
I3	44
I4	45
I5	32
NK1	104
NK2	36
NK3	48

Όλες οι παραπάνω αίθουσες βρίσκονται στα κτίρια αιθουσών διδασκαλίας της Παιδαγωγικής Σχολής του Π.Δ.Μ., όπου και φιλοξενείται το Τ.Β.Σ.

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα

Υπάρχει σοβαρότατο πρόβλημα επάρκειας μεγάλων αιθουσών και αμφιθεάτρων. Συγκεκριμένα, τα αμφιθέατρα στα κτίρια των αιθουσών είναι μόνον δύο (περίπου 400 και 150 θέσεων αντίστοιχα) και δεν είναι διαθέσιμα στο τμήμα παρά μόνον περιστασιακά (για τις εξετάσεις, τις ορκωμοσίες και κάποιες εκδηλώσεις), καθώς χρησιμοποιούνται κυρίως για παραδόσεις μαθημάτων και άλλες ανάγκες της Παιδαγωγικής Σχολής.

(γ) Βαθμός χρήσης

Μέσω του ωρολόγιου προγράμματος του Τ.Β.Σ. γίνεται εμφανής η εντατική χρήση των αιθουσών σε καθημερινή βάση για τη διδασκαλία των μαθημάτων του προπτυχιακού προγράμματος. Στις ίδιες αίθουσες πραγματοποιούνται οι παραδόσεις μαθημάτων του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος, καθώς και οι παρουσιάσεις των διπλωματικών εργασιών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού

Σε όλες από τις παραπάνω αίθουσες εκτός από μία (NK2) υπάρχει εγκατεστημένος εξοπλισμός ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (data show), που περιλαμβάνει, μονάδα H/Y, συσκευή ψηφιακών προβολών και αντίστοιχη καλωδίωση.

4.4. Εκπαιδευτικά εργαστήρια:

Νησίδα H/Y Τ.Β.Σ.

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

Είναι συνδεδεμένοι και λειτουργούν 32 σταθμοί εργασίας (Δες «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: Εξοπλισμός Νησίδας H/Y Τ.Β.Σ.») σε αίθουσα διαστάσεων 40 τ.μ. περίπου.

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων

Οι χώροι κρίνονται ανεπαρκείς. Το εμβαδόν του χώρου του εργαστηρίου, λαμβάνοντας υπ' όψιν το πλήθος των σταθμών, θα έπρεπε να είναι κατά 50% μεγαλύτερο.

(γ) Βαθμός χρήσης

Μέσω του ωρολόγιου προγράμματος του Τ.Β.Σ. γίνεται εμφανής η εντατική χρήση του εργαστηρίου. Επισημαίνεται ότι από το ερχόμενο εξάμηνο, με την αναμενόμενη έλευση τεχνικού πληροφορικής (αποσπασμένου ΔΕ) οι ώρες ελεύθερης διάθεσης θα αυξηθούν.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού

Ο εξοπλισμός αναβαθμίστηκε πρόσφατα ως προς τις κεντρικές μονάδες (κατά το εαρινό '08 εξάμηνο), ενώ αντικαταστάθηκαν και οι οθόνες (χειμερινό εξάμηνο '08)

(ε) Επάρκεια αποθηκών (εργαστηριακού εξοπλισμού, αντιδραστηρίων, κ.λπ.)

Η υπάρχουσα αποθήκη στο υπόγειο του κτιρίου διοίκησης κρίνεται ανεπαρκής, καθώς χρησιμοποιείται από όλα τα Τμήματα του Π.Δ.Μ. στη Φλώρινα για την αποθήκευση συσκευών προς καταστροφή (σε αναμονή έκδοσης πρωτοκόλλου καταστροφής), την διατήρηση αναλώσιμου υλικού και γραφικής ύλης, αλλά και τίτλων βιβλίων προς καταλογογράφηση.

Εργαστήριο Ιστορίας

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

Είναι συνδεδεμένοι και λειτουργούν 3 σταθμοί εργασίας σε χώρο διαστάσεων 10 τ.μ. περίπου.

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων

Ανεπαρκής χώρος για τη λειτουργία του. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις είναι σύγχρονες.

(γ) Βαθμός χρήσης

Σε εβδομαδιαία βάση.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού

Ο χώρος είναι ανεπαρκής για τη λειτουργία του εργαστηρίου. Όμως ο εξοπλισμός του είναι πολύ ικανοποιητικός.

Επάρκεια και ποιότητα των χώρων και του εξοπλισμού των γραφείων.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ήδη τα γραφεία φιλοξενούν δυο διδάσκοντες, ενώ με τις νέες μελλοντικές προσλήψεις αναμένεται να απαιτηθεί σε κάποιες περιπτώσεις η συγχώνευση τριών γραφείων διδασκόντων στον ίδιο χώρο.

Προσωπικό Διοικητικής/Τεχνικής/Ερευνητικής Υποστήριξης

(α) Αριθμός και ειδικότητες

Στην παρούσα χρονική περίοδο υπηρετούν δύο άτομα Π.Ε. και ένα Δ.Ε. Είναι επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης του δυναμικού της Γραμματείας του Τ.Β.Σ. τόσο σε σχέση με το Π.Π.Σ. όσο και με το Π.Μ.Σ.

(β) Επάρκεια ειδικοτήτων

Επιτακτική είναι η ανάγκη απασχόλησης/πρόσληψης προσωπικού για την τεχνική και εκπαιδευτική υποστήριξη των εργαστηρίων Η/Υ.

Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου).

Είναι στη διάθεση του κάθε φοιτητή και του κάθε μέλους του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο, ο οποίος υποστηρίζει την ευέλικτη ανάρτηση εγγράφων (π.χ. οδηγοί σπουδών), ιστοσελίδων (π.χ. προσωπικές ιστοσελίδες μελών ΔΕΠ), ανακοινώσεων (π.χ. ημερίδες) μέσω Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου (Content Management System).

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Πώς;

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται για την παρουσίαση των μαθημάτων κυρίως στις αίθουσες, όπου υπάρχει ο ανάλογος εξοπλισμός (Νησίδα Η/Υ Τ.Β.Σ., Εργαστήριο Η/Υ Ιστορίας, Αιθ. Π, Αιθ. ΝΚ1), αλλά και το αντίστοιχο λογισμικό.

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στη διδασκαλία; Πώς;

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται από μικρό αριθμό διδασκόντων για τη διδασκαλία των μαθημάτων τους. Συγκεκριμένα, το εγκατεστημένο στους εξυπηρετητές του κτιρίου διοίκησης (Κοζάνη) σύστημα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης (E-Class – <http://E-Class.uowm.gr>) χρησιμοποιείται για την ανάρτηση εκπαιδευτικού - υποστηρικτικού υλικού και την ασύγχρονη επικοινωνία διδάσκοντα-διδασκόμενου.

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;

Η νησίδα Η/Υ Τ.Β.Σ. χρησιμοποιείται για το εργαστηριακό μέρος κυρίως των μαθημάτων Πληροφορικής. Επιπλέον, το προαναφερόμενο σύστημα (E-Class) χρησιμοποιείται και για την ανάρτηση υποχρεωτικών και προαιρετικών εργασιών εξάσκησης κυρίως στα μαθήματα Πληροφορικής, ενώ το ίδιο εργαστήριο είναι στη

διάθεση των φοιτητών για εξάσκηση εκτός ωραρίου μαθημάτων (Δες «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Πρόγραμμα λειτουργίας Νησίδας Η/Υ Τ.Β.Σ.»)

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών; Πώς;

Το σύστημα E-Class παρέχει τη δυνατότητα αξιολόγησης των φοιτητών και αξιοποιείται κυρίως από τα μαθήματα Πληροφορικής για την αξιολόγηση υποχρεωτικών εργαστηριακών εργασιών εξάσκησης.

Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα; Πώς;

Κατά την τελευταία διετία, κάθε φοιτητής με την εγγραφή σε Τμήμα του Π.Δ.Μ. λαμβάνει θυρίδα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον mail server (<http://mailgate.uowm.gr>) για την επικοινωνία με τους διδάσκοντες. Επιπλέον, δίδεται η δυνατότητα επικοινωνίας των διδασκόντων με τους φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού πίνακα ανακοινώσεων του Φοιτητικού Συλλόγου του Τ.Β.Σ. (<http://fsbalkan.blogspot.com>). Τέλος, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του E-Class, οι διδάσκοντες μπορούν να αναρτούν ανακοινώσεις προς τους εγγεγραμμένους φοιτητές στα αντίστοιχα μαθήματα, καθώς και να επικοινωνούν ασύγχρονα και αμφίδρομα μέσω της επιλογής «Τηλεσυνεργασία».

Διάγραμμα Περιεχομένων

1. Εισαγωγή
2. Στόχοι του Τμήματος
3. Μέτρα για την υλοποίηση των στόχων
4. Συμμετοχή στις διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας
5. Χρήση ψηφιακής τεχνολογίας
6. Ανθρώπινο δυναμικό
 - 6.1. Συνθήκες διδασκαλίας, έρευνας και εργασίας
 - 6.2. Φοιτητική μέριμνα
 - α. Σίτιση
 - β. Στέγαση
 - γ. Φοιτητικό εισιτήριο
 - 6.3. Ακαδημαϊκές και επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων
 - 6.4. Ισότιμη μεταχείριση χωρίς διάκριση
 - 6.5. Κοινωνική δικαιοσύνη: στήριξη φοιτητών / σπουδαστών με χαμηλό εισόδημα, μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας που αντιμετωπίζουν έκτακτα προσωπικά προβλήματα
7. Συνεισφορά στην κοινωνική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
 - α. Συνεργασία με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
 - β. Δραστηριότητες που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό και ερευνητικές πρωτοβουλίες σχετικά με ζητήματα τοπικού /περιφερειακού ενδιαφέροντος
8. Υποδομή και Εξοπλισμός. Καταγραφή υφιστάμενων υποδομών και εξοπλισμού για τη διδασκαλία και έρευνα και προγραμματισμός
9. Καταγραφή φοιτητών
10. Προγραμματισμός και εισήγηση για αριθμό εισακτέων
11. Προσωπικό
12. Πρόγραμμα Σπουδών
 - α. Προπτυχιακό πρόγραμμα
 - β. Μεταπτυχιακό πρόγραμμα
 - β.α. Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη
 - β.β. Γλώσσες και πολιτισμός
13. Πρακτική Άσκηση Φοιτητών του ΤΒΣ
14. Διεθνοποίηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας. Συνεργασία με ιδρύματα της αλλοδαπής σε επίπεδο προγραμμάτων σπουδών και συμμετοχή σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα
- 15 Κινητικότητα φοιτητών και ερευνητών

Παράρτημα (I)

Πρόταση της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού με τίτλο «Το μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης του ΠΑΜ: Βασικές κατευθυντήριες γραμμές διαβούλευσης» (ημερομηνία κοινοποίησης 19-11-2012).

Παράρτημα (II)
Πρόταση Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών
«Πρόγραμμα Βαλκανικών Σπουδών»

Παράρτημα (III)

Πρόταση για τη Δημιουργία Τμήματος-Προγράμματος Διακυβέρνησης από τη
Μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ

1. Εισαγωγή

Η παρούσα Έκθεση ενημερώνει τα στοιχεία παλαιότερης Έκθεσης του 2009, η οποία είχε συνταχθεί με σκοπό να καλύψει την περίοδο 2009/10-2014.

Η αναθεώρηση της προηγούμενης έκθεσης υπήρξε επιβεβλημένη λόγω της τρέχουσας πολιτικής αναθεώρησης της οργάνωσης των πανεπιστημίων της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, η Διοικούσα Επιτροπή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχει συντάξει πρόταση προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού σχετικά με την ταυτότητα και την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και, ειδικότερα, του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών (στο εξής: ΤΒΣ) της Φλώρινας με τίτλο «Το μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης του ΠΔΜ: Βασικές κατευθυντήριες γραμμές διαβούλευσης» (Ημερομηνία κοινοποίησης μέσω του διαδικτύου προς τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών: 19-11-2012). Ενόψει της εξέλιξης αυτής, κρίθηκε σκόπιμο να παρατεθεί σε Παράρτημα η παραπάνω πρόταση. Κατά συνέπεια, η εμβέλεια και οι στόχοι της όποιας στρατηγικής ανάπτυξης στο χρονικό αυτό σημείο τελούν σε άμεση συνάρτηση με τις αναμενόμενες γενικότερες αποφάσεις σχετικά με το μέλλον των Πανεπιστημίων.

2. Στόχοι του Τμήματος

Το ισχύον Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του ΤΒΣ βασίζεται στο ιδρυτικό Προεδρικό Διάταγμα του Τμήματος [203/6-9-1999 (Α' 179) «Ιδρυση Τμημάτων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης»], σύμφωνα με το οποίο ο σκοπός του Τμήματος είναι να καλλιεργεί και να προάγει την επιστημονική έρευνα και γνώση που αφορούν την ιστορία, το θρήσκευμα, τη γλώσσα και λογοτεχνία, τη φιλοσοφία, την παιδεία, την οικονομία, τις κοινωνικές και πολιτικές δομές και τον πολιτισμό των Βαλκανικών Λαών, να προάγει τις δια-θρησκευτικές και δια-πολιτισμικές σχέσεις της Ελλάδας και του Ελληνισμού γενικότερα με τους λαούς της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης και του Εύξεινου Πόντου κατά τρόπο που ευνοούν την καλή γειτονία και την επικοινωνία, καθώς επίσης να παρέχει στη δημόσια διοίκηση τεκμηριωμένες πληροφορίες και επιστημονικά στοιχεία, τα οποία θα καθιστούν αποτελεσματικότερη τη συνεργασία της με τις όμορες βαλκανικές χώρες, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Εύξεινου Πόντου.

Η εκπαιδευτική φιλοσοφία και στρατηγική του ΤΒΣ διαμορφώθηκαν στον ρου των ετών τόσο με βάση τις εκάστοτε αποφάσεις των στελεχών του Τμήματος ως προς την επιστημονική κατεύθυνση και ταυτότητά του, όσο και σύμφωνα με την επιχειρηματολογία ως προς την επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων του. Οι παραπάνω διεργασίες οδήγησαν ώστε η Προσωρινή Γενική Συνέλευση του ΤΒΣ να έχει αποφασίσει τη δημιουργία δύο κατευθύνσεων με τους τίτλους «Οικονομία και Πολιτική» και «Γλώσσες και Πολιτισμός» με την προσδοκία ότι η επιλογή αυτή θα συμβάλλει αποτελεσματικότερα στην κατάρτιση νέων επιστημόνων, που θα μπορούν να είναι ανταγωνιστικοί στις προκλήσεις της αγοράς εργασίας.

Το ενιαίο πτυχίο του ΤΒΣ προσδιορίζεται από τις κατευθύνσεις: (1.) Οικονομία και Πολιτική και (2.) Γλώσσες και Πολιτισμός στα Βαλκάνια. Στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών προσφέρονται υποχρεωτικά μαθήματα κατά τα δύο πρώτα έτη σπουδών και στη συνέχεια κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα, που κατανέμονται στις δύο κατευθύνσεις, καθώς και μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Πρόκειται, δηλαδή, για ένα σύστημα δύο κατευθύνσεων, μιας ανθρωπιστικών επιστημών (γλώσσα, ιστορία, πολιτισμός, κτλ.) και μιας κοινωνικών επιστημών (οικονομία, πολιτική, διοίκηση επιχειρήσεων, διεθνείς σχέσεις, δίκαιο κλπ.), που όμως οδηγεί σε ένα ενιαίο πτυχίο.

Ειδικότερα, η ισόρροπη ανάπτυξη αμφότερων των παραπάνω σκελών κρίθηκε ότι ανταποκρίνεται στις συνθήκες της σύγχρονης διεθνούς κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας και ειδικότερα στον ευρωπαϊκό προσανατολισμό του συνόλου των κρατών των Βαλκανίων.

Αξιοσημείωτη υπήρξε η προσπάθεια για την απονομή πιστοποιητικού γλωσσομάθειας και η παράλληλη επιδίωξη για την παροχή πιστοποιητικού επάρκειας στις βαλκανικές ή τη ρωσική γλώσσα. Οι βαλκανικές γλώσσες και η ρωσική γλώσσα έχουν διδαχθεί για έξι (6) ώρες ανά Εξάμηνο, έτσι ώστε να καλύπτεται το ελάχιστο όριο πιστωτικών μονάδων για το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας στον ΑΣΕΠ, το οποίο είναι 416 ώρες διδασκαλίας μιας γλώσσας. Η άριστη γνώση μιας βαλκανικής (βουλγαρικής, σερβικής, ρουμανικής, τουρκικής, αλβανικής) ή της ρωσικής γλώσσας αποτελεί αναμφίβολα συγκριτικό πλεονέκτημα για τους αποφοίτους του ΤΒΣ. Άλλωστε, εκτός από τους φοιτητές της κατεύθυνσης «Γλώσσες και Πολιτισμός», για τους οποίους η γλώσσα (βαλκανική ή ρωσική) είναι υποχρεωτική, οι φοιτητές της κατεύθυνσης «Οικονομία και Πολιτική» έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τη γλώσσα ως ελεύθερη επιλογή έτσι ώστε να αναγνωρίζεται η γνώση μιας από τις διδασκόμενες γλώσσες. Η ιδέα της ίδρυσης ενός Σχολείου Γλωσσών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με έδρα την Φλώρινα προτάθηκε για να παράσχει σε όλους τους φοιτητές και πτυχιούχους του ΤΒΣ τη δυνατότητα να τελειοποιήσουν τη γλώσσα (βαλκανική ή ρωσική) που επιθυμούν ή ακόμη να προχωρήσουν στην εκμάθηση και άλλων γλωσσών. Επίσης, στο παρελθόν είχε εξεταστεί το ενδεχόμενο να διαπραγματευτεί το ΤΒΣ με Πανεπιστήμια της Ρωσίας, της Βουλγαρίας και της Τουρκίας προκειμένου να διεξάγονται στους χώρους του εξετάσεις για την επάρκεια της γλωσσομάθειας.

Σύμφωνα με τους προβλεπόμενους τομείς επιστημονικής δράσης του ΤΒΣ, οι βασικοί στόχοι του αναπτυξιακού προγραμματισμού του με τετραετή ορίζοντα υλοποίησης, όπως είχαν προσδιοριστεί το 2009, εστιάζονταν στους εξής τομείς:

- ανάπτυξη του διδακτικού και μαθησιακού έργου
- ανάπτυξη του διοικητικού έργου
- ανάπτυξη της έρευνας

Οι παραπάνω τομείς προϋποθέτουν την βελτίωση των συνθηκών εργασίας -βελτίωση υλικοτεχνικής υποδομής κλπ., τη διενέργεια ερευνητικών προγραμμάτων και δράσεων, την καλύτερη απόδοση του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού και τη φοιτητική μέριμνα.

Χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδιασμού (2009)

	Στόχοι	Τετραετής προγραμματισμός							
		2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
		1 ^ο εξάμ.	2 ^ο εξάμ.	1 ^ο εξάμ.	2 ^ο εξάμ.	1 ^ο εξάμ.	2 ^ο εξάμ.	1 ^ο εξάμ.	2 ^ο εξάμ.
1	Ανάπτυξη διδακτικού και μαθησιακού έργου	×	×	×	×	×	×	×	×
1.1	Υλικοτεχνική υποδομή	×	×	×	×	×	×	×	×
1.1.1	Εκταση		×	×	×	×	×	×	×

	διαθέσιμων χώρων								
1.1.2	Βιβλιοθήκη		×	×	×	×	×	×	×
1.1.3	Δίκτυο	×	×	×	×	×	×	×	×
1.1.4	Εξοπλισμός αιθουσών	×	×	×	×	×	×	×	×
1.1.5	Εξοπλισμός εργαστηρίων		×	×	×	×	×	×	×
1.1.6	Εξοπλισμός γραφείων διδασκόντων			×	×	×	×	×	×
1.2.	Αύξηση διδακτικού προσωπικού	×	×	×	×	×	×	×	×
1.2.1	Αύξηση του αριθμού μελών του Δ.Ε.Π.		×		×		×		×
1.2.2	Σταθεροποίηση των ε.ε. ν.407/80	×	×	×	×	×	×	×	×
1.2.3	Αύξηση του αριθμού των Ε.Ι.Δ.Ι.Π.		×		×		×		×
1.2.4	Αύξηση του αριθμού των Ε.Τ.Ε.Π.		×		×		×		×
2	Ανάπτυξη διοικητικού έργου	×	×	×	×	×	×	×	×
2.1	Αύξηση διοικητικού προσωπικού	×	×	×	×	×	×	×	×
2.2	Πρόσληψη γραμματέων		×		×		×		×
2.3	Πρόσληψη Ι.Δ.Α.Χ.		×		×		×		×
3	Ανάπτυξη ερευνητικού έργου	×	×	×	×	×	×	×	×
		Η βελτίωση του παρεχομένου ερευνητικού έργου συνδέεται με όλες τις προαναφερθείσες συνθήκες βελτίωσης του παρεχομένου διδακτικού έργου και ως εκ τούτου δεν αναλύονται ξανά.							

3. Μέτρα για την υλοποίηση των στόχων

- 1) Έκταση διαθέσιμων χώρων: το Τμήμα συστεγάζεται με άλλα δύο τμήματα (Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΠΤΔΕ και Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, ΠΤΝ) σε ανεπαρκείς ως προς την έκταση χώρους (αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία διδασκόντων, εργαστήρια, κλπ.). Για να λειτουργήσει ομαλά το Τμήμα χρειάζεται τουλάχιστον 8 αίθουσες διδασκαλίας χωρητικότητας

50-120 ατόμων, 10 γραφεία διδασκόντων, χώρους για τη λειτουργία ερευνητικών και τεχνολογικών εργαστηρίων.

- 2) Βιβλιοθήκη: από την υφιστάμενη βιβλιοθήκη εξυπηρετούνται 4 πανεπιστημιακά τμήματα, ενώ οι διαθέσιμοι χώροι της δεν φθάνουν ούτε για την εξυπηρέτηση ενός τμήματος. Εκτός αυτού υπάρχει άμεση ανάγκη αγοράς νέων βιβλίων, σύνδεσής της με Βάσεις Δεδομένων και αγοράς επιστημονικών περιοδικών.
- 3) Διαδίκτυο: Η υλικοτεχνική υποδομή είναι ανεπαρκής για να εξυπηρετήσει 4 τμήματα που φιλοξενούν 1.200 περίπου φοιτητές.
- 4) Εξοπλισμός αιθουσών: Στις περισσότερες από τις αίθουσες που διατίθενται στο ΤΒΣ υπάρχουν θρανία και καρέκλες από την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ο εξοπλισμός των αιθουσών θα πρέπει να ταιριάζει σε πανεπιστημιακό ίδρυμα.
- 5) Εξοπλισμός γραφείων διδασκόντων: Τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ διαθέτουν ικανοποιητικά εξοπλισμένα γραφεία, φιλοξενούμενοι πάντα βέβαια σε χώρους άλλων Τμημάτων.

4. Συμμετοχή στις διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας

Το Τμήμα αποτιμά την πορεία του (διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας), επικεντρώνοντας τη δράση του προς τρεις βασικές κατευθύνσεις:

1. Επίτευξη στόχων
2. Επάρκεια πόρων
3. Σύγκριση με άλλα συναφή τμήματα εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

5. Χρήση ψηφιακής τεχνολογίας

Το Τμήμα χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες τόσο ως γνωστικό αντικείμενο στο πρόγραμμα σπουδών του, όσο και ως ερευνητικό εργαλείο, αλλά και ως μέσο παροχής υπηρεσιών προς το προσωπικό και τους φοιτητές. Ειδικότερα, η ψηφιακή τεχνολογία αξιοποιείται για την παρουσίαση των μαθημάτων στις λίγες διαθέσιμες στο ΤΒΣ αίθουσες όπου υπάρχει ο ανάλογος εξοπλισμός, αλλά και το αντίστοιχο λογισμικό. Επίσης, η ψηφιακή τεχνολογία αξιοποιείται από αριθμό διδασκόντων για τη διδασκαλία των μαθημάτων τους. Συγκεκριμένα, το εγκατεστημένο στους εξυπηρετητές του κτιρίου διοίκησης (Κοζάνη) σύστημα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης (<http://eclass.uowm.gr>) χρησιμοποιείται για την ανάρτηση εκπαιδευτικού - υποστηρικτικού υλικού και την ασύγχρονη επικοινωνία διδάσκοντα-διδασκόμενου. Ακόμη, κάθε φοιτητής με την εγγραφή σε Τμήμα του ΠΔΜ λαμβάνει θυρίδα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον mail server για την επικοινωνία με τους διδάσκοντες. Επιπλέον, δίδεται η δυνατότητα επικοινωνίας των διδασκόντων με τους φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού πίνακα ανακοινώσεων του Φοιτητικού Συλλόγου του ΤΒΣ (<http://fsbalkan.blogspot.com/>). Τέλος, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του διαδικτύου, οι διδάσκοντες μπορούν να αναρτούν ανακοινώσεις προς τους εγγεγραμμένους φοιτητές στα αντίστοιχα μαθήματα.

6. Ανθρώπινο δυναμικό

6.1. Συνθήκες διδασκαλίας, έρευνας και εργασίας

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών αποτελείται από δεκαεννέα (19) μέλη της κατηγορίας του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) και περιλαμβάνει δύο (2) καθηγητές – συμπεριλαμβανόμενου του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας καθηγητή Θ. Χατζηπαντελή, σύμφωνα με σχετική πράξη ανασυγκρότησης (Πράξη του Προέδρου

της Διοικούσας Επιτροπής, Κοζάνη ΑΠ 178/ 19/09/2012) – τέσσερεις (4) αναπληρωτές καθηγητές, επτά (7) επίκουρους καθηγητές και έξι (6) λέκτορες. Επίσης, στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών απασχολούνται δύο (2) μέλη Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.ΔΙ.Π.). Η Γραμματεία αποτελείται από τρεις (3) υπαλλήλους.

Η βελτίωση των συνθηκών διδασκαλίας, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ποιότητας του διδακτικού έργου από το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος και τους φοιτητές του, αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα ληφθεί μέριμνα για να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των μελών ΔΕΠ του Τμήματος, αλλά και όλων όσοι υπηρετούν υπό διάφορες ιδιότητες σ' αυτό, δηλαδή τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. και οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι υποστηρίζουν τη λειτουργία του Τμήματος στις γλώσσες. Βασική προϋπόθεση για την αποδοτική εργασία είναι η διασφάλιση χώρων εργασίας με όλες τις σύγχρονες υποδομές (γραφείο, ηλεκτρονικός υπολογιστής, τηλέφωνο, σύνδεση στο διαδίκτυο, πρόσβαση σε ηλεκτρονικές βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων κλπ.).

Όσον αφορά τη διδασκαλία, θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε αυτή να είναι απολύτως συμβατή με τις προδιαγραφές μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής εποπτικής διδασκαλίας (πλήρης ηλεκτρονικός και λοιπός τεχνικός εξοπλισμός των αιθουσών διδασκαλίας, πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης όπως οι ελληνικές αλλά και διεθνείς ηλεκτρονικές βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων, κλπ.).

Για τη βελτίωση των συνθηκών έρευνας απαιτείται η ενίσχυση των μελών ΔΕΠ έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα εθνικού, αλλά και διεθνούς επιπέδου και την παρακολούθηση ελληνικών αλλά και διεθνών συνεδρίων, όπου θα έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με συναδέλφους τους και να αναπτύξουν συνεργασίες για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας, αλλά και την προβολή του Πανεπιστημίου.

6.2. Φοιτητική μέριμνα

α. Σίτιση

Στα πλαίσια των δυνατοτήτων του, το ΤΒΣ φροντίζει ώστε οι φοιτητές του να διαβιούν και να εκπαιδεύονται στους χώρους του ΠΔΜ σε όσο το δυνατόν καλύτερες συνθήκες. Όμως οι υπάρχοντες κοινόχρηστοι χώροι (φοιτητική λέσχη, κυλικείο κ.λπ.) δεν κρίνονται επαρκείς για την εξυπηρέτηση του υφιστάμενου αριθμού φοιτητών. Μετά την ένταξη και φιλοξενία στους χώρους της Παιδαγωγικής Σχολής των φοιτητών του Τμήματος μας, καθώς και του Τμήματος Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών, η φοιτητική λέσχη ασφυκτιά. Τις ώρες αιχμής η αναμονή για την εξυπηρέτηση των φοιτητών, των μεταπτυχιακών φοιτητών, αλλά και των μελών ΔΕΠ που σιτίζονται, είναι πολύ μεγάλη και οι χώροι εστίασης ανεπαρκείς.

Ακόμη δυσκολότερα προβλήματα για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου μας ως προς τη σίτιση ανέκυψαν πρόσφατα (τέλη 2012) εξαιτίας της μείωσης του προβλεπόμενου αριθμού φοιτητών δικαιούχων σίτισης, οι οποίοι, αν και συγκεντρώνουν τις νόμιμες προϋποθέσεις, εντούτοις αποκλείονται εξαιτίας του μειωμένου προϋπολογισμού. Η Επιτροπή Σίτισης του Πανεπιστημίου, στην οποία μετέχει μέλος του ΤΒΣ, έχει επισημάνει με εκθέσεις της προς τη διοίκηση τις άδικες συνέπειες της τρέχουσας ρύθμισης και την αναγκαιότητα επίλυσης του εξαιρετικά καίριου αυτού ζητήματος.

Στις προθέσεις του ΤΒΣ είναι να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την επέκταση της φοιτητικής λέσχης και τη βελτίωση των χώρων του κυλικείου.

β. Στέγαση

Η ύπαρξη φοιτητικής εστίας συντέλεσε σε κάποιο βαθμό στην άμβλυνση του στεγαστικού προβλήματος. Αν και η πόλη της Φλώρινας διαθέτει αρκετά καταλύματα, οι τιμές τους είναι υψηλές και διαπιστώνεται η άμεση ανάγκη για τη δημιουργία περισσότερων εστιών.

γ. Φοιτητικό εισιτήριο

Οι φοιτητές του Τμήματος διαθέτουν τα προνόμια της σχετικής νομοθεσίας (Υπ. Πράξη 99/22-08-90), η τιμή όμως του εισιτηρίου, επί της οποίας γίνεται η σχετική έκπτωση, είναι αρκετά υψηλότερη σε σύγκριση με τα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), όπου η τιμή του εισιτηρίου επιδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Θα πρέπει επιδιωχθεί από την πλευρά όλων των Τμημάτων να βρεθεί τρόπος περαιτέρω μείωσης της τιμής του φοιτητικού εισιτηρίου με δεδομένο ότι πολλοί από τους φοιτητές μας χρησιμοποιούν την αστική συγκοινωνία δύο ή και τρεις φορές την ημέρα.

6.3. Ακαδημαϊκές και επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων

Η εικόνα που έχουμε για την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων μας μπορεί να βελτιωθεί μέσα από την αναβάθμιση των σπουδών τους και την εναρμόνιση των εξειδικεύσεων με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Οι απόφοιτοι του Τμήματός μας εργάζονται στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, συνεχίζουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο ή εκπονούν διδακτορική διατριβή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Ειδικότερα από το Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχουν συγκεντρωθεί τα εξής σχετικά στοιχεία:

Οι προοπτικές της επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων κάθε πανεπιστημιακού τμήματος εξαρτώνται: 1^ο σε σχέση με τον δημόσιο τομέα, από το κατά πόσο το πτυχίο ανταποκρίνεται στα κριτήρια της εκάστοτε τρέχουσας νομοθεσίας σχετικά με τα τυπικά προσόντα συμμετοχής σε διαγωνισμούς και πρόσληψης στο δημόσιο και 2^ο σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα, από την ελκυστικότητα και τα προσόντα των αποφοίτων στην ιδιωτική αγορά εργασίας. Ειδικότερα, οι πτυχιούχοι του Τμήματός μας:

(α.) 1^ο Μπορούν να λάβουν μέρος στους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ που προϋποθέτουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης

2^ο Μπορούν να βρουν εργασία σε ιδιωτικές επιχειρήσεις

3^ο Να δημιουργήσουν δική τους επιχείρηση

4^ο Συνεχίζουν μεταπτυχιακές σπουδές ειδίκευσης σε συναφή τμήματα.

(β.) Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών έχει παρακολουθήσει το είδος των προκηρύξεων του ΑΣΕΠ δίνοντας προσοχή στα πρόσθετα απαιτούμενα προσόντα (πιστοποίηση γνώσης Η/Υ κ.ά.) και διαμόρφωσε ένα πρόγραμμα, το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς στον δημόσιο τομέα. Δεδομένου ότι πλέον η γνώση Πληροφορικής ή χειρισμού Η/Υ α) θεωρείται υποχρεωτικό προσόν για όλες τις ειδικότητες ΠΕ, καθώς και για τον κλάδο ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, και β) πιστοποιείται και μέσω του προπτυχιακού τίτλου σπουδών από την αναλυτική βαθμολογία του οποίου προκύπτει ότι οι υποψήφιοι έχουν παρακολουθήσει τέσσερα τουλάχιστον μαθήματα Πληροφορικής ή γνώσης χειρισμού Η/Υ, στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών προβλέπεται η παρακολούθηση τεσσάρων υποχρεωτικών

μαθημάτων πληροφορικής ή χειρισμού Η/Υ στα αντικείμενα επεξεργασίας κειμένων, υπολογιστικών φύλλων και υπηρεσιών διαδικτύου.

(γ.) Παράλληλα, το Πρόγραμμα εκτός από τον – όλο και πιο συρρικνωμένο, λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης – δημόσιο τομέα σχεδιάστηκε με σκοπό την απορρόφηση των αποφοίτων και στον ιδιωτικό τομέα, π.χ. τη στελέχωση των ελληνικών εταιρειών που βρίσκονται σε χώρες, όπου χρησιμοποιείται κάποια από τις διδασκόμενες στο Τμήμα γλώσσες ή ακόμη και την απασχόληση σε αλλοδαπές επιχειρήσεις.

(δ.) Στο σημείο αυτό, θα ήταν χρήσιμο να αναφερθούν ορισμένα από τα πορίσματα μιας παλαιότερης έρευνας μας σχετικά με την επαγγελματική εμπειρία και τις δεξιότητες των φοιτητών του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, καθώς τα δεδομένα ως προς τις σπουδές και τα προσόντα των φοιτητών, τουλάχιστον, δεν έχουν έκτοτε αλλάξει σημαντικά. Η έρευνα εκείνη είχε πραγματοποιηθεί το 2008 και είχε βασιστεί σε 297 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, ένα δείγμα ικανοποιητικό, καθώς αντιστοιχούσε περίπου στα $\frac{3}{4}$ των φοιτητών του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών με ισόρροπη κατανομή ανάμεσα στα έτη.

Σύμφωνα με τα πορίσματα, ανάμεσα στα αναμφίβολα προσόντα των φοιτητών του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών συγκαταλέγεται η γνώση ξένων γλωσσών. Το 43% των φοιτητών δήλωνε ότι γνωρίζει 2 ξένες γλώσσες, το 21% 3 ξένες γλώσσες και το 9% 4 ξένες γλώσσες. Το 32% των φοιτητών δήλωνε ότι γνωρίζει την αγγλική γλώσσα «άριστα», το 67% «καλά» και το 9% «στοιχειωδώς». Το 4% των φοιτητών δήλωνε ότι γνωρίζει άριστα τη γαλλική γλώσσα, ενώ το ίδιο ποσοστό άριστης γνώσης δηλώθηκε και ως προς τη γερμανική γλώσσα. Επίσης, το 16% δηλώνει ότι γνωρίζει «καλά» τα γαλλικά και το 10% ότι γνωρίζει «καλά» γερμανικά.

Όλοι οι φοιτητές δήλωναν εξοικειωμένοι με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και από αυτούς περίπου το 80% από «καλά» ως «άριστα». Συνεπώς, οι απόφοιτοι του Τμήματος ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας ως προς τη γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

(ε.) Σε σχέση με την επαγγελματική απορρόφηση, μπορούν να γίνουν οι εξής τελικές παρατηρήσεις:

1^ο Σε ένα διακλαδικό τμήμα, όπως είναι το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών, οι πτυχιούχοι έχουν ανόμοιους επαγγελματικούς στόχους. Κάποιοι επιδιώκουν να εργαστούν στο δημόσιο με όλες τις πιθανές διαφοροποιήσεις ως προς την επιλεγόμενη κατεύθυνση, άλλοι σε ιδιωτικές επιχειρήσεις κλπ. Επίσης, είναι αξιοσημείωτο ότι στη μελέτη του 2008 το 65% των φοιτητών δήλωνε έτοιμο να εργαστεί στο εξωτερικό, ενώ το 80% δήλωνε διατεθειμένο να εργαστεί σε πόλη ή περιοχή της Ελλάδας άλλη από εκείνη στην οποία διαμένει. Τα στοιχεία αυτά διαφοροποιούνταν ριζικά από παλαιότερες έρευνες, σύμφωνα με τις οποίες οι φοιτητές δεν ήταν έτοιμοι να διαμείνουν σε πόλη άλλη από εκείνη όπου ζουν με την οικογένειά τους.

2^ο Ενόψει των αλληπάλληλων αναθεωρήσεων του προγράμματος σπουδών του, στο ΤΒΣ έχουν ισχύσει παράλληλα διαφορετικά προγράμματα σπουδών. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να γίνει λόγος για ένα απαράλλακτο «προφίλ» των αποφοίτων από την εποχή που λειτούργησε για πρώτη φορά το Τμήμα μέχρι τη στιγμή που γράφονται οι γραμμές αυτές.

(στ.) Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι κατά το χρονικό διάστημα του έτους πριν από τη συγγραφή της παρούσας έκθεσης το ΤΒΣ κλήθηκε να προτείνει και να εξετάσει εναλλακτικά προγράμματα σπουδών, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της νέας νομοθεσίας για τα Πανεπιστήμια (Ν. 4009/2011 – Δομή, λειτουργία, διασφάλιση

της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ΦΕΚ Α' ΑΦ 195, 6 Σεπτεμβρίου 2011), η οποία εισάγει νέες ρυθμίσεις ως προς τη λειτουργία τους. Σε εφαρμογή του παραπάνω νομοθετήματος, έχουν συνταχθεί στο πλαίσιο του ΤΒΣ δέσμες προτάσεων Προγραμμάτων Σπουδών με ανομοιόμορφες στοχεύσεις: αφενός έχει προταθεί η συνέχιση της φιλοσοφίας του διακλαδικού προγράμματος Βαλκανικών Σπουδών, αλλά και ένα Πρόγραμμα θεμελιωμένο στην ιδέα της Διακυβέρνησης. Κατά τον χρόνο υποβολής της παρούσας Έκθεσης είναι άγνωστο αν θα δοθεί συνέχεια σε κάποια από τις παραπάνω προτάσεις, καθώς κάθε σχετική εξέλιξη προϋποθέτει όχι μόνο τη συνολική εφαρμογή της νέας νομοθεσίας, αλλά και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παραπάνω προτάσεων. Οι βασικές εισηγήσεις ως προς τις προτάσεις Προγραμμάτων Σπουδών παρατίθενται στο τέλος της παρούσας Έκθεσης ως Παραρτήματα (ΙΙ.) και (ΙΙΙ.) αντίστοιχα.

Σε κάθε περίπτωση, κάθε μελλοντική δράση προσδοκάται ότι θα λάβει υπόψη και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του ΤΒΣ των παρελθόντων ετών. Ο στόχος, δε, θα πρέπει να παραμένει η αναβάθμιση των σπουδών και η εναρμόνιση των εξειδικεύσεων με τη ρεαλιστική εξέταση των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Στο πλαίσιο του προγράμματος της «Διευρυμένης Πρακτικής άσκησης», στο οποίο συμμετείχε το Τμήμα μας, επιχειρήθηκε η σύνδεση των γνώσεων που αποκτούν οι φοιτητές μας με τις μελλοντικές επαγγελματικές απαιτήσεις με σκοπό την πληρέστερη ένταξή τους στο εργασιακό περιβάλλον (βλ. παρακάτω).

6.4. Ισότιμη μεταχείριση χωρίς διάκριση

Καταβάλλεται προσπάθεια έτσι ώστε η κίνηση και η εξυπηρέτηση κάθε ατόμου στους χώρους του Τμήματος και της Σχολής να γίνεται με τις λιγότερες δυνατές δυσκολίες, μια προσπάθεια που δε σταματάει ποτέ και αποτελεί μόνιμο μέλημα.

Κρίσιμο θέμα είναι η υποστήριξη φοιτητών διαφορετικής εθνικότητας και γλώσσας, οι οποίοι είτε με προγράμματα ανταλλαγών, π.χ. Erasmus, ή με προσωπική τους επιλογή φοιτούν στο ΤΒΣ. Το Τμήμα είχε εξετάσει στο παρελθόν τη δυνατότητα σχεδιασμού μιας σειράς μαθημάτων (Host country studies), προκειμένου να γνωρίσουν οι φοιτητές διαφορετικής εθνικότητας και γλώσσας θέματα που αφορούν την Ελλάδα (πολιτισμό, γεωγραφία, οικονομία κλπ.), καθώς και να συνεργαστούν με μέλος ΔΕΠ σε επίπεδο «εγκλιματισμού» στη χώρα και στο ΤΒΣ (personal advisor).

6.5. Κοινωνική δικαιοσύνη: στήριξη φοιτητών / σπουδαστών με χαμηλό εισόδημα, μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας που αντιμετωπίζουν έκτακτα προσωπικά προβλήματα

Οι περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες του Τμήματος δεν επιτρέπουν την εφαρμογή κάποιου είδους "κοινωνικής πολιτικής" προς τους φοιτητές που έχουν χαμηλό εισόδημα ή προς τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που αντιμετωπίζουν έκτακτα προσωπικά προβλήματα. Ωστόσο, η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει δώσει δείγματα ατομικής κοινωνικής προσφοράς και είναι σίγουρο ότι θα το δείξει όποτε χρειαστεί.

7. Συνεισφορά στην κοινωνική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

α. Συνεργασία με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

Το Τμήμα είχε την ευκαιρία να συνεργαστεί με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (Φλώρινα, Κοζάνη, Καστοριά, Θεσσαλονίκη κλπ.) στα πλαίσια του Εργαστηρίου Ιστορίας, του Γραφείου Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας και του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης.

β. Δραστηριότητες που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό και ερευνητικές πρωτοβουλίες σχετικά με ζητήματα τοπικού /περιφερειακού ενδιαφέροντος

Το Τμήμα έχει διοργανώσει σειρά εκδηλώσεων για το ευρύτερο κοινό της Φλώρινας με την υποστήριξη του ιδρύματος Δημήτρης & Μαρία Δελιβάνη.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος δίνουν επίσης διαλέξεις πάνω σε θέματα των γνωστικών τους αντικειμένων και ενδιαφερόντων, π.χ. σε τοπικά συνέδρια, ημερίδες επαγγελματικού προσανατολισμού και πληροφόρησης για μεταπτυχιακές σπουδές κλπ.

Επιπλέον στο ΤΒΣ λειτουργεί Ομάδα πολιτιστικής δράσης και παρέμβασης, στην οποία συμμετέχουν φοιτητές των τεσσάρων Τμημάτων του ΠΔΜ στη Φλώρινα και διοργανώνουν θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές επιλεγμένων ταινιών, debates, μουσικά γεγονότα κλπ.

8. Υποδομή και Εξοπλισμός. Καταγραφή υφιστάμενων υποδομών και εξοπλισμού για τη διδασκαλία και έρευνα και προγραμματισμός

Αίθουσες: Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα επάρκειας αιθουσών και μεγάλων αιθουσών και αμφιθεάτρων. Συγκεκριμένα, τα αμφιθέατρα στο κτίριο της Παιδαγωγικής Σχολής είναι μόνον δύο (περίπου 400 και 150 θέσεων αντίστοιχα) και δεν είναι διαθέσιμα στο Τμήμα παρά μόνον περιστασιακά (για τις εξετάσεις, τις ορκωμοσίες και κάποιες εκδηλώσεις), καθώς χρησιμοποιούνται κυρίως για παραδόσεις μαθημάτων και άλλες ανάγκες της Παιδαγωγικής Σχολής. Στις ίδιες αίθουσες έχουν πραγματοποιηθεί τα μαθήματα του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος, καθώς και οι παρουσιάσεις των διπλωματικών εργασιών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

Όσον αφορά την επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού, σε λίγες από τις παραπάνω αίθουσες υπάρχει εγκατεστημένος εξοπλισμός ηλεκτρονικών παρουσιάσεων (data show), συχνά προβληματικός, που περιλαμβάνει, μονάδα Η/Υ, συσκευή ψηφιακών προβολών και αντίστοιχη καλωδίωση.

Εκπαιδευτικά εργαστήρια: Υπάρχει ένα εργαστήριο «Νησίδα Η/Υ Τ.Β.Σ.» όπου είναι συνδεδεμένοι και λειτουργούν 32 σταθμοί εργασίας σε αίθουσα διαστάσεων 40τμ περίπου. Οι χώροι κρίνονται ανεπαρκείς. Το εμβαδόν του χώρου του εργαστηρίου, λαμβάνοντας υπόψη το πλήθος των σταθμών, θα έπρεπε να είναι κατά 50% μεγαλύτερο. Ο εξοπλισμός έχει στο παρελθόν αναβαθμιστεί ως προς τις κ. μονάδες (κατά το εαρινό εξάμηνο 2008). Στις αναβαθμίσεις συγκαταλέγονται: η αντικατάσταση/ αναβάθμιση του λειτουργικού (XP) και των εφαρμογών (π.χ. γραφείου) με νεότερες εκδόσεις και η σταδιακή αντικατάσταση/απόσυρση των οθόνων τύπου CRT σε LCD.

Σπουδαστήρια: Χρησιμοποιείται το Αναγνωστήριο της Παιδαγωγικής Σχολής. Οι παραπάνω αδυναμίες έχουν επισημανθεί από φοιτητές και διδάσκοντες που συμπλήρωσαν το απογραφικό δελτίο των μαθημάτων ή τα δελτία αξιολόγησης των μαθημάτων. Πρέπει οπωσδήποτε όλες οι αίθουσες να ανακαινιστούν και να

βελτιωθεί η λειτουργικότητά τους με την εγκατάσταση σταθερού εποπτικού εξοπλισμού, που να επιτρέπει τη διδασκαλία του μαθήματος με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα (ηλεκτρονική παρουσίαση των μαθημάτων, επίδειξη DVD, σύνδεση με το διαδίκτυο, οθόνες, δυνατότητα συσκότισης κλπ.).

9. Καταγραφή φοιτητών

Ο αριθμός των φοιτητών του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Οι φοιτητές του Τμήματος				
Ακαδημαϊκά Έτη	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ			
	προπτυχιακοί ν*	προπτυχιακοί ν+*	μεταπτυχιακοί	υπ. διδάκτορες
2011-2012	555	231	132	36
2010-2011	569	211	109	30
2009-2010	549	173	66	22
2008-2009	526	146	28	8
2007-2008	499	125	29	8
2006-2007	491	109	35	5
2005-2006	507	74	24	7
2004-2005	501	44	10	5
* ως ν προσδιορίζονται οι φοιτητές εγγεγραμμένοι σε κανονικά έτη σπουδών και ως ν+ οι εγγεγραμμένοι σε έτη σπουδών πέραν των κανονικών σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών				

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι απόφοιτοι του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος			
Ακαδημαϊκά Έτη	προπτυχιακοί	μεταπτυχιακοί	διδάκτορες
2011-2012	104	24	
2010-2011	101	7	
2009-2010	87	9	1
2008-2009	113	13	
2007-2008	96	9	
2006-2007	103	1	1
2005-2006	99		
2004-2005	101		

* Τα στατιστικά στοιχεία αφορούν τους αριθμούς φοιτητών με βάση τη λήξη του κάθε ακαδημαϊκού έτους.

10. Προγραμματισμός και εισήγηση για αριθμό εισακτέων

Με δεδομένες τις υλικοτεχνικές συνθήκες, οποιαδήποτε συζήτηση για αύξηση του αριθμού των εισακτέων στο Τμήμα πρέπει να συνδυαστεί με δραστικά μέτρα κάλυψης όλων των ανωτέρω αναγκών, προκειμένου η φοίτηση να έχει εξασφαλισμένες όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις ποιότητας και αποτελεσματικότητας.

11. Προσωπικό

Αυτή τη στιγμή το προσωπικό του ΤΒΣ αποτελείται από δεκαοκτώ (18) μέλη της κατηγορίας ΔΕΠ, το οποίο περιλαμβάνει έναν (1) καθηγητή – επισημαίνεται ότι στη Γενική Συνέλευση συμπεριλαμβάνεται και ο Προέδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, καθηγητής Θ. Χατζηπαντελής, σύμφωνα με σχετική πράξη ανασυγκρότησης (Πράξη του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, Κοζάνη ΑΠ 178/ 19/09/2012) – τέσσερις (4) αναπληρωτές καθηγητές, επτά (7) επίκουρους καθηγητές και έξι (6) λέκτορες. Επίσης, στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών απασχολούνται δύο (2) μέλη ΕΕΔΠ. Η Γραμματεία αποτελείται από τρεις (3) υπαλλήλους.

Λεπτομερή στοιχεία σχετικά με το τρέχον προσωπικό διατίθενται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών (<http://www.uowm.gr>).

Κατά τα επόμενα έτη θα υπάρξουν τόσο ανελιξείς των υπηρετούντων στο Τμήμα μελών ΔΕΠ, σε αριθμό που δεν είναι ασφαλώς δυνατόν να προδιαγραφεί, καθώς εναπόκειται εν πολλοίς στην απόφαση των ίδιων να διεκδικήσουν την ανέλιξή τους, όσο και ελάχιστες, αν όχι ανύπαρκτες, λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, προκηρύξεις νέων θέσεων σε βαθμίδες και γνωστικά αντικείμενα που θα κρίνει το Τμήμα, ανάλογα με τον ετήσιο προγραμματισμό και τις διατιθέμενες από το Υπουργείο Παιδείας πιστώσεις.

Το Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών				
	Καθηγητές	Αναπληρωτές	Επίκουροι	Λέκτορες
Καταγραφή	1	4	7	6
Εισήγηση νέων θέσεων				

Επισημαίνεται ότι δεν υπάρχει κανένα μόνιμο μέλος διοικητικού προσωπικού στο Τμήμα, ούτε καν στη Γραμματεία του, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσκολότερη η λειτουργία του.

Οι επιπλέον θέσεις διοικητικού προσωπικού είναι απολύτως απαραίτητες για το Τμήμα, καθώς το τρέχον προσωπικό είναι επιφορτισμένο με δυσβάστακτες αρμοδιότητες.

12. Πρόγραμμα Σπουδών

α. Προπτυχιακό πρόγραμμα

Στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών προσφέρονται υποχρεωτικά μαθήματα στα δύο πρώτα έτη σπουδών, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα και μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Όπως επισημάνθηκε παραπάνω, το Πρόγραμμα

Σπουδών βασίζεται μετά το δεύτερο έτος στις δύο κατευθύνσεις «Γλώσσες και Πολιτισμός» και «Οικονομική και Πολιτική». Κατά τη σχετική αναθεώρηση λήφθηκαν υπόψη τόσο επιστημονικά κριτήρια, όσο και γενικότερες εκτιμήσεις με σκοπό το πρόγραμμα σπουδών να οδηγεί στην κατάκτηση μιας όσο το δυνατόν σαφέστερης επιστημονικής και επαγγελματικής ταυτότητας.

β. Μεταπτυχιακό πρόγραμμα

β.α. Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

Κατά την αναθεώρηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ), το ΤΒΣ προχώρησε από το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 στην τροποποίηση ήδη λειτουργούντος από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05 ΠΜΣ, το οποίο είχε τον τίτλο «Βαλκανιολογία». Το νέο ΠΜΣ έχει τον τίτλο «Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη» (αρ. 96139/B7/ΦΕΚ 2325, τ. Β΄ 7-12-2007 και αρ. 91831/B7/ΦΕΚ 2600, τ. Β΄ 22-12-2008).

Οι εισαχθέντες μεταπτυχιακοί φοιτητές κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-07 έκαναν χρήση των σχετικών μεταβατικών διατάξεων για να τους απονεμηθεί το νέο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης.

Στο πλαίσιο αυτής της αναμόρφωσης, το ΠΜΣ του ΤΒΣ:

1. αποσκοπεί στην εμβάθυνση και στη διεύρυνση των γνώσεων για τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με έμφαση στο οικονομικό και πολιτικό τους γίνεσθαι, στην αμοιβαία οικονομική και πολιτική αλληλεπίδραση στο πλαίσιο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά και στη θέση τους στο ευρωπαϊκό και στο παγκόσμιο σύστημα διακυβέρνησης. Επιδίωξη του Π.Μ.Σ. του Τ.Β.Σ. είναι η αρτιότερη δυνατή επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών/τριών σε θέματα των ευρωπαϊκών και των διεθνών οικονομικών, επιχειρησιακών και πολιτικών σχέσεων μιας ειδικής γεωγραφικής περιοχής, όπως είναι η Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Η παρουσίαση και η ανάλυση όλων των παραπάνω θεματικών παραμέτρων του τροποποιημένου ΠΜΣ επιχειρείται να ενταχθούν στο ευρύτερο πλαίσιο της «Διακυβέρνησης» (Governance). Πρόκειται για το ζήτημα της σύνδεσης του Κράτους και της Οικονομίας εν γένει με τη λεγόμενη Κοινωνία των Πολιτών. Η αναζήτηση αυτής της νέας σχέσης μεταξύ των τριών χώρων, του Κράτους, της Αγοράς και της Κοινωνίας των Πολιτών, που επιχειρείται ήδη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί το προέχον χαρακτηριστικό της έννοιας της «Διακυβέρνησης».

Σκοπός του ΠΜΣ είναι οι φοιτητές/-τριες να αποκτήσουν εμπεριστατωμένη γνώση:

- των οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων που επηρεάζουν τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,
- των οικονομικών, νομικών και πολιτικών συνεπειών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τόσο για τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. όσο και για χώρες της Ν.Α. Ευρώπης,
- του θεσμικού πλαισίου διαμόρφωσης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- της συγκριτικής οικονομικής και πολιτικής φυσιογνωμίας των κρατών της Ν.Α. Ευρώπης,
- των ευρωπαϊκών και διεθνών δικτύων οικονομικής και πολιτικής διακυβέρνησης.

Το ΠΜΣ του ΤΒΣ, δίνοντας έμφαση αποκλειστικά στον τρέχοντα πολιτικό και οικονομικό προβληματισμό στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης σε άμεση διασύνδεση με

το πεδίο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τις συντελούμενες αλλαγές στο ευρύτερο πλαίσιο της διακυβέρνησης της Ε.Ε., αποβλέπει:

- στην ενίσχυση των δυνατοτήτων επαγγελματικής αποκατάστασης των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών του τόσο στον δημόσιο τομέα όσο και στον ιδιωτικό,
- στην απόκτηση των αναγκαίων επιστημονικών προσόντων των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών του για τη διεξαγωγή αυτόνομης έρευνας μέσω της κατάρτισής τους σε σύγχρονες ερευνητικές θεματικές και μεθόδους,
- στην υποστήριξη του αναγκαίου επιστημονικού υποβάθρου των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών του για τη συνέχιση των σπουδών τους σε διδακτορικό πρόγραμμα της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

Προκειμένου να εναρμονισθεί με τις διατάξεις του Ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148/Α΄/16.7.2008), όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 3696/2008 (ΦΕΚ 177/Α΄/25.8.2008), τροποποιήθηκε εκ νέου ο Εσωτερικός Κανονισμός λειτουργίας του ΠΜΣ. Στο πλαίσιο αυτό καθορίστηκαν επακριβώς τα κριτήρια εισαγωγής μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών, κριτήρια για την έναρξη διδακτορικών σπουδών με την καταγραφή σε αναλυτική βάση των προσόντων των υποψηφίων διδασκτόρων και της μεθοδολογίας/βιβλιογραφίας ως προς τη συγγραφή της διδακτορικής εργασίας και κωδικοποιήθηκαν τα μαθήματα του ΠΜΣ, καθώς και οι πιστωτικές τους μονάδες (ΦΕΚ 2600/Β΄/22-12-2008).

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2012-2013 δεν εισήχθησαν φοιτητές στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Οικονομία και Πολιτική» λόγω της συσσώρευσης εκκρεμών διπλωματικών εργασιών από τα παρελθόντα έτη.

ββ. Γλώσσες και Πολιτισμός

Η δημιουργία της κατεύθυνσης «Γλώσσες και Πολιτισμός» πρόβαλε την ανάγκη οργάνωσης και λειτουργίας ενός δεύτερου ΜΠΣ με στόχο την κατάρτιση επιστημόνων-ερευνητών στο χώρο των Ανθρωπιστικών Σπουδών, την ανάπτυξη της γνώσης και της έρευνας στο πεδίο των επιστημών της γλώσσας και της φιλολογίας, καθώς και στο πεδίο του πολιτισμού έτσι ώστε να παρέχει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές τη δυνατότητα να ειδικευτούν σε δύο περαιτέρω κατευθύνσεις: 1. Γλώσσες, Φιλολογία και Πολιτισμός της Ν.Α. Ευρώπης και 2. Κοινωνικές, Πολιτισμικές και Πολιτικές Δομές στη Ν.Α. Ευρώπη.

Το νέο αυτό ΠΜΣ του ΤΒΣ αποβλέπει:

- στην παραγωγή εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού στα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα
- στην επιμόρφωση πτυχιούχων ΑΕΙ στις σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές ανάλυσης και διδασκαλίας των βαλκανικών γλωσσών και της ρωσικής, της λογοτεχνίας κάθε γλώσσας ξεχωριστά και του πολιτισμού
- στην κατάρτιση επιστημόνων στις κοινωνικές και στις πολιτικές δομές και συνθήκες των χωρών της χερσονήσου του Αίμου
- στη διεύρυνση των πολιτισμικών σχέσεων ανάμεσα στον βαλκανικό, ελληνικό και τον ευρύτερο χώρο της Ν.Α. Ευρώπης.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η γνώση μίας βαλκανικής ή της ρωσικής γλώσσας. Ο στόχος αυτού του ΠΜΣ είναι να προσελκύσει αποφοίτους και άλλων συναφών Τμημάτων, αφού τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή είναι εμφανής η απουσία παρόμοιων ΠΜΣ.

13. Πρακτική Άσκηση Φοιτητών του ΤΒΣ

Το Πρόγραμμα της Πρακτικής Άσκησης των Φοιτητών του ΤΒΣ ξεκίνησε το 2005 με στόχο τη γνωριμία των φοιτητών με την αγορά εργασίας και το επαγγελματικό περιβάλλον, στο οποίο πιθανότατα στο μέλλον θα κληθούν να εργαστούν. Στο Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης συμμετείχαν συνολικά 171 φοιτητές και φοιτήτριες σε **πέντε κύκλους** πρακτικής άσκησης. Ο κάθε κύκλος έχει τετράμηνη διάρκεια (συνήθως Νοέμβριος-Φεβρουάριος). Η διάρκεια της πρακτικής άσκησης είναι τετράμηνη εντός Ελλάδας και τρίμηνη, όταν πραγματοποιείται στο εξωτερικό.

Στο διάστημα 2009-2012, υπολογίστηκε ότι 180 φοιτητές του ΤΒΣ θα είχαν πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση σε 24 φορείς κι επιχειρήσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στο πλαίσιο αυτό, οι φοιτητές αρχικά καλούνται να παρακολουθήσουν σειρά σεμιναρίων οικονομίας, πολιτικής και διεθνών σχέσεων για τις βαλκανικές χώρες από καθηγητές του ΤΒΣ και ειδικούς επιστήμονες. Στη συνέχεια, αποστέλλονται σε φορείς υποδοχής (ιδιωτικές και δημόσιες τράπεζες, διπλωματικές αρχές, υπουργεία, προξενεία, ερευνητικά ινστιτούτα, επιχειρήσεις, εφημερίδες και ραδιοφωνικούς σταθμούς, κλπ.) στην Ελλάδα και στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Κύπρο. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης κάθε φοιτητής παρακολουθείται από εντεταλμένο επόπτη καθηγητή του ΤΒΣ. Για τη σωστή ενημέρωση και τη δημοσιότητα της Πρακτικής Άσκησης έχει δημιουργηθεί χωριστό blog στο Internet, ενώ διεξάγονται και ημερίδες δημοσιότητας. Υπεύθυνος της Πρακτικής Άσκησης για το διάστημα 2005-2012 ήταν ο επίκουρος καθηγητής Βλάσης Βλασίδης (vvlasidis@uowm.gr)

14. Διεθνοποίηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας. Συνεργασία με ιδρύματα της αλλοδαπής σε επίπεδο προγραμμάτων σπουδών και συμμετοχή σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών έχει συμμετάσχει και συμμετέχει σε ενώσεις και δίκτυα πανεπιστημίων των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με στόχο την ακαδημαϊκή ανταλλαγή και την επιστημονική συνεργασία. Ειδικότερα:

Ένωση των οικονομικών πανεπιστημίων νοτιοανατολικής Ευρώπης. Ιδρύθηκε το 1996 με έδρα το πανεπιστήμιο Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη και αριθμεί πάνω από τριάντα (30) πανεπιστήμια-μέλη από Αλβανία, Βουλγαρία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, πΓΔΜ, Ρουμανία, Ελλάδα, και Σερβία. Ανάμεσα στις δραστηριότητές της είναι η διοργάνωση διεθνών οικονομικών συνεδρίων, με στόχο την επιστημονική τεκμηρίωση της οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης των χωρών της ΝΑ Ευρώπης, η έκδοση επιστημονικού περιοδικού, η ανταλλαγή πληροφοριών για την ίδρυση μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και Δια Βίου εκπαίδευσης. Από το 2000 έχει διοργανώσει τέσσερα (4) διεθνή συνέδρια στη Θεσσαλονίκη (Μάιος 2000), στο Βελιγράδι (Νοέμβριος 2003) στη Σόφια (Μάιος 2004) και στο Βουκουρέστι (2008), στα οποία συμμετείχαν περίπου 200 επιστήμονες από περίπου 40 χώρες. Τέλος, η Ένωση εκδίδει σε εξαμηνιαία βάση και στην αγγλική γλώσσα το επιστημονικό περιοδικό South Eastern Europe Journal of Economics (SEEJE).

Δίκτυο Βαλκανικών Πανεπιστημίων Border Crossings. Το δίκτυο *Border Crossings* ιδρύθηκε από διδάσκοντες και φοιτητές των πανεπιστημίων Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινα), Κυρίλλου και Μεθοδίου των Σκοπίων, της Ljubljana, (Σλοβενία), Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη), Ιωαννίνων, του Παντείου και του Αιγαίου (Μυτιλήνη). Το Δίκτυο στοχεύει στην ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα των Βαλκανικών Σπουδών (με έμφαση στις Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές επιστήμες) μέσα από τη περιοδική διοργάνωση συνεδρίων φοιτητών,

θερινών σεμιναρίων και άλλων μορφών ακαδημαϊκής ανταλλαγής. Έχει διοργανώσει συνέδρια για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές μεταξύ άλλων στα Σκόπια, τη Φλώρινα, τα Ιωάννινα, την Οχρίδα, τη Murska Sobota και την Κορυτσά, στα οποία έχουν συμμετάσχει πάνω από 400 φοιτητές και διδάσκοντες από διάφορες Βαλκανικές χώρες. Κάθε χρόνο διοργανώνει, έχοντας ξεκινήσει από το 2006, θερινά σεμινάρια (summer school) στην πόλη της Κόνιτσας με τίτλο «Ανθρωπολογία, Εθνογραφία και Συγκριτική Λαογραφία του Βαλκανικού Χώρου», στα οποία έχουν συμμετάσχει εκατοντάδες φοιτητές και πολυάριθμοι διδάσκοντες από 63 χώρες από όλο τον κόσμο. Εκδίδει στην αγγλική γλώσσα και σε συνεργασία με το γερμανικό εκδοτικό οίκο LIT έναν συλλογικό τόμο με δημοσιεύσεις που προέρχονται από πρωτογενή έρευνα από τους συμμετέχοντες στα θερινά σεμινάρια της Κόνιτσας. Έχει συμμετάσχει με φοιτητές του σε ακαδημαϊκές ανταλλαγές φοιτητών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Χρηματοδοτήθηκε από το Α.Π.Θ., το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Δήμο και τη Νομαρχία της Φλώρινας, το Δήμο και την ΤΕΔΚ Ιωαννίνων. Στο δίκτυο συμμετέχουν σήμερα τα πανεπιστημιακά τμήματα από την Ελλάδα, τη Σλοβενία, τη Σερβία, την πΓΔΜ, την Κροατία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία.

Οι δραστηριότητες του Δικτύου έχουν σαν στόχο να καταπολεμήσουν φοβίες, καχυποψία και προκαταλήψεις. Οι συμμετέχοντες φοιτητές μπορούν και κατανοούν την κοινή κληρονομιά του βαλκανικού χώρου και τα οφέλη της, και γνωρίζουν πώς να την αξιοποιούν μέσα από τη διασυνοριακή συνεργασία. Τα συνέδρια δημιουργούν πνεύμα συνεργασίας μέσα στα συμμετέχοντα πανεπιστημιακά ιδρύματα και δυνατότητες για μελλοντικές κοινές ερευνητικές δράσεις.

Ευρωπαϊκά διακλαδικά επιστημονικά προγράμματα. Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών έχει συμμετάσχει στα ευρωπαϊκά διακλαδικά επιστημονικά προγράμματα Cliehnet και Cliehworld.

Model united nations. Πρόκειται για την ετήσια διεθνή εκπαιδευτική εκδήλωση που πραγματοποιείται στο Πανεπιστήμιο Μακεδονία.

Επιστημονικά συνέδρια κλπ. Επίσης, τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν ενεργά σε διάφορα θεσμικά καταξιωμένα φόρα εθνικών και διεθνών δικτύων συνεργασίας προωθώντας και προβάλλοντας την εικόνα του Τμήματος και του Πανεπιστημίου ευρύτερα. Στόχος του ΤΒΣ είναι η ενίσχυση ανάλογων πρωτοβουλιών στα πλαίσια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, οι οποίες θα συμβάλουν στη βελτίωση της διδασκαλίας και της έρευνας στο ΤΒΣ, αλλά και θα αναβαθμίσουν συνολικά το κύρος του στον ελληνικό και τον ευρωπαϊκό χώρο.

15. Κινητικότητα φοιτητών και ερευνητών

Η συνεργασία του ΤΒΣ με τμήματα του εξωτερικού είναι σταθερή και συνεχώς εμπλουτίζεται. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του προγράμματος *ERASMUS-Lifelong Learning*, μέλη ΔΕΠ έχουν συμμετάσχει σε ανταλλαγές διδακτικού προσωπικού με πανεπιστημιακά ιδρύματα του εξωτερικού. Παράλληλα, και στο πλαίσιο του προγράμματος *ERASMUS Lifelong Learning, 2007-2013* απονέμονται υποτροφίες κινητικότητας στους φοιτητές του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, προκειμένου να ολοκληρώσουν μέρος των προπτυχιακών τους σπουδών σε ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά ιδρύματα. Η διάρκεια της περιόδου σπουδών στην αλλοδαπή δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα ακαδημαϊκό έτος και θεωρείται ως χρόνος που αναλώθηκε στο οικείο ίδρυμα του φοιτητή.

Σύμφωνα με τις διμερείς συμφωνίες που έχει καταρτίσει το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας με Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια στο πλαίσιο του Προγράμματος

ERASMUS –LLP, η κινητικότητα του ΤΒΣ για το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 διαμορφώθηκε ως εξής (πηγή: Γραφείο Διεθνών Σχέσεων ΠΔΜ/ 30.6.2010):

Περίοδος	Πανεπιστήμιο	Εξερχόμενοι φοιτητές/ Καθηγητές	Εισερχόμενοι φοιτητές/ καθηγητές
2009-2010	Andrzeja Fycza Kodrzewskiego University - Poland	2/1	2/1
2008-2009	University of Iasi - Romania	3/1	3/1
2008-2013	University of Babes Bolyai Cluj-Napoca - Romania	2/2	2/1
2008-2013	University of Alba Iulia - Romania	3/1	3/1
2008-2013	University of Sibiu - Romania	2/2	2/2
2007-2013	South-Western University of “Neofit- Rilski” - Bulgaria	0/1	0/1
2009-2013	Sofiiski University “Sveti Kliment Ohridski” - Bulgaria	2/2	2/2
2007-2013	Ion Mincu University of Architecture and Urbanism Bucharest - Romania	2/1	2/1
2007-2013	University of Pitesti - Romania	2/1	2/1

Ας σημειωθεί ότι, πέραν των όσων αναφέρονται παραπάνω, υπάρχουν από πλευράς των μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος, ανεξάρτητες συμμετοχές σε επιστημονικά συνέδρια και συναντήσεις που διοργανώνονται από άλλα εκπαιδευτικά ακαδημαϊκά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, αντιστοίχως. Οι συνεργασίες με άλλα ιδρύματα τόσο σε επίπεδο κινητικότητας καθηγητών όσο και φοιτητών είναι φυσικά πάρα πολύ θετικές και για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο να ενταθούν στο μέλλον.

Παραρτήματα

Παράτημα (I)

Πρόταση της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού με τίτλο «Το μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης του ΠΔΜ: Βασικές κατευθυντήριες γραμμές διαβούλευσης» (ημερομηνία κοινοποίησης 19-11-2012).

**Το μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης του ΠΔΜ: Βασικές κατευθυντήριες γραμμές διαβούλευσης
Εισαγωγικές παρατηρήσεις**

Το ΠΔΜ έχει 6 τμήματα που προήλθαν τα μεν τέσσερα από το ΑΠΘ και τα δύο ιδρύθηκαν στην πορεία του. Τα τρία τμήματα του ΑΠΘ αποτελούσαν συμπληρώματα Σχολών του ΑΠΘ (το τμήμα μηχανικών ενεργειακών πόρων της Πολυτεχνικής, και τα δύο Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν ως συνέχεια της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Φλώρινας από το ΑΠΘ). Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών αντιμετωπίζει από την ίδρυση του και μέχρι σήμερα πρόβλημα ακαδημαϊκού προσανατολισμού. Τα δύο νεώτερα τμήματα βρίσκονται από την ίδρυση τους με τεράστια προβλήματα στελέχωσης. Το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών έχει μόλις τρεις καθηγητές και το Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών μόλις 6.

Ειδικότερα:

Τα υπάρχοντα τμήματα δεν είναι δυνατόν να αποτελέσουν χωρίς παρεμβάσεις αυτοτελείς σχολές, εκτός ίσως από τα δύο παιδαγωγικά που ήδη αποτελούν και εξ ανάγκης τα δύο πολυτεχνικά τμήματα.

Εκτός από το διδακτικό προσωπικό υπάρχει μεγάλη έλλειψη υποστηρικτικού προσωπικού (διάφορες κατηγορίες εργαστηριακού και τεχνικού προσωπικού που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στα δύο νεώτερα τμήματα).

Για να μπορέσει να λειτουργήσει κάποιο πανεπιστήμιο (εκτός αν αποτελείται από τμήματα και σχολές μιας κατεύθυνσης όπως το οικονομικό πανεπιστήμιο, το ΕΜΠ το Πάντειο κλπ) πρέπει να αποκτήσει ευρύτερα και συνδεδετικά αντικείμενα. Πρέπει επίσης να αποκτήσει –στρατηγικά- διακριτή ταυτότητα. Με δεδομένη την υπάρχουσα κατάσταση και τη σημερινή συγκρότηση του ΠΔΜ, ο αναπροσανατολισμός του θα μπορούσε να περιγραφεί στη βάση τεσσάρων θεματικών αξόνων, ώστε να συμβάλει ενεργά στην περιφερειακή πολιτική ανάπτυξης:

1. Ενεργειακή διαχείριση και πολιτική
2. Ανάπτυξη καινοτομίας, διακυβέρνηση και διασυνοριακές συνεργασίες
3. Διαχείριση του πρωτογενούς τομέα της περιοχής
4. Εκπαιδευτικές δράσεις-Ανθρωπιστικές σπουδές-Τέχνες, Πολιτισμός

Κεντρικός στόχος και ζητούμενο του ΠΔΜ είναι η κινητοποίηση του τριμερούς σχήματος [*Πανεπιστήμιο-Οικονομικοί φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα-Τοπική Κοινωνία*] ώστε να παραχθεί προστιθέμενη αξία για τον κοινό στόχο που είναι η ευημερία της περιοχής η οποία συγκροτείται γύρω από τους τέσσερεις άξονες παραπάνω. Δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς την συγκρότηση ενός ακαδημαϊκού πόλου προσαρμοσμένου στις ιδιαίτερες συνθήκες και πραγματικότητες της περιοχής και ταυτόχρονα ενταγμένου στο συνολικό εκπαιδευτικό σχεδιασμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διοικητική ενσωμάτωση του σε ένα ευρύτερο σχήμα θα στερήσει τη δυνατότητα αυτή χωρίς να προσφέρει παρά ελάχιστα σε οικονομίες κλίμακας ενώ η κατάργησή του θα στερήσει τον ένα από τους απαραίτητους πόλους για την ανάπτυξη της περιοχής οδηγώντας σε ανισορροπία παρά σε ισορροπία της ανάπτυξης. Ιδιαίτερα πρέπει να αναφερθεί ότι λόγω της γεωγραφικής θέσης της περιφέρειας, της γειτνίασής της με δύο χώρες εκτός ΕΕ (Αλβανία και FYROM) το ΠΔΜ αποτελεί ένα από τα δυναμικά εργαλεία διασυνοριακών συνεργασιών, μεταφοράς τεχνογνωσίας και ανάπτυξης πολύπλευρων σχέσεων με το διεθνές περιβάλλον.

Το ΠΔΜ φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα δυναμικό πανεπιστήμιο, ανοιχτό σε συνεργασίες, εξωστρεφές με διεθνή παρουσία που θα δομηθεί στη φάση αυτή ενδυναμώνοντας τους πόλους του αναζητώντας συνδετικά στοιχεία και εκμεταλλευόμενο τα νέα εργαλεία των μικρής διάρκειας εκπαιδευτικών προγραμμάτων, της δια-βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, των παραρτημάτων και των συμπράξεων σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο.

Το μέλλον του ΠΔΜ: στοιχεία στρατηγικής ανάπτυξης

Διατηρώντας την εγκατάστασή του σε δύο τόπους (Φλώρινα και Κοζάνη) το ΠΔΜ μπορεί σήμερα να συγκροτήσει μια Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών (κατά την αντιστοιχία του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη ΡΟΔΟ) στην οποία να περιληφθούν τα δύο Παιδαγωγικά, το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών καθώς και ένα τμήμα Βαλκανικών Σπουδών. Για να λειτουργήσουν τα προγράμματα σπουδών των 4 τμημάτων είναι απαραίτητο:

1. να οργανωθούν οι σπουδές στο επίπεδο της Σχολής με δομή modules που προσφέρονται σε ευρύτερο κοινό από το κοινό ενός τμήματος –ιδιαίτερα οι επικαλύψεις των δύο παιδαγωγικών τμημάτων
2. τα εργαστήρια εφαρμοσμένων τεχνών, ειδικά αντικείμενα παιδαγωγικής και οι γλώσσες –που αποτελούν ένα από τα σημαντικά και καινοτόμα στοιχεία του ΠΔΜ– να μετακινηθούν στη Σχολή δια-βίου μάθησης ώστε να αποτελέσουν πυρήνα για βραχείας διάρκειας προγράμματα τα οποία θα επιλέγουν και οι φοιτητές των τμημάτων
3. να εξεταστεί η αλλαγή της δομής των δύο παιδαγωγικών πτυχίων ώστε η πρακτική άσκηση να γίνεται στο τέταρτο έτος μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών πιθανόν συνδυασμένη με απασχόληση στο σχολείο υπό την καθοδήγηση του διευθυντή του σχολείου και του ακαδημαϊκού προσωπικού, ώστε να περιοριστεί δραστικά η ανάγκη για απασχόληση αποσπασμένων εκπαιδευτικών και να διευκολυνθεί η ομαλή ένταξη στο επάγγελμα των αποφοίτων του
4. ο πυρήνας του προγράμματος εικαστικών να προσανατολιστεί στην εκπαίδευση με συμπληρώματα από τη Σχολή δια-βίου που κατά περίπτωση να αποκαθιστούν τον εφαρμοσμένο χαρακτήρα που αποτελεί επίσης διακριτό στοιχείο της ταυτότητας του.
Το τμήμα πρέπει να ενισχυθεί με τουλάχιστον 8 καθηγητές ώστε να μπορεί να παρέχει επαρκώς τα απαιτούμενα στους φοιτητές του.
5. να εξεταστεί η αλλαγή της δομής των του τμήματος βαλκανικών σπουδών με πρόταξη του ανθρωπιστικού στοιχείου (ιστορία, γλώσσα και πολιτισμός των βαλκανικών κρατών) και δραστική μείωση του αριθμού των εισακτέων. Βάση για το πρόγραμμα του «Νέου ΤΒΣ» μπορεί να αποτελέσει το υπάρχον πρόγραμμα της ανθρωπιστικής κατεύθυνσης του τμήματος.

Τα δύο τμήματα της Κοζάνης είναι απαραίτητο να ενισχυθούν με εργαστηριακό προσωπικό ενώ το τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών πρέπει να αναπροσανατολιστεί. Μπορεί να εξεταστεί η αλλαγή της δομής του τμήματος και η μετεξέλιξη του σε τμήμα ηλεκτρολόγων μηχανικών.

Ιδανικά θα μπορούσε να προκύψει μια πολυτεχνική Σχολή με τμήματα πολυτεχνείου και τμήματα τετραετούς διάρκειας που θα προέκυπταν ώστε να καλύπτουν το χώρο των κοινωνικών επιστημών (οικονομία και ανάπτυξη, διακυβέρνηση) και νέες κατευθύνσεις (e-διακυβέρνηση, εκπαίδευση από απόσταση) στις οποίες ένα τμήμα πληροφορικής θα μπορούσε να παίζει κεντρικό ρόλο. Δεδομένου του προσανατολισμού του προσωπικού του αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο. Αν παραμείνει η δομή πολυτεχνικής Σχολής πρέπει να ενισχυθεί το δεύτερο τμήμα άμεσα. **Απαιτεί τουλάχιστον 8 θέσεις προσωπικού σε αντικείμενα του προγράμματος του.**

Το ΠΔΜ (αν δεν αποκτήσει μια νέου τύπου πολυτεχνική -σε συνδυασμό με τον εθνικό στόχο της αντικατάστασης σχεδόν του 20% της παραγωγής ενέργειας με εναλλακτικές πηγές είναι απαραίτητη η διασύνδεση με την τοπική οικονομία) πρέπει να αποκτήσει μια σχολή κοινωνικών επιστημών ξεκινώντας από ένα τμήμα διακυβέρνησης (το πρόγραμμα του οποίου μπορεί να υποστηριχθεί από μέρος του προσωπικού του σημερινού τμήματος βαλκανικών σπουδών) και ένα τμήμα καινοτομίας και ανάπτυξης επιχειρηματικότητας (το πρόγραμμα του οποίου μπορεί επίσης να υποστηριχθεί). **Χρειάζονται περίπου 10 θέσεις προσωπικού στην τετραετία για να λειτουργήσουν τα δύο αυτά προγράμματα που είναι απολύτως απαραίτητα για να αποκτήσει –μέσω μιας τρίτης Σχολής- συνδυαστική λειτουργία Πανεπιστημίου.** Η Σχολή αυτή μπορεί να χωροθετηθεί στη Κοζάνη (στο κτηριακό συγκρότημα στη ΖΕΠ) ή στο ενδιάμεσο μεταξύ Φλώρινας-Κοζάνης (στην Πτολεμαΐδα) σε παραχωρούμενες από το Δήμο εγκαταστάσεις. Ιδανικά –στο πλαίσιο ενός εθνικού σχεδιασμού, χωρίς να προκύψει από δικές του πρωτοβουλίες- θα μπορούσε να απορροφήσει τμήματα και προσωπικό του ΤΕΙ (κυρίως τα τμήματα της Καστοριάς). Η σχολή αυτή μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε αντικείμενα απαραίτητα στον εθνικό σχεδιασμό της τριτοβάθμιας (**διακυβέρνηση, e-διακυβέρνηση, ανάπτυξη, διασυννοριακές συνεργασίες**) και να αποτελέσει την καινοτομία στη λειτουργία του ΠΔΜ. Σε συνέργια με την ενεργειακή διάσταση της Πολυτεχνικής ή ενσωματώνοντας τα αντίστοιχα αντικείμενα σε ένα πόλο καινοτομίας και τεχνολογίας.

Τέλος, είναι επίσης απαραίτητο να προκύψει στρατηγικά μια Σχολή με προσανατολισμό τον πρωτογενή τομέα (όχι γεωπονική). Σε αυτήν θα μπορούσαν να υπάρχουν τμήματα προγραμματισμού παραγωγής και τουρισμού, αποκατάστασης του περιβάλλοντος (φυσικού και οικονομικού) της περιοχής όταν αυτή σταματήσει να στηρίζεται στη κυρίαρχη «μονοκαλλιέργεια» του λιγνίτη. Η Σχολή αυτή έχει ένα διπλό ρόλο: να αποτελέσει καινοτομία στο πλαίσιο του εθνικού σχεδιασμού αντιμετώπισης των αναγκών του πρωτογενούς τομέα όσον αφορά την διάρθρωση, την οργάνωση και την διαχείριση της παραγωγής, της διάδοσης και της εμπορίας των προϊόντων και να συμβάλλει ιδιαίτερα στον ανασχεδιασμό της τοπικής οικονομίας. Αυτή θα μπορούσε να εγκατασταθεί – πάλι στο πλαίσιο ενός εθνικού σχεδιασμού- στη Φλώρινα στις εγκαταστάσεις του ΤΕΙ που είναι πρακτικά ανενεργές ή σε υπάρχουσες και αξιοποιήσιμες εγκαταστάσεις του Δήμου στο Αμύνταιο.

Επιμύθιο

Δεδομένης της αναγκαιότητας της διατήρησης του ΠΔΜ ως στρατηγικού εταίρου της περιφερειακής αυτοδιοίκησης για την ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής και της βούλησης της πολιτείας για τη διατήρηση του (σε αντίθετη περίπτωση ο στρατηγικός σχεδιασμός δεν έχει κανένα νόημα) πρέπει να **αναπροσανατολιστεί** και να αποκτήσει

συνδεδειγμένα χαρακτηριστικά. Το ΠΔΜ είναι αναπτυσσόμενο πανεπιστήμιο (ο λόγος δαπανών προσωπικού προς σύνολο είναι χαμηλότερος από άλλα: 2.4 εκατομμύρια λειτουργικών δαπανών και 4.8 εκατομμύρια κόστος μισθοδοσίας), παράγει ικανοποιητικό αριθμό πτυχιούχων σε σχέση με τους εισαγόμενους και αποτελεί **(σε αντίθεση με άλλα)** εταίρο της τοπικής αυτοδιοίκησης και των οικονομικών παραγόντων της περιοχής. **Φυσικά, αν αντιμετωπιστεί αποσπασματικά και όχι στο πλαίσιο ενός εθνικού σχεδίου δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί, παρόλο που οι σχετικοί δείκτες μερικών από τα τμήματα του είναι αρκετά καλοί.** Παρακάτω παρατίθενται σχηματικά οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν μέσα στην επόμενη τετραετία-εξαετία προκειμένου να υλοποιηθεί το προτεινόμενο σχέδιο στρατηγικής ανάπτυξης του ΠΔΜ

Χρονοδιάγραμμα απαραίτητων ενεργειών

A. Βραχυχρόνια

Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2012: Διαβούλευση με ΑΔΙΠ και Υπουργείο Παιδείας ώστε να προετοιμαστεί το πλήρες κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού και ο οργανισμός του Ιδρύματος. Παρουσίαση του στα μέλη ΔΕΠ και τους τοπικούς φορείς. Υποβολή του τελικού κειμένου του στρατηγικού σχεδιασμού στο υπουργείο προς διαβούλευση και έγκριση.

Ιανουάριος – Απρίλιος 2013: Προετοιμασία νέων προγραμμάτων τμήματος βαλκανικών σπουδών και τμήματος σπουδών διακυβέρνησης. Αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών των υπόλοιπων τμημάτων (όπου απαιτείται).

Μάιος – Σεπτέμβριος 2013: Παρουσίαση των νέων προγραμμάτων σπουδών, ανάθεση εκπόνησης μελετών για τη ίδρυση των τμημάτων καινοτομίας και ανάπτυξης επιχειρηματικότητας, καθώς και των δυο τμημάτων της σχολής πρωτογενούς τομέα. Ίδρυση μεταπτυχιακής σχολής και σχολής δια βίου μάθησης

Σεπτέμβριος 2013: Έναρξη λειτουργίας μεταπτυχιακών σχολών και σχολής δια βίου μάθησης

B. Μεσοπρόθεσμα

Οκτώβριος 2013 – Μάρτιος 2014: Ίδρυση του τμήματος σπουδών διακυβέρνησης, ένταξη του (προσωρινά) στην πολυτεχνική σχολή και εγγραφή του στο μηχανογραφικό δελτίο για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Ιουνίου.

Απρίλιος 2014-Αύγουστος 2014: Επίλυση ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετεξέλιξη του τμήματος βαλκανικών σπουδών (π.χ. μετακίνηση καθηγητών προς το τμήμα διακυβέρνησης από τμήματα του Ιδρύματος, μέριμνα για την ολοκλήρωση των σπουδών αυτών που φοιτούν με το παλιό πρόγραμμα)

Σεπτέμβριος 2014: Έναρξη λειτουργίας του τμήματος σπουδών διακυβέρνησης. Εφαρμογή νέου προγράμματος του τμήματος βαλκανικών σπουδών και των αναθεωρημένων προγραμμάτων των υπολοίπων

Οκτώβριος 2014 – Αύγουστος 2015: Προετοιμασία προγράμματος σπουδών τμήματος καινοτομίας και ανάπτυξης επιχειρηματικότητας, και επίλυση ζητημάτων

που σχετίζονται με την ίδρυση του (π.χ. μετακίνηση καθηγητών από άλλα τμήματα, κτιριακό)

Σεπτέμβριος 2015 – Μάρτιος 2016: Ίδρυση σχολής κοινωνικών επιστημών και τμήματος καινοτομίας και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, ένταξη του (όπως και του τμήματος σπουδών διακυβέρνησης) στην σχολή κοινωνικών επιστημών και εγγραφή του στο μηχανογραφικό δελτίο για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Ιουνίου.

Σεπτέμβριος 2016: Έναρξη λειτουργίας του τμήματος καινοτομίας και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας

Γ. Μακροπρόθεσμα

Οκτώβριος 2016 – Αύγουστος 2018: Προπαρασκευή για την ίδρυση και λειτουργία της σχολής πρωτογενούς τομέα και των δυο τμημάτων του.

Σεπτέμβριος 2018: ίδρυση και λειτουργία της σχολής πρωτογενούς τομέα και των δυο τμημάτων του.

Παράρτημα (II)

Πρόταση Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

«Πρόγραμμα Βαλκανικών Σπουδών»

Γιατί ένα πρόγραμμα «Βαλκανικών Σπουδών»;

Κατ'αρχήν συνεχίζουμε να πιστεύουμε και να αποδεχόμαστε την αρχική επιστημολογική αιτιολόγηση του ίδρυσης του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας (ΤΒΣΦ).

«Η ίδρυση και η λειτουργία ενός πανεπιστημιακού τμήματος Βαλκανικών Σπουδών δεν προϋποθέτει την οντολογική και επιστημολογική διάκριση της χερσονήσου αυτής της νοτιοανατολικής Ευρώπης από την υπόλοιπη γηραιά ήπειρο.

Εξάλλου η ιδέα της «περιφερειοποίησης των Βαλκανίων έναντι του ευρωπαϊκού κέντρου και όλα τα σχετικά υποτιμητικά στερεότυπα που τη συνόδευαν είναι σχετικά πρόσφατα, πολλές φορές προϊόντα παραφιλολογίας και δημοσιογραφίας του 19^{ου} αιώνα που δεν αναθεωρήθηκαν ποτέ. Είναι όμως δεδομένο ότι η μελέτη των Βαλκανίων αποτελεί ένα συγκεκριμένο ακαδημαϊκό κλάδο στο πλαίσιο των λεγόμενων area studies ή αλλιώς γεωπολιτικών μελετών, εκπαιδευτικού όρου που περιγράφει διεπιστημονικές, θεωρητικές σπουδές, επικεντρωμένες στους λαούς ενός καθορισμένου γεωγραφικού χώρου. Σπουδές τέτοιου είδους, κατά παράδοση, συμπεριλαμβάνουν τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό λαών ή κρατών που για λόγους πολιτικής προσέλκυσαν τον ενδιαφέρον μιας τρίτης, συνήθως δυτικής χώρας...».

«σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των γεωπολιτικών σπουδών είναι ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Υπό την πίεση των πολιτικών και διπλωματικών αναγκών της περιόδου εντάχθηκαν τότε στο Λονδίνο δύο νέα ερευνητικά κέντρα που έγραψαν ιστορία κυριολεκτικά και μεταφορικά: η Σχολή Ανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών και αυτή των Σλαβικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών. Αντίστοιχες ανάγκες της διπλωματίας και της διεθνούς οικονομίας μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ευνόησαν την ίδρυση ακαδημαϊκών κέντρων Σοβιετικών,

Λατινοαμερικανικών, Μεσανατολικών και Κινεζικών Σπουδών και πιο πρόσφατα Ιαπωνικών ή και Ευρωπαϊκών στις ΗΠΑ και την Αυστραλία. Είναι προφανές ότι παρόμοιες ανάγκες δημιούργησε στη χώρα μας η κατάρρευση του σοβιετικού συνασπισμού καθώς και οι τρομακτικές ανακατατάξεις που ακολούθησαν σε ολόκληρη την Ανατολική Ευρώπη. Η άνευ προηγουμένου οικονομική μετανάστευση και η παλιννόστηση ομογενών από τις παρευξείνιες περιοχές έφερε την ελληνική κοινωνία σε καθημερινή επαφή και συναλλαγή με λαούς και πολιτισμούς ελάχιστα γνωστούς. Οι ανάγκες αυτές επικοινωνίας έγιναν κατεπείγουσες μετά τις βίαιες συγκρούσεις των τελευταίων ετών στα Βαλκάνια και την παράλληλη πολυεπίπεδη παρέμβαση της Ελλάδας σε όλες τις προς Βορράν όμορες χώρες...» (Οδηγός Σπουδών ΤΒΣΦ, 2000-2001, σ. 23-24).

Σήμερα, η ανάγκη μελέτης των βαλκανικών χωρών ως μιας ξεχωριστής περιοχής συνεχίζει να υφίσταται και δύο επιπλέον επιμέρους λόγους:

α) διότι δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη η ένταξη των βαλκανικών χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Είκοσι χρόνια μετά τη διάλυση της Σ.Ο.Δ. της Γιουγκοσλαβίας οι χώρες των λεγόμενων Δυτικών Βαλκανίων (η Κροατία, η Σερβία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, το Κοσσυφοπέδιο, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Αλβανία) δεν έχουν ενταχθεί ακόμη στην ΕΕ· μια αβεβαιότητα η οποία χωρίς αμφιβολία επιτείνεται και από την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση που πλήττει και την ΕΕ και την ευρωζώνη ειδικότερα, αλλά κυρίως:

β) διότι η ελληνική «παρουσία» και «εμπλοκή» στις βαλκανικές χώρες έχει ενισχυθεί ακόμη περισσότερο κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, φτάνει κανείς να αναλογιστεί την ανοδική πορεία της ελληνικής οικονομικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Υπό αυτή την έννοια, τα Βαλκάνια – τα Δυτικά Βαλκάνια, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, μαζί και με την Τουρκία – συνεχίζουν να συγκροτούν μια ιδιαίτερη περιοχή, όπου τα συσσωρευμένα ελληνικά συμφέροντα αλλά και οι ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, απαιτούν τη συστηματική μελέτη τους. *Με άλλα λόγια πιστεύουμε ότι όχι μόνο δεν έχει αναιρεθεί η ανάγκη μελέτης των Βαλκανίων ως ενός ξεχωριστού υποσυνόλου της ευρωπαϊκής ηπείρου, αλλά αντίθετα έχει ενισχυθεί ακόμη περισσότερο.*

Αυτή την ανάγκη συστηματικής μελέτης των βαλκανικών χωρών έρχεται να υπερασπιστεί και η πρόταση προγράμματος «Βαλκανικών Σπουδών», η οποία γίνεται λαμβάνοντας υπ' όψη και τους τρέχοντες σχεδιασμούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την ανάγκη χάραξης προγραμμάτων σπουδών ενταγμένων σε ευρύτερες σχολές. Το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών στηρίζεται στην ίδια **πολυ-επιστημονική** προσέγγιση που έχει ακολουθηθεί μέχρι σήμερα στο ΤΒΣΦ, περιλαμβάνοντας **τρία (3) βασικά επιστημονικά πεδία**: την **πολιτική**, την **οικονομία** και τον **πολιτισμό**. Οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να δώσουν έμφαση – σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαίτερες κλίσεις τους, είτε στην **πολιτική**, είτε στην **οικονομία**, είτε στο **δίκαιο** και τον **πολιτισμό** (γλώσσες, ιστορία-γεωγραφία, ανθρωπογενές περιβάλλον) του γεωγραφικού χώρου αναφοράς του προγράμματος (δηλαδή, των Βαλκανίων), επιλέγοντας μαθήματα βάσει ενός ευέλικτου προγράμματος σπουδών με **υποχρεωτικά και υποχρεωτικών επιλεγόμενα μαθήματα**. *Βασικός μας στόχος είναι η κατανόηση, εμπέδωση έρευνα και γνώση του σύγχρονου περιβάλλοντος των Βαλκανίων μέσα από μια πολύ-επιστημονική προσέγγιση. Η πολύ-επιστημονική προσέγγιση (multi-disciplinary approach) αποτελεί μάλιστα και ένα βασικό προτέρημα του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών, καθώς όλα και περισσότερο αναγνωρίζεται στο εξωτερικό ότι οι απόφοιτοι τμημάτων/προγραμμάτων σπουδών*

που εφαρμόζουν μια πολυ-επιστημονική προσέγγιση είναι καλύτερα προετοιμασμένοι στο να αντιμετωπίζουν τα σύνθετα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνίες σήμερα (βλέπε για παράδειγμα τη σχετική μελέτη του Center for Studies in Higher Education, University of California, Berkeley).

Προς την κατεύθυνση αυτή θεωρούμε ιδιαίτερος κρίσιμο να τονιστεί ότι το ΤΒΣΦ, στο διάστημα της ενδεκαετούς παρουσίας του, συμπληρωματικά προς τους ακαδημαϊκούς στόχους του (διδακτικούς και ερευνητικούς) και μέσω της ικανοποίησης αυτών, κατόρθωσε να ενισχύσει σημαντικά την εξωστρέφειά τους και τη διασύνδεσή του με την τοπική και υπερτοπική κοινωνία, με συγκεκριμένες δράσεις συνεργασίας με κοινωνικούς φορείς, με την αγορά εργασίας, καθώς και με άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα (βλπ σχετικά, παράρτημα Ι – σχετικό απόσπασμα κειμένου από την αξιολόγηση του ΤΒΣΦ – ακαδ. Έτους 2009-2010).

Η συζήτηση για τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων ενός προγράμματος «Βαλκανικών Σπουδών»

Α. Καταρχήν θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι κανένα Τμήμα Πανεπιστημιακής Σχολής στην Ελλάδα, δεν μπορεί να εγγυηθεί, εδώ και καιρό, την πλήρη και άμεση απορρόφηση των πτυχιούχων του, κάτι που ισχύει ακόμη περισσότερο για τις ανθρωπιστικές σπουδές, στις οποίες ανήκει και το ΤΒΣΦ. *Δεν υπάρχει κάποιο μαγικό κλειδί για την άμεση εξασφάλιση απασχόλησης.* Παρόλα αυτά, όταν άρχισε να λειτουργεί το ΤΒΣΦ η βασική προδοσία ήταν ότι «ο συνδυασμός γλωσσομάθειας, θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων» θα συνέβαλε «στη δημιουργία ενός ευέλικτου επαγγελματικού προφίλ προσαρμόσιμου στις ανάγκες του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα». Ποια είναι τα συμπεράσματα που βγάζουμε από τα διαθέσιμα στοιχεία που έχουμε; Σε το βαθμό έχει επαληθευτεί ή και διαψευστεί η αρχική προσδοκία ότι «... οι προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών, στη θεωρία τουλάχιστον υπερτερούν πολλών παραδοσιακών πανεπιστημιακών σχολών, με την προϋπόθεση ότι θα σχεδιάσουν τις σπουδές τους με προσοχή και επιμέλεια και θα δημιουργήσουν έτσι οι ίδιοι την θελκτικότερη γι' αυτούς και περισσότερα υποσχόμενη επαγγελματική ταυτότητα»; (Οδηγός Σπουδών ΤΒΣΦ, 2000-2001, σ. 28).

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό, καθώς και σε μια σειρά άλλων ερωτημάτων – συναφών με τη φυσιογνωμία των αποφοίτων του ΤΒΣΦ, αποδίδεται και τεκμηριώνεται μέσω των αποτελεσμάτων πρόσφατης έρευνας που διενήργησε το Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Αποτελέσματα της έρευνας αυτής παρατίθενται στο παράρτημα που ακολουθεί (βλπ. Σχετικά παράρτημα ΙΙΙ). Βάσει των αποτελεσμάτων έρευνας προκύπτει ότι, για την πλειονότητα των ερωτηθέντων αποφοίτων, οι γνώσεις που απέκτησαν από τις σπουδές τους στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας (συχνά σε συνδυασμό και με την εξειδίκευσή τους μέσω μεταπτυχιακών σπουδών), τους βοήθησαν στην κατανόηση της πραγματικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος (σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο) στο οποίο αρκετοί από αυτούς ανέπτυξαν ήδη επιτυχημένη δράση, αψηφώντας τις όποιες δυσκολίες.

Β. Ποια είναι τα αναγνωρισμένα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων μας; Στο ερώτημα αυτό, απαντώντας όσον αφορά τα έως σήμερα ισχύοντα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι:

α/ ειδικότερα όσον αφορά την κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων στον δημόσιο τομέα, οι απόφοιτοι του ΤΒΣΦ, ήδη εντάσσονται στα πεδία ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, καθώς και ΠΕ Αμιγώς Διοικητικού (ΑΣΕΠ).

β/ μετά από επανειλημμένες προσπάθειες με την Κεντρική Διοίκηση του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας οι απόφοιτοι της Οικονομικής και Πολιτικής κατεύθυνσης του ΤΒΣ εφόσον έχουν συνολικά 50%+1 οικονομικά μαθήματα μπορούν μετά από αίτησή τους να εγγράφονται μέλη του επιμελητηρίου.

γ/σε μια διαρκώς αποδυναμωνόμενη αγορά εργασίας για τον δημόσιο τομέα, η αναζήτηση επαγγελματικών διεξόδων στον ιδιωτικό τομέα αντίστοιχα, φαίνεται να αποτελεί πλέον υποχρεωτική κατεύθυνση. Αυτή δε η ελεύθερη αγορά προς την οποία θα πρέπει να κατευθύνονται/ στοχεύουν οι νέοι – απόφοιτοι των πανεπιστημίων μας, γενικότερα, προφανώς είναι μια αγορά ενός όπως και εκτός συνόρων. Είναι λοιπόν, σχεδόν αυταπόδεικτο ότι, μέσα σ' αυτό το άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον, η ενδυνάμωση του πτυχίου των αποφοίτων μας με μαθήματα/γνώσεις από τα ειδικά πεδία που προσφέρονται (βλ. παραπάνω, βασικά επιστημονικά πεδία: πολιτική επιστήμη, οικονομική επιστήμη, δίκαιο και πολιτισμός) πρέπει να αποτελεί την κυρίαρχη στόχευση.

Προς την κατεύθυνση δε αυτή, ενισχυτικά παρατίθενται και τα ενδιάμεσα αποτελέσματα από πρόσφατη – επίκαιρη – έρευνα που διενεργείται αυτό το διάστημα από το Γραφείο Διασύνδεσης του ΠΔΜ για το επαγγελματικό προφίλ των αποφοίτων, τις γνώσεις και δεξιότητες που ήδη αποκτούν (ή έχουν αποκτήσει κατά το παρελθόν), τις προσδοκίες/αναμονές τους στο επίπεδο των σπουδών και της κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων τους (βλπ. Σχετικά, παράρτημα ΙΙ, ΕΡΕΥΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ σχετικά με τη φυσιογνωμία/προφίλ των αποφοίτων του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών).

Εν κατακλείδι αναφέρουμε ότι

→

Η συγκεκριμένη πρόταση προγράμματος «Βαλκανικών Σπουδών», γίνεται λαμβάνοντας υπ' όψη και τους τρέχοντες σχεδιασμούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την ανάγκη χάραξης προγραμμάτων σπουδών ενταγμένων σε ευρύτερες σχολές.

→

Βασικός μας στόχος είναι η κατανόηση, εμπέδωση, έρευνα και γνώση του σύγχρονου περιβάλλοντος των Βαλκανίων μέσα από μια πολύ-επιστημονική προσέγγιση.

→

Το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών στηρίζεται στην ίδια **πολύ-επιστημονική προσέγγιση** που έχει ακολουθηθεί μέχρι σήμερα στο ΤΒΣΦ, περιλαμβάνοντας **τρία (3) βασικά επιστημονικά πεδία: την πολιτική, την οικονομία και τον πολιτισμό.**

→

Ο καθορισμός των επιστημονικών πεδίων μέσω ενός ευέλικτου συστήματος υποχρεωτικών και υποχρεωτικώς επιλεγόμενων μαθημάτων ανταποκρίνεται στην ανάγκη συστηματικής μελέτης των βαλκανικών χωρών.

→

Ως ένα «συμπληρωματικό μέτρο» αναβάθμισης του πτυχίου, προτείνουμε ως προς τον αριθμό των εισακτέων, τη μείωσή τους: 60 με 80 ετησίως.

Φλώρινα, 21 Νοεμβρίου 2011

Γιώργος Χρηστίδης, Επίκουρος Καθηγητής του ΤΒΣΦ

Ελένη Γαβρά, Επίκουρη Καθηγήτρια του ΤΒΣΦ

Παράρτημα (III)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΠΔΜ

Από την ίδρυση του το ΤΒΣ αντιμετώπισε πολλά προβλήματα βασικότερο των οποίων ήταν η σύγχυση αναφορικά με την κεντρική φυσιογνωμία και τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό του Τμήματος. Οι κύριοι στόχοι της πρότασης αυτής είναι: η αρτιότερη κατάρτιση των φοιτητών, η περαιτέρω συστηματοποίηση και οργάνωση των σπουδών, η ευκολότερη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, η ξεκάθαρη επιστημονική/θεματική στόχευση, η προσέλκυση φοιτητών υψηλού επιπέδου (βαθμού εισαγωγής) και η αξιοποίηση του υπάρχοντος δυναμικού (ΔΕΠ, ΕΔΙΠ κλπ) του ΤΒΣ.

Προκειμένου να σχηματιστούν τα δυο εναλλακτικά προγράμματα που περιλαμβάνει η παρούσα πρόταση λήφθηκαν υπόψη:

- Το κείμενο διαβούλευσης της Δ.Ε.
- Αυτά που ειπώθηκαν σε δυο άτυπες συνελεύσεις του ΤΒΣ
- Αυτά που ειπώθηκαν στη Γ.Σ. του συλλόγου διδασκόντων του ΠΔΜ
- Οι απόψεις διδασκόντων και φοιτητών σε κατ' ιδίαν συζητήσεις

Αυτό που προέχει ως βασικό ζητούμενο, και ανεξάρτητα του ποιό πρόγραμμα θα υιοθετηθεί τελικά, είναι η ένταξη/υπαγωγή του σε κάποια σχολή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το Νόμο. Από τις μέχρι τώρα συζητήσεις φαίνεται ότι η ακαδημαϊκά και διοικητικά καλύτερη λύση δεν είναι η υπαγωγή του σε μια από τις δυο υπάρχουσες σχολές, αλλά η δημιουργία μιας τρίτης σχολής «Κοινωνικών Επιστημών». Η σχολή αυτή θα είναι αρχικά μονομηματική (κάτι τέτοιο προβλέπεται από το Νόμο). Στο απώτερο μέλλον και εφόσον οι συνθήκες το επιτρέψουν θα μπορούσαν να δημιουργηθούν και άλλα τμήματα κοινωνικών επιστημών.

Η πρόταξη του όρου «Διακυβέρνηση» και στις 2 προτάσεις κρίνεται σκόπιμη καθώς ο όρος αυτός είναι αναγνωρίσιμος και διακριτός επιστημονικά και επαγγελματικά, διαφοροποιεί το αντικείμενο του προγράμματος από τα τετριμμένα των οικονομικών και πολιτικών τμημάτων και αποτελεί έναν νεωτερισμό για τα Ελληνικά ΑΕΙ. Η «Βαλκανική κληρονομιά» μπορεί κάλλιστα να αξιοποιηθεί στις ονομασίες των μεταπτυχιακών προγραμμάτων που θα προσφερθούν, ως ειδικότερο θέμα και όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα 2 υπάρχοντα ΠΜΣ του ΤΒΣ.

1^η Πρόταση: Τμήμα Σπουδών Οικονομικής και Πολιτικής Διακυβέρνησης

Το πρόγραμμα του τμήματος αυτού θα περιλαμβάνει πρωτίστως οικονομικά (συμπεριλαμβανομένων και των μαθημάτων management και marketing) και πολιτικά μαθήματα σχετικά με τη διακυβέρνηση και ως service (άσχετα με το ότι τα περισσότερα θα είναι υποχρεωτικά), μαθήματα Νεώτερης και Σύγχρονης Ιστορίας, Η/Υ, Ποσοτικών Μεθόδων κ.α. Δεν θα περιλαμβάνει μαθήματα, γλωσσών, φιλολογίας και πολιτισμού.

2^η Πρόταση: Τμήμα Σπουδών Διακυβέρνησης

Με δεδομένη τη δηλωμένη προτίμηση μελών ΔΕΠ του ΤΒΣ να ενταχθούν σε πρόγραμμα(τα) που θα προκύψουν από το τμήμα μηχανικών της Κοζάνης, η υλοποίηση της 1^{ης} πρότασης ίσως αποδειχθεί εκ των πραγμάτων ανέφικτη. Στην περίπτωση αυτήν και με 2 μόνο παραμένοντες οικονομολόγους το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει μια πρωτεύουσα πολιτική συνιστώσα, μια δευτερεύουσα από μαθήματα που εμπίπτουν στις υπόλοιπες κοινωνικές επιστήμες και όλα τα προαναφερθέντα συμπεριλαμβανομένων των βαλκανικών γλωσσών (σε άλλη βάση) και του πολιτισμού ως service.

ΣΥΝΟΨΗ

Η ετήσια έκθεση των συγκεντρωτικών στοιχείων για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 καταγράφει για τέταρτη φορά την υπάρχουσα κατάσταση στο Τ.Β.Σ. και προβάλλει τόσο τα αδύναμα όσο και τα δυνατά σημεία του Τμήματος σε σχέση με τον μέσο όρο άλλων Τμημάτων.

Σε σχέση με προηγούμενες ετήσιες εκθέσεις, τα δυνατά σημεία του Τ.Β.Σ. εμφανίζονται περισσότερο ενισχυμένα και αφορούν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα του επιστημονικού δυναμικού του Τμήματος καθώς και την αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας, παρότι η πλειοψηφία των μελών ΔΕΠ του Τ.Β.Σ. έχει μικρή σχετικά θητεία στους πανεπιστημιακούς χώρους και υπηρετεί ως επί το πλείστον σε χαμηλές βαθμίδες (λέκτορες και επίκουροι καθηγητές). Επίσης στα δυνατά σημεία περιλαμβάνονται και οι σχέσεις του Τ.Β.Σ. με τους Κ.Π.Π. φορείς οι οποίοι αντιμετωπίζουν την ανάπτυξη συνεργασιών με το Τμήμα θετικά, καθώς το επιστημονικό δυναμικό του Τμήματος προσφέρει τα εχέγγυα για μια επιτυχημένα συνεργασία, όπως, επίσης, προσδίδει και αυξημένο κύρος στην ίδια τη συνεργασία.

Τα λιγότερο δυνατά σημεία, τα οποία είχαν επισημανθεί και στις προηγούμενες ετήσιες εκθέσεις και τα οποία αφορούν α) τη στελέχωση της Γραμματείας (ΠΠΣ και ΠΜΣ1), των ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ καθώς και τις αποσπάσεις από τη Β'βάθμια Εκπαίδευση στο Τμήμα, β) τις κτιριακές υποδομές και τα μέσα (το τμήμα από την δημιουργία του φιλοξενείται στα κτίρια της Παιδαγωγικής Σχολής) και γ) την υποστήριξη της ερευνητικής δραστηριότητας μέσα από τη χρηματοδότηση της συνεδριακής δραστηριότητας του προσωπικού, αλλά και τη προσβασιμότητα σε επιστημονικές βάσεις δεδομένων, εμφανίζονται και αυτά ενισχυμένα.

Ειδικότερα ως προς το πρώτο σημείο, δηλαδή τις ανάγκες στελέχωσης της Γραμματείας (ΠΠΣ και ΠΜΣ1) και των θέσεων ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και αποσπασμένων στο Τμήμα, διαπιστώνεται επιδείνωση της θέσης του Τμήματος. Η γεωγραφική θέση και το μέγεθος της περιφέρειας όπου δραστηριοποιείται το Τ.Β.Σ. και το Π.Δ.Μ. εν γένει έχουν ως αποτέλεσμα να μην γίνονται αρκετές αιτήσεις εκπαιδευτικών για απόσπαση αλλά και αυτές που τελικά πραγματοποιούνται δεν επαρκούν για την ομαλή λειτουργία του Τμήματος. Εξ άλλου, οι δημοσιονομικές περικοπές οι οποίες εφαρμόζονται έχουν ως αποτέλεσμα τη δραστική μείωση των θέσεων για συμβάσεις του ΠΔ 407/80 καθώς και μεγάλες καθυστερήσεις στις προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ. Το αποτέλεσμα είναι ορισμένα μαθήματα επιλογής να μην είναι δυνατόν να προσφερθούν, στερώντας εν μέρει τη δυνατότητα των φοιτητών για εξειδίκευση όπως στην περίπτωση των οικονομικών μαθημάτων αλλά και ακόμη περισσότερο να δυσχεραίνεται ή να καθίσταται αδύνατη η διδασκαλία ορισμένων βαλκανικών γλωσσών, οι οποίες αποτελούν βασικό πλεονέκτημα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Ως προς το δεύτερο σημείο, δηλαδή την οριστική επίλυση του κτιριακού ζητήματος του Τ.Β.Σ., βρίσκεται σε διαδικασία επίλυσής του τα τελευταία χρόνια-σύμφωνα με τις δηλώσεις και δεσμεύσεις της διοίκησης του Πανεπιστημίου καθώς και τον 4ετή προγραμματισμό του Πανεπιστημίου, εξακολουθεί, όμως, να πολλαπλασιάζει τις αρνητικές επιπτώσεις στη γενικότερη εικόνα του Τ.Β.Σ. Ως προς το τρίτο σημείο, δηλαδή την υποστήριξη της ερευνητικής δραστηριότητας μέσα από τη χρηματοδότηση της συνεδριακής δραστηριότητας του

προσωπικού του ΤΒΣ, είναι γεγονός ότι ένα νέο και εξωστρεφές Πανεπιστημιακό Τμήμα έχει ανάγκη από τη συμμετοχή των μελών ΔΕΠ σε συνεδριακές δραστηριότητες εντός και εκτός Ελλάδος καθώς και την πραγματοποίηση συνεδρίων στους χώρους του. Η συνεδριακή δράση απαιτεί την κάλυψη αυτών των εξόδων από την Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου ή από τον τακτικό προϋπολογισμό του Τμήματος, ο οποίος υφίσταται συνεχείς περικοπές. Επιπλέον, είναι προφανές ότι ένα σύγχρονο πανεπιστημιακό ίδρυμα πρέπει να διαθέτει όλες τις απαραίτητες υποδομές που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία και θεωρούμε απλώς αυτονόητο ότι θα πρέπει να έχουμε πλήρη πρόσβαση σε όσο γίνεται περισσότερες επιστημονικές βάσεις δεδομένων καθώς και εξασφαλισμένες τις συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά των επιστημών που θεραπεύονται στο Τμήμα μας.

Σύνταξη ετήσιας έκθεσης συγκεντρωτικών στοιχείων 2011-12 εκ μέρους της Ο.Μ.Ε.Α. του Τ.Β.Σ. και των Ομάδων εργασίας του ΤΒΣ για την Ε. Α.

Γιώργος Μακρής, Αναπληρωτής καθηγητής
Αικατερίνη Σαρρή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια